

Stockholms stads sjukhusdirektion och i samband därmed stående institutioner.

Sjukhusdirektionen.

Vasagatan 6¹), (postadress: Box 668, Stockholm 1; postgirokonto nr 50324); t. 22 66 60. Direktionen sammanträder i regel första, andra, tredje och fjärde onsdagen i varje månad kl. 16.

De i äldre tider upprättade sjukvårdsanstalterna voro närmast att anse som allmänna barmhärtighetsinrättningar för omhändertagande av fattiga sjuka. Bland de tidigare sjukhusen av denna art märkas det medeltida helgeandshuset och det år 1551 inrättade Danviks hospital. Den första sjukvårdsinrättningen i Sverige, avsedd uteslutande för botande av sjukdomar, är det år 1752 i Stockholm öppnade Serafimerlasarettet. Speciella sjukvårdsanstalter inrättades av staden för vården av könssjuka och för motgången av sjuka vid inträffade epidemier, men sjukhusväsendet i allmänhet framträdde som en kommunal uppgift huvudsakligen först efter tillkomsten av 1862 års kommunallagar. Uppgifter angående upprättandet av stadens nuvarande sjukhus lämnas i det följande under resp. sjukhus.

Hälsovårdsnämnden utsåg tidigare särskilda styrelser för förvaltning av vart och ett av huvudstadens sjukhus med undantag av Epidemisjukhuset, som alltid stått under nämndens omedelbara förvaltning. Genom hälsovårdsnämndens beslut den 7 december 1921 genomfördes emellertid fr. o. m. år 1922 en centralisering av sjukhusförvaltningen så till vida, att i stället för de lokala sjukhusstyrelserna inrättades en under hälsovårdsnämnden lydande, för de olika sjukhusen gemensam central sjukhusstyrelse. Undantag gjordes dock för Sachska barnsjukhuset, som på grund av donationsbestämmelser tills vidare fick behålla sin särskilda styrelse. Detsamma gällde barnsanatoriet Tjärnan. Även Epidemisjukhuset stod i vissa fall utanför den gemensamma sjukhusstyrelsen och sorterade liksom förut direkt under hälsovårdsnämnden.

Den 22 juni 1928 utfärdades lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1929. Lagen gällde med vissa undantag för sådana sjukhus, beträffande vilka landsting eller kom-

mun helt eller till viss kvotdel i sista hand ansvarar för driftkostnaderna.

I anslutning till nämnda sjukhuslag utfärdade k. m:t den 16 september 1932 reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar därav, vid vilka meddelas vård, som avses i sjukhuslagen, fr. o. m. den 1 januari 1933 skulle förvaltas av en gemensam direktion, *Stockholms stads sjukhusdirektion*, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot mötte i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda beslöto.

Enligt nu gällande lag den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen) åligger det stad, som ej deltagar i landsting, att för dem, som hava sin vistelseort eller hemort inom staden, ombesörja anstaltsvård för sjukdom, skada eller kroppsfel, i den mån icke annan dragar försorg om sådan vård. I enahanda omfattning bör stad, som nyss nämnts, ombesörja anstaltsvård vid barnsbörd. Kommun, som driver sjukhus, är pliktig att åt lämplig kommunal nämnd eller annat kommunalt organ uppdraga att vara sjukvårdsberedning med uppgift att fullgöra den verksamhet, som enligt 4 § sjukhuslagen åligger sådan beredning.

Den 20 december 1940, utfärdade k. m:t även reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar därav, vid vilka meddelas vård, som avses i sjukhuslagen, skola förvaltas av en gemensam sjukhusdirektion, såframt stadsfullmäktige det besluta. För Stockholms stads sjukhus skola lända till efterrättelse reglementets föreskrifter, så ock, i den mån ej annat följer av reglementet, bestämmelserna i sjukhuslagen och sjukhusstadgan den 20 december 1940. Jämlikt nyssnämnda reglemente må stadsfullmäktige, om så finnes lämpligt, åt sjukvårdsberedningen uppdraga förvaltningen av sådan utvärden staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningen enligt ej tillkommer annan myndighet.

Enligt lag den 20 december 1940 om ändring i vissa delar av epidemilagen den 19 juni 1919, skall ledningen av epidemisjukhusväsendet inom varje epidemidistrikt tillkomma en epidemianmänd. Sådan nämnd i stad, som utgör eget epidemidistrikt, är efter stadens bestämmande hälsovårdsnämnden eller sjukvårdsberedningen.

¹) Förvaltningslokalerna för sjukhusdirektionen beräknas att under september månad 1953 flytta till Brunkebergsgatorg 13.

Bestämmer staden, att sjukvårdsberedningen skall vara epideminämnd, skall förste stadsläkaren vara ledamot av nämnden.

I anslutning till den nya sjukhuslagstiftningen har överståthållarämbetet den 31 januari 1942 fastställt instruktion för sjukhusdirektionen. Enligt denna instruktion handhar direktionen de förvaltningsuppgifter, som enligt sjukhuslagen, sjukhusstadgan samt reglementet för Stockholms stads sjukhus ankomma på sjukvårdsberedning. Direktionen utgör därjämte sådan gemensam direktion för stadens sjukhus, varom i reglementet stadgas, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot möter i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda besluta. Direktionen är stadens epideminämnd. Den utövar tillika, såframt ej stadsfullmäktige för särskilt fall annorlunda besluta, ledningen av sådan utav staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningsenligt ej tillkommer annan myndighet.

Efter framställning av stadsfullmäktige har k. m:t den 6 februari 1942 medgivit att sjukhusdirektionen tills vidare må vara b a r n m o r s k e s t y r e l s e i Stockholm. Genom stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 har tuberkulossbyrån, numera benämnd centraldispensären, överförts från hälsovårdsnämndens till sjukhusdirektionens stat.

Med avseende å sinnessjukvården har staden i ett år 1925 mellan staten och staden ingånget avtal förbunlit sig att för framtiden, med vissa undantag, omhänderhava anstaltsvården för i staden hemortsberättigade sinnessjuka mot viss ersättning härför av statsmedel. Angående sinnessjukhus, som staden jämlikt berörda avtal upprätthåller, gäller vad i stadgan angående sinnessjukvården i riket den 19 september 1929 är föreskrivet angående kommunala sinnessjukhus. I stället för 104 § i denna stadga gälla emellertid dels i tillämpliga delar reglementet för Stockholms stads sjukhus, dels särskilda av k. m:t den 6 december 1935 utfärdade bestämmelser angående Stockholms stads sinnessjukhus. K. m:t har den 20 september 1951 bemyndigat medicinalstyrelsen att med representanter för bl. a. staden upptaga förhandlingar om revision av ifrågavarande avtal.

För den öppna vården av psykiskt sjuka finnes enligt gällande stadgar särskild styrelse (se sid. 464). Styrelsen är emellertid underställd sjukhusdirektionen i dess egenskap av sjukvårdsberedning.

Sjukhusdirektionen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för direktionens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för en tid av fyra år. Direktionen utser årligen inom sig en vice ordförande. Nuvarande ledamöter och suppleanter äro utsedda för tiden t. o. m. år 1956.

Under sjukhusdirektionen lyder direktionens

expedition, vars chef är sjukhusdirektören.

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads sjukhusdirektion, fastställd av ÖA 31 jan. 1942 (Kf 1942: nr 8). Lag 20 dec. 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen) (Kf 1941: nr 72), med ändr. K. sjukhusstadga 20 dec. 1940 (Kf 1941: nr 73), med ändr. K. reglemente 20 dec. 1940 för Stockholms stads sjukhus (Kf 1941: nr 75). Sinnessjuklag 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket (Kf 1946: sid. 614), med ändr. Avtal mellan staten och Stockholms stad angående sinnessjukvårdens ordnande, godkänt av k. m:t 18 dec. 1925 och av SF 19 okt. 1925 (Kf 1925: nr 76). Särskilda bestämmelser ang. Stockholms stads sinnessjukhus, fastställda av k. m:t 6 dec. 1935 (Kf 1935: nr 30 sid. 4), med ändr. Allmänna bestämmelser, gällande fr. o. m. 1 juli 1952 och specialbestämmelser, gällande fr. o. m. 1 jan. 1952 ang. löneförhållanden för arbetsenligt avlönad personal.

Stat år 1953. Utgifter: driftbudgeten 154,135,991 kr. (därav engångs 2,681,795 kr.), kapitalbudgeten, lånemedel, inom linjen 5,897,120 kr., dessutom förlagsmedel 6,813,483 kr.; inkomster: driftbudgeten 43,382,191 kr.

Sjukhusdirektionens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Anderson, Knut Hj., kontorschef, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Hedelius, A. Hj., fil. lic.

Johansson, Erik G., f. d. förbundskassör, stadsfullm.

Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru, stadsfullm.; 2:e vice ordf.

Lönnqvist, F. O.-F., byråsekreterare, stadsfullm.

Öhman, H. G., prakt. läkare.

Suppleanter.¹⁾

Ander, f. Eriksson, Elsa S., assistent.

Gårdstam, R. G. I., med. dr.

Julin, f. Liljenbrunn, Gertrud J., ombudsman, stadsfullm.

¹⁾ Ordföranden samt ledamöterna fru Kollberg och hr Lönnqvist skola vid förfall i första hand ersättas av suppleanterna fru Julin, hr Gårdstam, fruarna Ander och Thorsson i nu nämnd ordning, ledamoten hr Hedelius av suppleanterna hr Gårdstam, fruarna Julin, Ander och Thorsson i nu nämnd ordning samt vice ordföranden och ledamöterna hrr Johansson och Öhman av suppleanterna fruarna Ander och Thorsson, hr Gårdstam samt fru Julin i nu nämnd ordning.

Thorsson, f. Bagger-Sjöbäck, Inga M., förbundsordförande, stadsfullm.

Sekreterare.

Ericsson, C.-B. A., tjl. (se sid. 148), *tf.* Mæchel, S. G. D. (se sid. 418).

Sjukhusdirektionens delegerade.

Budgetdelegerade.

Mårtens, G. H. M., ordf.; Anderson, Knut Hj. *Suppleanter:* Julin, f. Liljenbrunn, Gertrud J.; Ander, f. Eriksson, Elsa S.

Byggnadsdelegerade.

Byggnadsdelegerade hava till uppgift att omhändervä de byggnadsföretag, som sjukhusdirektionen uppdrager åt delegerade att ombesörja. F. n. avser delegerades uppdrag ny- och ombyggnader vid Söderby sjukhus, inberäknat Molanderhemmet, vid Beckomberga sjukhus, vid Sabbatsbergs sjukhus (ögon- och öronpaviljongen), vid St Eriks sjukhus, vid Maria sjukhus (personalbostäder) samt vid egendomarna Blackeberg och Karlberga ävensom nybyggnader för sjuksköterskeskola, efterbehandlingsjukhus vid Söderjukhuset och bakteriologiskt centrallaboratorium.

Mårtens, G. H. M., ordf.; Anderson, Knut Hj.; Öhman, H. G. *Suppleanter:* Gärdstam, R. G. I.; Lönnqvist, F. O.-F.

Sekreterare.

Thylén, M. A. V., sekreterare (se sid. 419).

Delegerad för Tjarnans sanatorium.

Anderson, Knut Hj.

Poliklinikersättningsdelegerade.

Dessa delegerade, vilka utsågos av sjukhusdirektionen den 21 februari 1951, hava till uppgift att granska underläkarnas redogörelser för polikliniktjänstgöring och i samband därmed företagna poliklinikoperationer, för vilka ersättningar skola utgå.

Delegerade för skärmbildsbyrån

(se sid. 459).

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 472).

Byggnadskommittéer tillhörande sjukhusdirektionens förvaltningsområde.

Sabbatsbergs sjukhus' byggnadskommitté.

Den 19 februari 1940 beviljade stadsfullmäktige ett anslag å 4,389,000 kr. till uppförande

av nybyggnader för panncentral och kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus (jfr Utl. 1940: nr 58). Sjukhusdirektionen beslöt den 26 juni 1941 tillsätta en byggnadskommitté för planläggningen och uppförandet av dessa nybyggnader. Den 20 mars 1944 nedsatte stadsfullmäktige anslaget belopp till 4,029,000 kr. (se Utl. 1944: nr 81). Den 18 december 1947 beviljades ett tilläggsanslag för kvinnokliniken å 550,000 kr. (se Utl. 1947: nr 494). Jfr sid. 427. Kliniken i fråga invigdes under år 1949.

Ledamöter.

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm., ordf.; Höjer, Gerda, ombudsman, vice ordf.; Anderson, Knut Hj., kontorschef, stadsfullm.; Lundqvist, E. E. G., civilingenjör; Westman, A. E., professor, överläkare; Wetterdal, P. L., professor, överläkare.

Suppleant: Johansson, Erik G., f. d. förbundskassör, stadsfullm.

Sekreterare.

Zettergren, E. R., syssloman (se sid. 427).

Byggnadskommittén för Sachsska barnsjukhuset.

Sedan stadsfullmäktige den 19 november 1945 beviljat anslag å 2,270,000 kr. för om- och tillbyggnad av Sachsska barnsjukhuset, beslöt stadsfullmäktige, efter framställning av sjukhusdirektionen, den 28 januari 1946 tillsätta en kommitté av fem personer med uppdrag att verkställa den ifrågavarande om- och tillbyggnaden. Den 16 juni 1947 beviljade stadsfullmäktige ett tilläggsanslag å 153,000 kr. För ombyggnad av barnsjukhuset hava stadsfullmäktige den 21 november 1949 anvisat ett reservationsanslag å 614,000 kr. (Utl. 1949: nr 52).

Vidare hava stadsfullmäktige den 18 februari och den 17 november 1952 anvisat ytterligare medel för ombyggnad m. m. av sjukhuset.

Ledamöter.

Sachs, R., direktör, ordf.; Heyman, f. Thiel, Agda, fru; Johansson-Visborg, Anna S., fru; Nessen, N. S., byggnadsingenjör; Wallgren, A. J., professor, överläkare.

Sekreterare (1,200 kr.

utan rörligt tillägg).

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 420).

Sjukhusdirektionens rådgivande organ.

Planeringskommittén.

Planeringskommittén, som tillsattes av sjukhusdirektionen den 16 november 1949, har till uppgift att utarbeta förslag till generalplaner

och program samt detaljerade byggnadsförslag beträffande sjukhusväsendet (med undantag för Sabbatsbergs sjukhus). Åt planeringskommittén har även uppdragits att handhåva planläggningen av stadens sjukhusvård vid krig eller krigsfara. Vidare har planeringskommittén övertagit det tidigare av en särskild kommitté bedrivna arbetet med utredning om Sabbatsbergs sjukhus' utbyggnad. I anslutning härtill har kommittén utökats med två nya ledamöter.

Den 17 februari 1947 hava stadsfullmäktige bemyndigat sjukhusdirektionen att utarbeta och framlägga förslag till två nya råjongsjukhus, med förläggning det ena å Östermalm och det andra inom Brännkyrka ävensom anvisat medel till utredningskostnaden.

Sjukhusdirektionen svarar för ledningen av planeringen och utredningsarbetet i övrigt samt är chef för kommitténs utredningskansli.

Rörande framlagda planer för sjukhusväsendet i Stockholm, se Bih. 1950: nr 60, 1951: nr 6; Utl. 1951: nr 331 och 332, 1952: nr 225 och 453.

Ledamöter.

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm., ordf.;
Anderson, Knut H.j., kontorschef, stadsfullm.;
Pehrson, C. G., sjukhusdirektör; **Öhman, H. G.**, prakt. läkare.

Suppleanter: **Gärdestam, R. G. I.**, med. d.r.;
Lönnqvist, F. O.-F., byråsekreterare, stadsfullm.

Ledamöter

(med uppgift att deltaga i kommitténs utredning rörande ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus).

Bergstrand, K. J. H., professor emeritus (i egen-skap av rektor vid Karolinska institutet); **Wejke, G. W.**, generaldirektör (utsedd av k. mt).

Sekreterare (10,236 kr.).

Fredriksson, H. E.; t. 23 05 65.

Tuberkulosrådet.

Med anledning av ett utav stadskollegiets tuberkuloskommitté avgivet betänkande angående tuberkulosvårdens organisation och tuberkuloseffervårdens utbyggnad (Bih. 1945: nr 11) beslöt stadsfullmäktige den 26 juni 1945 anmoda sjukhusdirektionen att utse ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa de utredningar angående tuberkulosvården, som sjukhusdirektionen uppdrager åt rådet, samt i övrigt på anmodan av direktionen avgiva yttranden i tuberkulosfrågor. Rådet består av sju ledamöter jämte lika många suppleanter. Sjukhusdirektionen, hälsovårdsnämnden, fattigvårdsnämnden, barnavårdsnämnden, lärings- och yrkesskolstyrelsen, arbetsnämnden i Stockholm samt centralstyrelsen för föreningen lungsjuka i Stockholm [Flis] skola vara representerade med vardera en ledamot och en suppleant. Ordförande

och vice ordförande utses inom rådet. Överläkaren vid centraldispensären är föredragande i rådet.

Författning. Instruktion för tuberkulosrådet antagen av direktionen 21 maj 1952 (Kf 1952: nr 58).

Ang. Centraldispensären, se sid. 457.

Ledamöter.

Granath, K.-E., barnavårdsdirektör (för barnavårdsnämnden); **Johansson-Visborg, Anna S.**, fru, ordf. (för sjukhusdirektionen); **Carlsson, Abel E.**, kamrerare (för hälsovårdsnämnden); **Hagström, f. Svensson, Anna M.**, studierektor, stadsfullm. (för fattigvårdsnämnden); **Lindqvist, Vivan L. M.**, inspektör (för arbetsnämnden); **Johansson, f. Myhrström, Elin M. K.**, sätтарыnna (för lärings- och yrkesskolstyrelsen); **Karlsson, Karin E.**, fröken (för centralstyrelsen Flis).

Suppleanter.

Ander, f. Eriksson, Elsa S., assistent (för sjukhusdirektionen); **Johansson, Lilly E. E.**, fabriksarbeterska, stadsfullm. (för hälsovårdsnämnden); **Ewerlöf, f. Löwenadler, Elsa H. E. J.**, fru (för fattigvårdsnämnden); **Heyman, f. Almstrand, I. G.**rid, fru (för barnavårdsnämnden); **Herlitz, Ingeborg**, bitr. aktuarie (för lärings- och yrkesskolstyrelsen); **Bergström, O. W.**, amanuens (för arbetsnämnden); **Åkerström, L. J. P.**, tjänsteman (för centralstyrelsen Flis).

Sekreterare.

Nordquist, G. A., tf. syssloman (se sid. 458).

Central förvaltning.

Stat år 1953. Utgifter: driftbudgeten 6,809,603 kr. (därav engångs 225,900 kr.), dessutom förlagsmedel 4,591,975 kr.; inkomster: driftbudgeten 2,560,957 kr.

Sjukhusdirektionens kansli.

Vasagatan 6 (postadress: Box 668, Stockholm 1); t. 22 66 60; expeditionstid: 10—15 (lördagar 10—14).

Kanslidirektör (B 15).

Anderson, K. E. H.; mottagningstid: 10—11.

Sekreterare (30).

Ericsson, C.-B. A., tjl. (se sid. 148), tf. **Mæchel, S. G. D.**

Amanuens (8,000 kr.).

Lindgren, J.-H.

En **förste kontorsskrivare**, två **kansli-biträden**.

Sjukhusdirektörskontoret.

Vasagatan 6 (postadress: Box 668, Stockholm 1); t. 22 66 60; expeditionstid: 10—12, 13—15 (lördagar 10—12, 13—14).

Sjukhusdirektören biträder sjukhusdirektionen vid handhavande av dess uppgifter och har att leda förvaltningen av de under direktionen lydande sjukhusen samt är föredragande i direktionen och är dess verkställande tjänsteman. Sjukhusdirektören äger ock att utan direktionsens hörande fatta beslut i vissa ärenden. Hans åligganden bestridas dock i vissa delar av intendenten (1 kl.), tillika biträdande sjukhusdirektören, som bl. a. äger besluta i frågor tillhörande intendentavdelningen, handlägger sjukhusens löpande förvaltningsfrågor och är föredragande i flertalet personalärenden.

Instruktioner. Instruktioner för sjukhusdirektören och biträdande sjukhusdirektören, fastställda av direktionen 17 febr. 1943 (Kf 1943: nr 10). Instruktion för kamreraren, fastställd av direktionen 3 mars 1943. Instruktion för intendenten, fastställd av direktionen 17 mars 1943. Instruktioner för kanslidirektören, byggnadsintendenten och näringskonsulenten, fastställda av direktionen 3 och 17 mars 1943 samt 20 dec. 1944 (Kf 1943: nr 11, 1944: nr 83), med ändr.

Sjukhusdirektör (B 21).

Pehrson, C. G. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1958); t. 22 66 60; mottagningstid: efter överenskomelse per telefon.

Intendent (1 kl.), tillika biträdande sjukhusdirektör (B 15).

Wedefelt, G. F. G:son; mottagningstid: 14—15 (lördagar 11—12).

Läkarassistent (9,900 kr.).

Vakant, *tf.* **Blom, B. F.**

Sakkunnig i medicinska frågor (6,900 kr.).

Hansson, N. H.

Instruktionssköterska (20)

(nuv. iuneh. 18).

Camp, J. Hellevi; t. 41 21 11.

Översköterska (14).

Lundquist, Margit C. M. (för hembesök).

Förste expeditionsvakt (12)

(gemensam med hälsovårdsnämnden).

Strömberg, H. H.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbitråde, fem expeditionsvakter (därav en gemensam med hälsovårdsnämnden), ett expeditionsvaktsbitråde (gemensam med hälsovårdsnämnden), två telefonister (gemensamma med hälsovårdsnämnden). — En översköterska.

Kameralavdelningen

(gemensam med hälsovårdsnämnden).

Kamrerare (1 kl.) (30).

Edwall, E. H. A.; t. 22 66 60; mottagningstid: 9—10.

Förste kammarsskrivare (23).

Malmström, E. A.

Kontorsassistenter (18).

Ersson, Kerstin M.; **Svärd, S. Ch.,** tjl., *tf.* **Öberg H.-Å. G.**

Förste kontorsskrivare (16).

Albertson, Karin; **Sundell, Britt T.;** en vakant, *tf.* **Wrisemo, f. Ternstedt, Sargit T.**

Tjänsteman (11,376 kr.).

Carlberg, K. E. B.

Tre kanslibiträden, ett kontorsbitråde, tillfällig arbetskraft.

Utredningsavdelningen.

Denna avdelning biträder sjukhusdirektörerna med utredningar, som ej tillhöra specialavdelning

Sekreterare (30).

Thylén, M. A. V.

Förste kammarsskrivare (23).

Bagge, N. F., tjl. (se sid. 420), *tf.* **Östlund, Å E. M.**

Kontorsassistent (18).

Gemensam med utrednings-, personal- och budgetavdelningarna.

Fröberg, R. B. V.

Budgetavdelningen.**Intendent (2 kl.) (30).**

Furuby, B. V., avdelningschef.

Förste kammarsskrivare (23).

Carlberg, K. E. B., tjl. (se ovan), *tf.* **Alström, N. A.**

Kontorsassistent (18).

Häggliid, S. G.

Personalavdelningen.**Notarie (26).**

Nilsson, N. T.

Kammarsskrivare (21).

Andersson, E. E.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbitråde,

Byggnadsavdelningen.

Lilla Nygatan 8, 1 tr., C.; t. 20 14 73,
21 48 90, 21 49 30.

Byggnadsintendent (35).

Törn, E. W.

Ingenjörer.

(För byggnadsärenden.)

Hallnäs, T. J. (31); Thorsell, B. R. (28); Eriks-
son, A. (28); en vakant (28); Lundqvist, N.
O. (25); Ekwall, H. P. (25); en vakant (25).

Verkmästare (21).

Kratz, E. G.

Ett kanslibitråde, ett ritbiträde.

Inredningsarkitekt (26).

(För inredningsärenden.)

Andersson, N. B.; t. 20 10 28, 20 11 37.

Kammarsskrivare (21).

Andersson, Å. M. F.; t. 20 10 28, 20 11 37.

Ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde,
en förrädsarbetare.

Intendenturavdelningen.

Herkulesgatan 26, 1 tr.; t. 22 66 60.

Notarie (26).

Vakant, *tf.* Garpendal, C. H. G., avdelningschef;
mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Näringskonsulent (24).

Spjeldnes, I. Birgit; t. 10 91 28.

Kammarsskrivare (21).

Rentzhog, Y. A.

Kontorsassistent (18).

Björkman, Astrid L.; t. 10 93 85.

En kontorsskrivare, två kontorsbiträden.

Centralförrådet.

Hagavägen 134—136, Sundbyberg; t.
28 37 55 (förrädschefen), 28 33 15 (förräds-
mästaren).

Centralförrådet, som inrättades år 1939, verk-
ställer upphandling av lagringsbara förbruknings-
artiklar för sjukhusens behov.

Förrädschef (24).

Garpendal, C. H. G., tjl. (se ovan), *tf.* Bagge,
N. F.

Förrädsmästare (18).

Ringqvist, P. I. V.

Två kanslibiträden, en förrädsförmän,
sex förrädsarbetare, en städerska.

Konvalescenthemskontoret.

Kungsgatan 66, C.; (postgirokonton nr
195 960); t. 10 21 32, 10 21 38. Ansökningar
om konvalescentvård skola ingivas till
sjukhusdirektionens expedition Brunke-
bergstorg 13 måndagar—fredagar kl 9—
10; tel. ang. konvalescentvård 22 66 60,
ankn. 1 28, kl. 11—12.

Stadsfullmäktige beslöt den 17 december
1943 att inrätta ett särskilt förvaltningskontor
för handläggning av ärenden berörande stiftelsen
Martin Gebers, Albert och Hulda Pålsons,
Jacques och Galathée Lamms samt Heijkenskjölds
konvalescenthem, Ihrfeltska barnhemmet, Elfviks
konvalescenthem, sanatoriet Tjärnan samt Blacke-
bergs sjukhus.

Stat år 1953. (Konvalescentvård.) Utgif-
ter: driftbudgeten 2,620,893 kr. (därav engångs-
112,370 kr.), dessutom förlagsmedel 35,000 kr.;
inkomster: driftbudgeten 628,807 kr.

Sysselman (3 kl.) (24).

Hägglund, B. A. K.; t. 10 21 38; mottagnings-
tid 9—11.

Kammarsskrivare (21).

Lundberg, I. K.

Kontorsassistent (18).

Ahnfelt, Inga L.

Kurator (17).

Lindén, f. Lindén, Kerstin; mottagning: Vasa-
gatan 6, 2 tr., onsdagar 9—10, torsdagar och
lördagar 9—12. I övrigt sker hänvisning
genom sjukhusdirektionens växel, t. 22 66 60
(se sid. 461).

En arbetsterapeut, en kontorsskrivare,
ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde.

Ombudsmansexpeditionen

(gemensam med fattigvårdsnämnden, se sid. 262).

Ombudsman.

Grünberger, H. (se sid. 262).

Aktuarie.

Brisenius, O. A. (se sid. 262).

Personalläkarvården.

Sedan stadsfullmäktige den 27 april 1944
beviljat anslag till omorganisation av personal-
läkarvården vid stadens sjukhus, är denna för-
söksvis sedan den 1 maj 1944 enligt sjukhus-

direktionens beslut den 16 februari och den 26 april 1944 samt den 25 september 1946 ordnad på följande sätt.

Staden är indelad i tre personalläkardistrikt, nämligen *Kungsholms distrikt*, omfattande Kungsholms, St Görans och Bromma församlingar (utom Beckomberga sjukhus), *Södermalms distrikt*, omfattande Katarina, Sofia, Maria Magdalena, Högalids, Enskede och Brännkyrka församlingar (utom Långbro sjukhus) samt *Norrmalms distrikt*, omfattande stadens övriga delar (utom Norrtulls sjukhus). Inom varje distrikt håller personaldistriktsläkaren mottagning för personalen vid inom distriktet belägna sjukhus. Personaldistriktsläkaren gör även erforderliga hembesök hos all inom distriktet bosatt sjukhuspersonal, oavsett tjänstgöringsplatsen. Långbro, Beckomberga, Söderby, Norrtulls sjukhus och centraldispensären äro undantagna från distriktsindelningen och hava egna personalläkare, vilken genom mottagning å respektive sjukhus samt hembesök meddelar läkarvård åt sjukhusets personal oavsett bostadens belägenhet.

Ersättning skall beräknas enligt bestämmelserna i kungörelsen angående verksläkare vid den centrala statsförvaltningen (Svf 1939: nr 424 med däri hittills vidtagna ändringar), dock att läkararvode, som avses i § 11 punkt 2 nämnda kungörelse, skall utgöra 8 kronor för varje till läkaren hänvisad tjänsteman, samt att nuvarande personalläkare för Kungsholms och Södermalms läkardistrikt skola bibehållas vid hittills gällande arvoden (5,784 resp. 6,312 kronor). Ersättning för den kontinuerliga hälsokontrollen utgår vid Söderby sjukhus, där den bland annat omfattar skärmbildsundersökning av personalen, med 3 kronor för varje undersökning.

Personaldistriktsläkare.

Jansson, K. T. (Kungsholms distr.); Nordenberg, R. (Södermalms distr.); två vakanta (Norrmalms distr.).

Personalläkare finnes vid Söderby, Långbro, Beckomberga och Norrtulls sjukhus samt centraldispensären.

Bakteriologiska centrallaboratoriet.

Dalagatan 11 B (ingång fr. Vasaparken) (postadress: postfack 177, Stockholm 1); laboratoriet öppet: vardagar utom lördagar 9—16, lördagar 9—14, sön- och helgdagar 9—11; t. 34 03 90. Hänvisning rörande jourhavande bakteriolog lämnas efter växelns stängning per t. 22 66 61 eller 22 66 62, sön- och helgdagar dessutom (huvudsakligen 9—11) t. 34 03 93.

Sjukhusdirektionens bakteriologiska centrallaboratorium utgjorde tidigare en del av de s. k.

hälsovårdsnämndens laboratorier och började sin verksamhet 1901. Laboratoriet överflyttades fr. o. m. 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen.

På laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar, utredningar i hälsovårdsärenden m. m. hörande till sjukhusdirektionens och hälsovårdsnämndens verksamhet samt provtagning och substratberedning för stadens sjukhus. Ersättning för utförda undersökningar utgår enligt taxa. Den 3 mars 1950 förseddes epidemilagen av den 19 juni 1919 med ett tillägg (23a §), innebärande att kostnaderna för undersökning av prov för sjukdom, som avses i § 2 mom. 1 nämnda lag, skola utföras utan kostnad för den sjuke eller hälsovårdsområdet. Kostnaderna härför skola gäldas av epidemidistriktet, där ej bekräftande viss sjukdom föreskrivits, att kostnaden skall gäldas av statsmedel. Undersökning av upphostningsprov (utstrykningspreparat) för tuberkulos utföres kostnadsfritt för i Stockholm boende personer.

Stadsfullmäktige beslöt den 1 juli 1947 anvisa 1,945,000 kr., varjämte den 15 oktober 1949 beviljats ett tilläggsanslag å 655,000 kr. för uppförande av en nybyggnad för laboratoriet i anslutning till Sabbatsbergs sjukhus. Denna nybyggnad togs i bruk under år 1952.

Instruktioner m. m. Hälsovårdsnämndens instruktioner för överläkaren vid nämndens bakteriologiska laboratorium 13 mars 1934 och för assistent 24 okt. 1933. Taxor för undersökning av prov samt för bakteriologiska substrat, fastställda av sjukhusdirektionen 16 sept. 1942.

Styresman (arvode 1,608 kr.).

Daive, H. L. (se nedan).

Överläkare (B 13).

Daive, H. L. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1954); mottagningstid: 12—12,30; Packalén, K. T. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1953); mottagningstid: 12—12,30; Svedmyr, E. A. V. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1958); mottagningstid: 12—12,30.

Laboratorer (33).

Peterson, N. O. A.; Tunevall, T. G.

Laboratorieföreståndare (30).

En vakant, tf. Ekstrand, T. K. I. B.; en vakant.

Laboratorieläkare (30).

Ericsson, f. Rosell, Britta M.; Thorsson, K.-G. J.; Melén, B. H.; Kjellén, L. E.; en vakant.

Konsulterande biolog (16,900 kr.).

Frisk, B. Å.

Maskinmästare, tillika instrumentmakare (19).

Öström, K. O.

Kontorsassistent (Ex. 18).

Lennebro, O. I.

Laboratorieföreståndarinnan (17).

Paulsson, E. M. V. (Greta).

Förste preparator, tillika förråds-mästare (16).

Lundgren, D. A.

Första laboratriser (14).

Austrin, Siri E. V.; Dahlqvist, Ester D.; Engström, Inga M.; Olin, f. Broberg, Britta; Johansson, Margit M.

Preparatorer (14).

Törnqvist, A. H.; Lindberg, G. S. M.; Thorén, G. V.

Tjugutvå laboratriser, två kanslibiträden, fem biträdande preparatorer, en automobilförare, en expeditionsvakt, två vaktmästare, två kontorsbiträden, en telefonist, två djurskötare, en reparatör, nio sjukvårdsbiträden samt tillfällig personal i mån av behov.

Kliniska centrallaboratoriet.

S:t Görans sjukhus, ing. Kungsholmsgatan 109, K.; t. 22 20 40; centrallaboratoriet; prov mottagas 9—15; undersökningar av basalomättning och magsaft beställas per tel. 9—16; blodprov tagas utan föregående anmälan 9,30—10,30.

Sjukhusdirektionens kliniska laboratorium utgjorde tidigare en del av de s. k. hälsovårdsnämndens laboratorier och började sin verksamhet år 1925. Laboratoriet överflyttades fr. o. m. 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen. Verksamheten, som från början bedrivits i lokaler i huset Vasagatan 13 överflyttades år 1941 till S:t Görans sjukhus.

På avdelningen utföras olika medicinsk-kemiska undersökningar (å blod, urin m. m.) samt undersökningar av basalomättning, allt enligt fastställd taxa. Undersökningarna äro kostnadsfria för medellösa personer.

Taxa. Taxa för undersökningarna, fastställd av sjukhusdirektionen 16 maj 1944, med ändr. 23 maj 1951.

Överläkare (35).

Andreen, E. Andrea (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1953); t. 53 56 05; mottagningstid: 9,30—10,30.

Underingenjör (23).

Etzler, f. Eriksson, Elsa S. M.

En laboratorieöversköterska, två laboratöresköterskor, en laboratöresköterska (deltid), ett kanslibitråde. — Ett sjukvårdsbiträde, en städerska.

Sjukhusavgiftsdelegerade.

Rörande sjukhusvård åt mindre bemedlade tillämpades tidigare det förfarandet, att kostnadsfri vård å stadens sjukhus lämnades åt sådana personer, som kunde förete av vederbörande roteman utfärdad intyg om medellöshet. Då emellertid detta system visade sig otillfredsställande, särskilt med hänsyn till prövningen vid medellöshetsintygens utfärdande, vidtogs genom stadsfullmäktiges beslut den 20 februari 1922 en ändring härutinnan, varigenom prövningen av de vårdbehövandes betalningsförmåga överflyttades från rotemännen till ett nytt centralt organ, sjukhusavgiftsdelegerade.

Sjukhusavgiftsdelegerade, till antalet fem jämte tre suppleanter, utses av stadsfullmäktige för två kalenderår med uppgift huvudsakligen att pröva frågor om nedsättning av sjukhusavgift. Delegerade utse vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Ansökan om nedsättning i stadgade vårdavgifter inlämnas till sjukhusavgiftsdelegerade, vilka äga att med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden besluta om nedsättning av sjukhusavgiften, dock ej till mindre än 50 öre per dag. Vid den undersökning, som bör föregå beslut om nedsatt avgift, skall biträde lämnas delegerade av fattigvårdsnämnden. I fråga om fullständig befrielse från sjukvårdsavgift fattas beslut av vederbörande fattigvårdsstyrelse eller beträffande arbetslöshetsfall av fattigvårdsnämndens delegerade för understödsärenden.

Detta förfaringssätt tillämpas förutom för stadens egna sjukhus och konvalescenthem samt vid den öppna vården av psykiskt sjuka även, då det gäller vård av stockholmsbor, beträffande Seraimerlasarettet, Allmänna barnbördshuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Diakonissanstaltens sjukhus (Ersta), Karolinska sjukhuset med Radiumhemmet, sjukhuset Eira m. fl. samt vid utfärdande av ansvarsförbindelser för vård å sanatorier. Samma bestämmelser tillämpas även i fråga om ortopediska bandage o. d. å stadens sjukhus och å Norrbacka-institutet samt för erhållande av bad och behandling vid kurorter och brunnar.

I övrigt bevilja sjukhusavgiftsdelegerade bidrag åt mindre bemedlade till särskilt dyrbara och livsviktiga mediciner, såsom insulin, leverpreparat m. m. Fri pneumothoraxbehandling (kvävgasbehandling) beviljas enligt bestämmelser i k. m:s kungörelse den 18 maj 1945 (Svf 1945: nr 332).

Genom beslut av stadsfullmäktige den 19 maj 1948 har uppdrag givits delegerade att i förekommande fall pröva och avgöra frågor om nedsättning av eller befrielse från behandlingsavgifter för folktandvård.

Den prövning, som skall verkställas angående stockholmsbors rätt till vård å sjukvårdsanstalt utom Stockholm enligt det s. k. 1950 års utom-

länsavtal (se sid. 425), ombestyrdes enligt sjukhusdirektionens beslut av sjukhusavgiftsdelegerade.

Angående avgifterna vid stadens sjukhus, se sid. 424.

Instruktion m. m. Instruktion för sjukhusavgiftsdelegerade, fastställd av ÖÅ 11 dec. 1940 (Kf 1940: nr 54). Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939 med ändr. (Kf 1951: nr 63; 1952: nr 4; Utl. 1952: nr 162, 416).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

Christiansson, M. E. (Greta), fil. lic.; ***Daelander, f.** Sjöstrand, A. Elisabeth, postmästare, vice ordf.; **Johansson, B. E.**, ombudsman, ordf. och kassavårdare; **Johanson, f.** Horwitz, Inga C., barnavårdsman, stadsfullm.; ***Johansson, f.** Nilsson, J. V. E. (Thora), fru, stadsfullm.

Suppleanter: **Björkman, G. B. K.**, redaktör; **Hermansson, f.** Johansson, Agnes E., folk-skollärarinna; ***Söderberg, K. E. A.**, sekreterare.

Sekreterare.

Blom, Å. V. E. (se nedan).

Expeditionen.

Lilla Nygatan 8, 1 tr., C.; t. 11 85 95, 11 96 95, 21 21 69; mottagning för allmänheten: 9—14.

Inspektör (27).

Blom, Å. V. E.

Kammarskrivare (21).

Broman, Eivor.

Assistenter (18).

Ahlberg, S. O.; Agelin, f. Björkman, Margit I. E.; **Andersson, E. L.; Ljungberg, N. H.** (Ex.).

En kontorsskrivare, två kanslibiträden, en expeditionsvakt, ett kontorsbiträde.

Sjukvårdsanstalter.

(Adresser, telefoner, expeditionstider: se nedan under respektive sjukhus.)

Den för sjukvården vid visst sjukhus ansvarige läkaren eller, där flera sådana finnas, den av dem, som därtill av direktionen förordnas, är enligt sjukhuslagen mellan direktionens sammanträden sjukhusets inför direktionen ansvarige styresman. — För sjukvården vid sjukhus eller avdelning därav ansvariga läkare benämns i sjukhusreglementet överläkare.

Vid varje sjukhus skall finnas en av direktionen tillsatt syssloman, som har att under direktionens förmanskap handhåva sjukhusets ekonomiska förvaltning m. m. samt att under styresmannen övervaka ordningen inom sjukhuset och mathållningen ävensom hålla uppsikt över underordnad personal.

Ovannämnda bestämmelser rörande styresman gälla ej blott egentliga sjukhus, barnbördshus och sinnessjukhus utan även epidemisjukhus och konvalescenthem. Tillsättande av syssloman är däremot ej obligatoriskt vid konvalescenthem.

En utförlig redogörelse för Stockholms stads sjukhusväsen ingår i Bih. 1933: nr 60. Rörande planering för sjukhusväsendet, se vidare Utl. 1939: nr 411, Bih. 1945: nr 6, 1948: nr 60, 1950: nr 60.

Författningar. Instruktioner för styresman, överläkare, syssloman och husmoder, fastställda av sjukhusdirektionen 17 febr. samt 3 och 17 mars 1943 (Kf 1943: nr 11), med ändr.

Stat år 1953. (Sjukhusvård.) Utgifter: driftbudgeten 116,179,485 kr. (därav engångs 2,317,540 kr.), dessutom förlagsmedel 909,125 kr., kapitalbudgeten, lånemedel, inom linjen 5,897,120 kr.; inkomster: driftbudgeten 34,061,932 kr.

(Bidrag och ersättningar till utomstående inrättningar.) Utgifter: driftbudgeten 17,538,102 kr.; dessutom förlagsmedel 585,323 kr.; inkomster: driftbudgeten 760,000 kr.

Sjukhuscentralen.

Vasagatan 6, 2 tr., C.; t. 22 66 60: »sjukhuscentralen» (efter expeditionstidens slut 22 66 61, 22 66 62 eller 10 72 11); expeditionstid: 9—16 (telefonvakt hela dygnet).

Den 1 december 1930 beviljade stadsfullmäktige medel till hälsovårdsnämnden för upprättande av en sjukhuscentral för förmedling av patientintagning på stadens sjukhus. Verksamheten började den 1 februari 1931. År 1933 överflyttades sjukhuscentralen från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen i samband med uppdelningen av arbetsuppgifter mellan dessa nämnder.

Sjukhuscentralen har till uppgift att med ledning av från sjukhusen erhållna uppgifter föra tablå över beläggningen å stadens sjukhus (med undantag av epidemisjukhus, sanatorier och sinnessjukhus) samt att lämna anvisning å lediga platser å dylika sjukhus till personer, som innehåva läkarremiss för sjukhusvård. Dessutom åligger det sjukhuscentralen att lämna allmänheten upplysning om formerna och villkoren för intagning å stadens sjukhus och konvalescenthem, sjukhusens tider för intagning och besök, sjukhusavgifter, stadsdistriktsläkare och i staden vaktstående läkare, stadsjuksköterskor och villkoren för deras anlåtande, annan sköterskevärd för mindre bemedlade, stadens polikliniker, fattigvårdens distriktsbyråer och andra frågor rörande stadens sjukvård. Vidare skall sjukhus-

centralen förmedla sjuktransporter i samarbete med brandkåren (jfr sid. 200) och medelst sjuktransportflygplan, stationerat vid 2:a flygkåren vid Hägernäs, huvudsakligen avsett för sjuktransporter från Stockholms skärgård (t. »flygambulansen»). Sjukhuscentralen svarar på namnanropet »Jourhavande läkare», se sid. 473.

Författningar. Instruktioner för sjukhuscentralen samt där tjänstgörande läkare och sköterskor m. m., fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 125). Bestämmelser m. m. rörande sjukhuscentralens verksamhet, fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 31).

Chef.

Sjukhusdirektören.

Läkare.

Vakant, *tf.* Blom, B. F.; mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15, lördagar 9,30—10,30.

Sju översköterskor.

Blodgivarecentralen.

S:t Eriks sjukhus; adress och telefon: se sid. 432.

År 1934 organiserades vid S:t Görans sjukhus en blodgivarecentral för undersökning och blodgruppering av personer, vilka ställt sig till förfogande för blodgivning. År 1939 överflyttades centralen till S:t Eriks sjukhus medicinska poliklinik. Från nämnda tidpunkt började även depåblod tillhandahållas. Förmedling av blodgivare till såväl kommunala som övriga sjukvårdsinrättningar skedde till år 1945 genom sjukhuscentralen, där även register över blodgivarna fördes. Vid denna tidpunkt hade efterfrågan på transfusionsblod ökat i sådan utsträckning, att en utökning av personalen måste ske. Samtidigt överflyttades förmedlings- och registreringsverksamheten från sjukhuscentralen till en särskild expedition. Efter expeditionstidens slut sker dock förmedling fortfarande genom sjukhuscentralen. På grund av ökad efterfrågan på depåblod har numera ordnats tappningsfilial vid Sabbatsbergs sjukhus, varjämte en ytterligare sådan kommer att iordningställas vid Södersjukhuset. I samband härmed har en viss utökning av personalen ägt rum.

Ersättning till blodgivare utgår med 25 kr. per gång, varjämte utgår ersättning för resor med 3 kr. Om väntetiden överstiger 1/2 timme utgår ersättning med kr. 1:50 för varje ytterligare påbörjad halvtimme. Anmälan till blodgivning: torsdagar 17—18.

Läkare (14,000 kr.).

Sköld, E. G. V.

En sjuksköterska, en kontorsskrivare, ett kanslibiträde, två kontorsbiträden. — Ett första sjukvårdsbiträde.

Avgifter å sjukhusen.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själv eller genom ombud på den för varje sjukhus bestämda mottagningstiden anmäla sig å sjukhusets mottagningssal och därvid:

1:o förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och flyttnings- eller åldersbetyg;

2:o avlämna ansvarsförbindelse av vederhäftig person eller annan säkerhet för all sjukvårdsävensom annan kostnad, som av sjukhuset bestrides. Därest den sjuke eller, om denne är minderårigt barn (under 15 år), någon av föräldrarna är medlem av erkänd sjukförsäkring, skall sjukförsäkringen förete. Är den sjuke medellös eller mindre bemedlad, skall han eller hans ombud på särskild blankett, som erhålles å sjukhusets syssломanskort, skriva en ansökan om befielse från, resp. nedsättning i sjukhusavgiften (jfr nedan).

Personer, träffade av olyckshändelse, eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet; i sådant fall böra ovan angivna handlingar ofördröjligen därefter anskaffas.

Där ej på grund av allmän författning sjukhusvård skall kostnadsfritt åtnjutas¹⁾ eller nedsättning beviljats av sjukhusavgiftsdelegerade (se sid. 422), utgå avgifterna för vård å stadens sjukhus enligt följande av stadsfullmäktige fastställda taxa.

Avgift för betalande sjuka per dag:

för stockholmsbor:

vid samtliga stadens sjukhus med undantag av nedan angivna sjukhus eller särskilda avdelningar:

å allmänt rum t. o. m. 30:e dagen	5 kr.
» » » fr. o. m. 31:a dagen	4 »
» halvskilt rum	15 »
» helensilt »	25 »

vid tuberkulossjukhusen (Söderby sjukhus, tuberkulossjukstugan vid Hamra samt tuberkulosa- vid S:t Görans sjukhus:

å allmänt rum vid medicinska A	1,50 kr.
» » » medicinska B	1,25 »
» » » kirurgiska	1 »
» halvskilt »	10 »
» helensilt »	15 »

vid förlossningsanstalter (Södersjukhuset, Södra barnbördshuset samt förlossningsavd. vid Sabbatsbergs och S:t Eriks sjukhus):

å allmänt rum t. o. m. 10:e dagen	1 kr.
» » » fr. o. m. 11 t. o. m. 30:e dagen	5 »
» » » fr. o. m. 31:a dagen	4 »
» halvskilt rum	15 »
» helensilt »	25 »

¹⁾ Vård å allmänt rum vid Epidemijukhuset för epidemisk sjukdom samt vid avdelningar för könssjuka är enligt gällande författningar kostnadsfri, i vad avser könssjukdom i smittsam skede.

för barn vid kirurgiska barnavdelningen samt barn med icke epidemisk sjukdom vid Epidemisjukhuset:

å allmänt rum	2,50 kr.
» halvenskilt »	12 »
» helenskilt »	20 »

vid övriga barnsjukhus:

å allmänt rum vid med. avd.	1,50 kr.
» » » kir. barnavd.	2,50 »

vid Stigberget-Åsö sjukhus:

å allmänt rum	1,50 kr.
-------------------------	----------

vid övriga anstalter för kroniskt sjuka:

å allmänt rum	4 kr.
-------------------------	-------

vid konvalescenthemmen:

å allmänt rum för vuxna	4 kr.
» » » barn	3 »
» » » tuberkulossjuka	1,25 »

vid sinnessjukhusen (Beckomberga, Långbro och Rånäs sjukhus, Karlhalls vårdhem, vårdhemmet vid Maria sjukhus samt sinnessjukavd. vid St Eriks och Norrtulls sjukhus):

å allmänt rum	4,45 kr.
» halvenskilt »	10 »
» helenskilt »	15 »

för landsortsbor

vid lasarett, barnsjukhus, förlossnings- och tuberkulosanstalter samt epidemisjukhuset, som under vistelse i Stockholm drabbats av sjukdom eller skador och på grund därav blivt i omedelbart behov av vård:

å allmänt rum	35 kr.
» halvenskilt »	45 »
» helenskilt »	55 »

vid ovannämnda anstalter eljest vårdade landsortsbor:

å allmänt rum	50 kr.
» halvenskilt »	60 »
» helenskilt »	70 »

vid sinnessjukhus och sinnessjukavdelningar:

å allmänt rum	12 kr.
» halvenskilt »	45 »
» helenskilt »	55 »

För vårdarinna, som medföljer patient å hel- eller halvenskilt rum, ävensom för anhörig, vilken med vederbörligt tillstånd åtföljer patient skall med nedan angivna undantag erläggas avgift, motsvarande gällande kostersättning för personal jämte 1 kr. per dag.

För digivande moder, som medföljer sjukt dibarn, erlägges:

å allmänt rum	ingen avgift
» halvenskilt rum: för stockholmsbo 1 kr. per dag	
» landsortsbo 2 » » »	
» helenskilt » : » stockholmsbo 2 » » »	
» landsortsbo 4 » » »	

För dibarn, som åtföljer sjuk moder, erlägges ej någon avgift.

Bestämmelserna angående avgift för vård å hel- och halvenskilt rum äga icke tillämpning, när den sjuke förlägges i sådant rum till följd av brist på utrymme i allmänt rum eller därför att den sjuke icke kan utan men för sig eller andra vårdas å allmänt rum.

Full vårdavgift utgår för såväl in- som utskrivningsdagen, dock att avgift för inskrivningsdagen icke skall utgå, då patienten överflyttas direkt från annat stadens sjukhus eller då utskrivningen äger rum dagen efter inskrivningen.

Där ersättning för vården erlägges jämlikt 8 kap. lagen om fattigvården eller 65 § lagen om samhällets barnavård m. m., gäller i fråga om ersättningens storlek vad därom finnes stadgat i sagda lagrum.

Vid tillämpningen av bestämmelserna anses som stockholmsbo den, som vid intagningen är bosatt i Stockholm. Enahanda avgift beräknas för vård av utom staden bosatt person, anställd inom Stockholms kommunalstyrelse, därest den anställda på grund av sitt arbete är nödsakad till dylik bosättning.

Som landsortsbo anses envar annan; dock att landsortsbo, som i Stockholm insjuknat i sjukdom, vilken enligt gällande epidemilag medför rätt till fri vård å allmänt rum å epidemisjukhus, och på grund därav intagits å sjukhus, må i hel- och halvenskilt rum betala den för stockholmsbo stadgade avgiften.

Mellan landsting och städer utanför landsting har träffats ett avtal om ersättning för sjukhusvård inom främmande sjukvårdsområden (stadsfullmäktiges beslut den 17 november 1952; Kf 1952: nr 92), innebärande, att sjukvårdsanstaltens huvudmän förpliktade sig att för vård, som åt sjuk från huvudmannens sjukvårdsområde meddelas å lasarett, förlossningsanstalt, sjukstuga eller sanatorium tillhörande annan huvudman, lämna ersättning med 35 kr. per vård dag. Detta avtal tillämpas även vid Epidemisjukhuset för icke-epidemisk vård.

För behandling å röntgenavdelningarna vid Sabbatsbergs, St Eriks, Södersjukhuset samt å finsen-, röntgen- och ljusavdelningarna vid St Görans sjukhus erläggas avgifter enligt särskilda av hälsovårdsnämnden och sjukhusdirektionen den 11 mars 1930, 4 december 1946 och 15 september 1948 fastställda grunder (Kf 1948: nr 238; I, 1946: nr 74). Enskild vård sökande har rätt till röntgenundersökning mot taxebundet arvode efter anmälan till vederbörligt sjukhus vardagar 9—10 (jfr Kf 1951: nr 66, 1952: nr 7).

Poliklinikavgifter. För behandling å de vid vissa stadens sjukhus inrättade poliklinikerna gälla följande bestämmelser.

Behandlingen vid poliklinikerna är kostnadsfri för medellösa. Övriga besökande erlägga en avgift av 7,50 kr. för det första besöket och 5 kr. för varje följande besök. Vid poliklinisk behandling utom polikliniktid av å sjukhuset ej in-

SjD tagna, icke medellösa personer äger läkaren uppbära skiligt arvode efter eget bestämmande (varav en del tillfaller sjukhuset).

Jourhavande läkare å sjukhus äga att av dem behandlade jourfall uppbära 6 kr. för olycksfall och enligt sjukkasstaten för övriga fall (stadsfullmäktiges beslut den 19 februari 1951, Utl. 1951: nr 48).

Författningar. Rådgivande taxa för ersättning åt de ansvariga läkarna vid Stockholms stads lasarettssjukhus från patienter å enskilt och halvskilt rum, utfärdad av medicinalstyrelsen 17 aug. 1933, med ändr. 27 maj 1948. Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939, med ändr. (Kf 1951: nr 63, 1952: nr 4; Utl. 1952: nr 162, 416).

Lasarett.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 & 11, Va. (postgirokontonr 1074); t. 22 05 40; 32 47 91 (syssломannen, direkt).

Mottagningstider (för intagning av patienter):

medicinska sjukdomar: alla dagar 11—12
kirurgiska » : » » 10—11
gynekologiska » : » » 9—10
öron-, näs- och halssjukdomar: alla dagar 8,30—9,30
barnpoliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar: alla dagar 8,30—9,30
ögonsjukdomar: vardagar 11,30—12, sön- och helgdagar 9,30—10.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken
män: vardagar 13—13,30
kvinnor: » 10—10,30;
tidsbest. per tel.
kirurgiska polikliniken
män: vardagar 9,30—10,30
kvinnor: » 13—14

gynekologiska polikliniken: vardagar 9—10
öron- » : » 8,30—9,30
ögon- » : » 11—12;
tidsbest. per tel.

Röntgenavdelningen:

öppen taxebunden mottagning, anmälnings-tid: vardagar 8—9.

Besökstider

(med undantag för barnbördsavdelningen):

Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Enskilt avd.: alla dagar 11,30—14; 17,30—18,30.

Barnbördsavdelningen.

Allmän sal: söndagar 14—15.

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Enskilt avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13.

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Expeditionstid: å syssломanskontolet 9—15.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 424, 425.

Nära 15 års utredningsarbeten inom kommunalförvaltningen föregående beslutet om byggande av detta sjukhus. Dessa arbeten inleddes genom tillsättandet år 1858 av en kommitté och avslutades genom stadsfullmäktiges godkännande den 2 december 1872 av de slutligen framlagda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, vilken i januari 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och även genom andra viktiga förbättringar. År 1907 beslöt stadsfullmäktige låta uppföra trenne nya paviljonger, entré- och poliklinikbyggnad med operationsavdelning samt år 1908 en särskild paviljong för öron- och ögonsjukdomar. En röntgenavdelning öppnades år 1910. Vidare anslog stadsfullmäktige under åren 1919 och 1920 medel till ombyggnad av två till sjukhuset hörande s. k. sommarpaviljonger, varigenom möjlighet vunnits att använda dessa lokaler för sjukhusändamål även under den kallare årstiden. Därjämte hava enligt beslut av stadsfullmäktige år 1923, vissa utvidgningar av ögon-, öron- och röntgenavdelningarna ägt rum.

Inom sjukhusets område ligger Isidor Dannströms konvalescenthem, vilket tillkommit på grund av testamente av direktör Isidor Dannström och hans hustru, varigenom Sabbatsbergs sjukhusstyrelse år 1898 erhöi en summa av 140,000 kr. till upprättande av ett konvalescenthem för huvudsakligen konvalescenter från Sabbatsbergs sjukhus, att förvaltas som en särskild fond och redovisas på samma sätt som andra sjukhuset tillkommande medel. Hemmet har 45 platser, varav 27 för män och 18 för kvinnor. Läkarevården bestrides av sjukhusets läkare och vid hemmet äro anställda en översköterska, en sjuksköterska, sju sjukvårdsbiträden och en gårdskarl.

Enligt ett mellan stadsfullmäktige och Svenska röda korset ingånget avtal den 12 januari 1924 angående upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, vilket avtal trädde i kraft den 1 oktober 1927, har röda korset förbundit sig att ställa för sjukvårds-

¹⁾ För olycksfall och brådsakande akuta fall av ögonsjukdomar är inrättad jourtjänst å ögonavdelningen under tiden fredagar kl. 10—söndagar kl. 10 (övriga dagar å Karolinska sjukhusets ögonavdelning).

arbetet inom Sabbatsbergs sjukhus erforderligt antal sjuksköterskeelever (f. n. 262) till förfogande, mot att staden tillhandahåller röda korset för sjuksköterskeskolan och elevehemmet erforderliga lokaler. I enlighet med nämnda avtal har staden bekostat uppförande vid sjukhuset av ett personalhus, huvudsakligen avsett till elevehem. Hemmet har efter färdigställandet av staden ställts till stiftelsen Rödakorshemmets förfogande.

Den 19 mars 1934 beviljade stadsfullmäktige anslag till uppförande av en ny patologisk-anatomisk institution vid Sabbatsbergs sjukhus. Byggnadsarbetena påbörjades i juli månad 1934 och institutionen togs i bruk i april 1936. En av sjukhusdirektionen tillsatt kommitté överlämnade den 9 januari 1939 ett betänkande innefattande utredning och förslag rörande ombyggnad och utvidgning av Sabbatsbergs sjukhus. Den 19 februari 1940 beviljade stadsfullmäktige ett sammanlagt belopp av 4,444,000 kr. för ombyggnad av sjukhuset varav 802,000 kr. för en första tillbyggnad av panncentralen.

Sistnämnda byggnad påbörjades år 1941 och togs i bruk år 1942.

Med anledning av 1940 års beslut beslöt stadsfullmäktige den 20 mars 1944 uppdraga åt sjukhusdirektionen att i överensstämmelse med ett av direktionen framlagt förslag samt till en kostnad av 3,282,000 kr. dels uppföra en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus, dels ombygga gynekologiska avdelningen till en avdelning för förtidigt födda barn med rätt för direktionen att företaga de jämkningar i byggnadsprogrammet, vartill ett eventuellt avtal med staten om kliniens upplåtande för undervisning kunde föranleda. Den 20 november 1944 beslöt stadsfullmäktige, dels godkänna ett avtal mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för uppförande och drift av ovanberörda kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus (Kf 1945: nr 55), dels och godkänna ett i samband med förhandlingarna om nämnda avtal reviderat förslag till nybyggnad för kvinnokliniken. Kvinnokliniken är uppförd å Karolinska sjukhusets stat. Men enligt förstnämnda avtal bidrager staden med halva lönekostnaderna.

Kvinnokliniksbygget påbörjades år 1946 och kliniken togs i bruk den 1 juli 1949.

Byggnadskostnaderna hava uppgått till 4,730,000 kr., varav staten bidragit med 25 procent. Härtill komma inventariestkostnader med 1,386,500 kr., varav staten bidragit med 346,500 kr.

År 1948 beslöt sjukhusdirektionen uppdraga åt en särskild kommitté att utarbeta och för direktionen framlägga förslag till en av stadsfullmäktige den 22 mars samma år i princip beslutad ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus till ett undervisningssjukhus i enlighet med avtal, som därom träffats mellan staten och staden. Detta uppdrag har numera övertagits av planeringskommittén (se sid. 417).

Utöver här redovisade större om- och till-

byggnadsföretag hava stadsfullmäktige under årens lopp anvisat medel till åtskilliga förbättringar av sjukhusets olika avdelningar. I och med färdigställandet av Södersjukhuset hava vissa sjukavdelningar successivt överflyttats dit, ävensom till Karolinska sjukhuset.

Sabbatsbergs sjukhus inrymmer f. n. sammanlagt 748 egentliga sjukhusplatser, fördelade på 6 avdelningar: två medicinska med 277 (varav en lungtuberkulosavdelning med 16), en kirurgisk med 202, en kvinnoklinik med 178, en ögonavdelning med 25, en avdelning för öron-, näs- och halssjukdomar med 66 platser samt ett konvalescenthem med 48 platser.

Vid sjukhuset finnas inrättade polikliniker å kirurgiska, medicinska, gynekologiska, ögon- och öronavdelningarna. Beträffande mottagningstider å poliklinikerna samt rörande poliklinikavgifter, se sid. 425, 426.

Författningar. Stadgar för Isidor Dannströms konvalescenthem, antagna av hälsovårdsnämnden 13 nov. 1903 (Kf 1903: sid. 424), med ändr. 3 febr. 1943. Avtal ang. upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 19 maj 1924 och av överstyrelsen för Svenska röda korset 16 jan. 1924 (Kf 1924: nr 105). Avtal dels om jämkning i fördelningen av de utav Stockholms stad kontrakterade vårdplatserna å medicinska kliniken och ögonkliniken vid Karolinska sjukhuset dels om upplåtande av ögonavdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus för undervisning, godkänt av SF 14 okt. 1946 och av k. m:t 30 maj 1947 (Kf 1947: nr 49). Avtal rörande samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 22 mars 1948 och av k. m:t 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31: I).

Styresman (3,684 kr.).

Wetterdal, P. L. (se sid. 428).

Sysselman (1 kl.) (30).

Zettergren, E. R.; t. 22 05 40 (växel), 32 47 91 (direkt); mottagningstid: 10—12.

Husmoder (1 kl.) (22).

Kjellberg, Thea A.

Överläkare (35).

Norberg, B. M. F. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1958), tj., t.f. Jungner, B. G. I., å kliniska laboratoriet.

Överläkare (30).

Crafoord, C. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1957), mottagningstid: 10—10,30, å kirurgiska avd.; Holmgren, B. S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1956), mottagningstid: 11,30—12,30, å röntgenavd.;

Öhngren, L. O. G. (förordn. t. o. m. $^{30}/_6$ 1956), mottagningstid: 10,30—11, å öronavd.; **Björkman, S.** (förordn. t. o. m. $^{31}/_{12}$ 1953), mottagningstid: 9,30—10, å medicinska avd.; **Åkesson, S. O. G.** (förordn. t. o. m. $^{30}/_{11}$ 1956), mottagningstid 9—9,30, å medicinska avd.; **Kugelberg, I. F. R.** (förordn. t. o. m. $^{30}/_4$ 1955), å ögonavd.; **Friberg, O. F. R.** son (förordn. t. o. m. $^{30}/_6$ 1957), å anestesivd.

Elektrokardiograf-läkare (30)¹⁾.

Værnéus, A. G.

Poliklinikk-läkare.

Hult, H. O. K. (B 12) (å medicinska polikliniken); **Huggert, E. A. F.** (Ex. B 12) (å ögon-polikliniken).

Förste underläkare (Ex. 28)²⁾.

Hedenius, P. J. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Norhagen, Å. A. E.**, **Bjurwall, B. V.**, **Malmström, G.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, en vakant, *tf.* **Tornvall, H. G.**, en vakant, *tf.* **Jernellus, H. E.**, en vakant, *tf.* **Uggla, L.-G. A.**, en vakant, *tf.* **Edin, Ulla M.**, **Gertzén, N. O. T.** (å medicinska avd.); **Lidström, F. O.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Wiklund, T. S.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Dahlbäck, K. O.**, **Hanson, H. E.**, **Johansson, A. L.**, **Müllern-Aspegren, J. U. F.**, **Senning, Å.**, **Göthman, B. G.**, **Björk, V. O.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾ (å kirurgiska avd.); **Dahlqvist, E. E.** (Essie), **Ollers, J.-O.** (å ögonavd.); **Norlin, U. A. T.**, **Hessén, J. E. I.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, en vakant *tf.* **Nordenström, B. E. W.**, **Törnelli, G.** (å röntgenavd.)⁴⁾; **Carlens, C. E. S.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Hjorth, H. S.**, **Engström, H. H. H.**, **Sellström, L. G.** (å öronavd.); en vakant, (å anestesivd.); **Jungner, B. G. I.**, tjl. (se sid. 427), *tf.* **Allgén, L.-G.** (å kliniska lab.).

Andre underläkare (Ex. 26)²⁾.

Nilsson, U. T. (å kirurgiska avd.).

Obducent och patolog (9,120 kr.).

Ringertz, N. O. E.

Tandläkare (10,350 kr.

utan rörligt tillägg).

Forslund, G.

¹⁾ Med tjänstgöringskyldighet dessutom vid St Görans och Stigberg-Åsö sjukhus.

²⁾ Dessutom utgår till underläkare för tjänstgöring vid poliklinik ersättning med 16 kr. per timme enligt avtal den 11 okt. 1950 (Utl. 1951: nr 48). Ytterligare ersättning utgår om operation förekommer vid polikliniktjänstgöring.

³⁾ Såsom bitr. lasarettsläkare dessutom fast arvode med 1,200 kr.

⁴⁾ Till röntgenunderläkare utgår viss ersättning enligt avtal den 1 mars 1951 (Kf 1951: nr 65).

Kvinnokliniken.

Överläkare

(som professor avlönad av staten, som överläkare vid gynekologiska avd. I 1,500 kr. av staden utan rörligt tillägg).

Wetterdal, P. L.; mottagningstid: 14—15.

Biträdande överläkare (20,700 kr. med rörligt tillägg).

Ingelman-Sundberg, A. G. I.

Biträdande läkare (20,700 kr. med rörligt tillägg).

Hedberg, G. T. V.; **Furuhjelm-Ingelman-Sundberg, Mirjam**; **Lagergren, C. G.**

Förste underläkare (24,660—21,924 kr. med rörligt tillägg).

Fagerholm, P. Hj.; **Nordenstrahl, C. O. G.**; **Westin, B. E.**; **Gothardson, N. A. G.**; **Klintskog, E. H.**; **Englund, S. E.**; **Rökæus, S. E.**; **Olsson, S. L. U.**; **Lindgren, C. L.**

En laboratorieassistent, fem sjukgymnaster, en arbetsterapeut, en första förlossningsbarnmorska, sex förlossningsbarnmorskor, en första överbarnmorska, femtionio översköterskor, en första operationsöversköterska, åtta operationsöversköterskor, en första röntgenöversköterska, tre röntgenöversköterskor, fyra laboratorieöversköterskor, fyra barnmorskor, femtioåtta sjuksköterskor (däraf en halvtidstjänst), fjorton operationsköterskor, sju röntgensköterskor, en första preparatris, två preparatriser, sju laboratöresköterskor, fyra laboratriser, tre fotografiska biträden, två laboratoriebiträden, tretton barnsköterskor, ett ljusbadsbiträde, ett röntgenbiträde, tre djurskötare, en baderska, femtio biträdande sjuksköterskor. — Elva sjukbärare, tretton första sjukvårdsbiträden, sex baderskor, fyrtio sjukvårdsbiträden (däraf en halvtidstjänst) vid specialavdelningar, etthundrafyrtiotre sjukvårdsbiträden.

Predikant (4,800 kr.).

Skylling, B. L. son, komminister i Kungsholms förs. En organist.

Förste kammarskrivare (23).

Brinkler, Å. E.

Kontorsassistenter (18).

Kjellgren, N. H. K.; **Ranskog, H. Å. R.**, tjl. (se sid. 441), *tf.* **Ekwall, U.** **Margareta; Jenerot, Inez O.**; **Widstrand, Linnéa K.**

Amanuens (18).

Hedin, J.-Å.

Kuratorer (17).**Morsing**, f. Carlswärd, Gertrud E. K.; mottagningstid: 10—11 (vardagar utom torsdagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).**Glemme**, f. Malmeström, Margareta¹⁾; mottagningstid: 11—12 (alla vardagar).**Bergman**, f. Gromark, Gertrud M.¹⁾; mottagningstid: 9—10 (måndagar och lördagar), 13—14 (övriga vardagar).*Förste kontorsskrivare och kassör* (16).**Magnuson**, Inga-Lill.En *kontorsskrivare*, tjugu *kanslibiträden* (därav två halvtidstjänster), elva *kontorsbiträden* (därav en halvtidstjänst), tre *kontrollbiträden*, två *expeditionsvaktsbiträden*.*Förste ekonomiföreståndare* (22).**Norberg**, Kristina E.*Maskinmästare* (20).**Holm**, E. Hj. M.*Uppsyningsman* (14).**Almgren**, E. H.*Förste vaktmästare* (13).**Almgren**, E. E.En *förste maskinist*, två *maskinister*, en *biträdande husmoder*, åtta *hantverkare*, tre *biträdande ekonomiföreståndare*, sex *vaktmästare*, en *överstaderska*, sju *telefonister*, fem *portvakter* (därav en halvtidstjänst). — En *målare*, en *reparatör*, sju *eldare*, sex *gårdskarlar*, fyra *manliga köksbiträden*, en *första kokerska*, tre *kokerskor*, nio *första biträden*, ett *första matsalsbiträde*, två *kallskänkor*, fyra *arbetsbiträden*, nitton *köksbiträden*, åtta *matsalsbiträden*, fyrtioen *staderskor*, fyra *garderobiärer*, tre *tvättbiträden*.**S:t Görans sjukhus.***Stadshagen, K. (postgirokonto nr 1083); t. 22 20 40.**Mottagningstider* (för intagning av patienter):

invärtes sjukdomar: alla dagar 11—12

kirurgiska » » » 8,30—9,30

hud- och könssjukdomar

män och kvinnor: vardagar 10,30—11,30, 12,30—13,30

lungtuberkulos: vardagar 10—11

ortopedi och kirurgisk tuberkulos: vardagar 10

plastikkirurgi: vardagar 10—10,30

finseninstitutet: vardagar 12—13.

Polikliniktider:

invärtes sjukdomar: föranmälningar per tel. 9—13

allergiska sjukdomar: öppet för anm. av nysökande vardagar utom lördagar 10—11

kirurgiska sjukdomar: vardagar

män: första besök 9—9,30, återbesök 10—10,30

kvinnor: första besök 12—12,30, återbesök 13—13,30

ortopedi och kirurgisk tuberkulos: måndagar, onsdagar och fredagar: första besök 10,30—12,30 (föranmälningar per tel. 9—12), återbesök 13—14

plastikkirurgi: måndagar och torsdagar, första besök 10—10,30, återbesök 9—9,30

hud- och könssjukdomar

män och kvinnor: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar (ej helgdagar) 10,30—11,30, 12,30—13,30, 18—19, onsdagar och lördagar (ej helgdagar) 10,30—11,30, 12,30—13,30. Dag före helgdag ej kvällsmottagning.

Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid vardagar 8—9.

Besökstider:

för patienter i allmän sal:

å medicinska (I och II), kirurgiska avd. för ortopedi- och kirurgisk tuberkulos, plastikkirurgiska avd., kroniska avd. samt hud- och könsavd.:

söndagar, tisdagar (ej å ortopedi- och kir. tbc.-avd.), torsdagar och lördagar 14—15;

å avd. för medicinsk tuberkulos:

söndagar, torsdagar och lördagar 14—15;

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30;

Barn å hud- och könsavd. söndagar och torsdagar 14—15.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 424, 425 samt beträffande viss poliklinisk behandling sid. 459.

Den första plats i Stockholm, varest köns-sjuka vårdades i avskild lägenhet, lär hava varit Danviken. Där behandlades sedan början av 1700-talet de bland de intagna, som ledo av svårartad könssjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man dit översända könssjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blivit färdigt år 1788, utvidgades avdelningen för könssjuka till 50 platser, men på grund av de sinnessjukas växande mängd måste efter år 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de könssjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för stadens behov inrättats å Kungsholmen. I enlighet med förslag av särskilda av överståthållarämbetet utsedda kommitterade inrättades därefter år 1816

¹⁾ Tjänstgör jämväl å rådgivningsbyrån för sexualfrågor (se sid. 463).

ett för Stockholms stad och län gemensamt kurhus å 100 sängar i den å Kungsholmen befintliga kronbränneriegendomen, vilken av statsverket upplåtits för ändamålet.

Redan i slutet av 1820-talet började dock svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet, varför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större tillbyggnad av kurhuset. Dels på grund av det ytterst bristfälliga skick, varuti kurhusets byggnader råkat, och dels emedan sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blev emellertid frågan om nya lokaler allt mera trängande. I anledning härav fattades på 1880-talet beslut om uppförandet av ett nytt, uteslutande för staden avsett sjukhus för könssjuka patienter. Det nya sjukhuset förldades till Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1886 och fullbordades år 1888. Sjukhuset, som benämndes S:t Görans, bestod ursprungligen av tre egentliga sjukhusbyggnader och inrymde 279 vårdplatser för köns- och hudsjukdomar. Det skulle visserligen i första rummet användas för vård av könssjuka och av patienter med hudsjukdomar men beräknades framdeles kunna komma till användning även för andra sjukdomar. Vid tider av större sjuklighet i Stockholm blevo också på sjukhuset anordnade avdelningar dels för olika invärtes sjukdomar, dels även för sinnessjukdomar. I början av år 1902 öppnades vid sjukhuset i en nyuppförd paviljong en särskild avdelning med 108 sängar för sjuka lidande av lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utökades denna avdelning med en andra sjukpaviljong. På hösten 1910 inrättades å sjukhuset en avdelning å 100 sängar för kirurgisk tuberkulos, varvid antalet sängplatser för lungtuberkulos minskades till 146 (sedermera reglerat till 144). År 1922 tillkom en ny isoleringspaviljong.

Med av statsfullmäktige anvisade medel (tillsammans 4,818,000 kr.) samt bidrag av statsmedel (122,000 kr. för inrättande av nya vårdplatser för tuberkulossjuka) ägde under åren 1925—1930 en omfattande om- och tillbyggnad av sjukhuset rum, varigenom detta, samtidigt som det blev moderniserat och väsentligt utvidgat, helt förlorade sin gamla karaktär av specialistsjukhus och blev ett blandat sjukhus, avsett för vård av jämväl invärtes och kirurgiska sjukdomar m. m. I samband med om- och tillbyggnaden av de gamla byggnaderna genomfördes en helt ny disposition av desamma. I den med 3 våningar (utöver de förutvarande 3) påbyggda huvudbyggnaden inrymdes en medicinsk och en kirurgisk avdelning ävensom en operationsavdelning samt lokaler för medicinsk och kirurgisk poliklinik m. m. I en nyuppförd byggnad inrättades en röntgen- och ljusavdelning. Dessutom uppfördes en ny entré- och kontorsbyggnad, två nya personalbostadshus, nytt gravkapell m. m.

Statsfullmäktige anvisade den 2 oktober 1939 ett belopp av 2,047,000 kr. till uppförande

av ett efterbehandlingssjukhus och den 20 maj 1940 ett belopp av 775,000 kr. till uppförande av en ny patologisk institution, vilka togos i bruk fr. o. m. år 1942. Platsantalet inom efterbehandlingsjukhuset utgjorde 216, men har sedermera minskat till 197 genom att avdelningarna ändrat karaktär. Vissa ombyggnader och förbättringar ha under årens lopp företagits inom operationsavdelningen, tuberkulospaviljongerna m. m. Slutligen hava stadsfullmäktige den 20 februari 1950 anvisat ett belopp av 175,000 kr. för ändrings- och förbättringsarbeten inom hud- och könspaviljongerna för iordningställande därstädes av vårdplatser för kroniskt sjuka.

Förutom en röntgen- och ljusavdelning finnes vid sjukhusets avdelning för hudsjukdomar ett finsen institut. Ersättning för behandling å nu nämnda institutioner utgår enligt särskilda av sjukhusdirektionen fastställda grunder (jfr sid. 425).

Vid sjukhuset hava upprättats en allergipoliklinik, en medicinsk, en kirurgisk och en plastikkirurgisk poliklinik samt en poliklinik för kirurgisk tuberkulos och ortopedi, vid vilka tillämpas samma avgifter som vid stadens övriga sjukhuspolikliniker. En vid sjukhuset upprättad poliklinik för hud- och könssjukdomar har fr. o. m. den 1 januari 1940 uppgått i S:t Görans sjukhus.

Enligt stadsfullmäktiges beslut upprättades år 1938 vid S:t Görans sjukhus ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnamnens försorg.

Vård av könssjuka inom Stockholm förekommer, förutom vid S:t Görans sjukhus, vid Södersjukhuset, ävensom vid vissa av staden anordnade fristående polikliniker.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra å sjukhuset.

Antalet vårdplatser vid S:t Görans sjukhus är för närvarande 924, av vilka 106 på avdelningen för hud- och könssjukdomar, 149 på avdelningen för lungtuberkulos, 62 på avdelningen för kirurgisk tuberkulos, 76 på ortopediska avdelningen, 236 på medicinska avdelningarna (I och II), 177 på kirurgiska avdelningen, 26 på plastikkirurgiska avdelningen samt 92 för kroniska sjukdomar.

Å avdelningarna för hud- och könssjukdomar finnas 17 platser för barn.

Författningar. Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr.

Styresman (3,684 kr.).

Strandell, B. H. E. (se sid. 431).

Sysselman (1 kl.) (30).

Rune, P. F.; t. 222040; mottagningstid: 10—12.

Husmoder (1 kl.) (22).

Unell, Edith.

Överläkare (30).

Strandell, B. H. E. (förordn. t. o. m. $30/4$ 1956), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska avd. I; en vakant, *tf.* **Wiholm, S.**, å medicinska avd. II, mottagningstid: alla vardagar 13,30—14; **Schuberth, O. O.** (förordn. t. o. m. $31/5$ 1959), mottagningstid: 11—11,30, å kirurgiska avd.; **Brück, N. A. J. C.** (förordn. t. o. m. $31/1$ 1955), mottagningstid: 12—13, å avd. för hud- och könssjukdomar samt å finseninstitutet; **Westergren, A. V. A.** (förordn. t. o. m. $31/12$ 1956), mottagningstid: 12,30—13, å avd. för medicinsk tuberkulos; **Orell, S. G. H.** (förordn. t. o. m. $28/3$ 1954), mottagningstid: 13—13,30, å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos; **Westermarck, N. J. H.¹⁾** (förordn. t. o. m. $30/9$ 1957), mottagningstid: 11—11,30, å centrala röntgenavd.; **Grenabo, K.-J.** (förordn. t. o. m. $31/5$ 1955), mottagningstid 10—10,30, å plastikkirurgiska avd.; en vakant, *tf.* **Nordenstam, H. H.²⁾**, å patologiska avd.; **von Dardel, G. O.** (förordn. t. o. m. $31/5$ 1958), å anestesdiavd.

Elektrokardiografsläkare

(se Sabbatsbergs sjukhus).

Værnéus, A. G.*Förste underläkare (Ex. 28)³⁾.*

Lundgren, L. G., Lindgren, L. A. (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, en vakant (å medicinska avd. I); **Wiholm, S.**, tjf., (se ovan), **Fagerberg, K. E.**, en vakant, *tf.* **Swenning, G.** (å medicinska avd. II, allergiska avd.); **Strandell, G., Wijnblad, A. O. Hj.** (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Snellman, B.**, en vakant, *tf.* **Wallberg, J. U.**, en vakant, *tf.* **Adami, H. W.** (å kirurgiska avd.); **Sjögren, B. G., Feldreich, H. A. F., Norman, A. V.** (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Blumenthal, B. M.** (å avd. för hud- och könssjukdomar och för kroniskt sjuka); **Bergqvist, S., Löfgren, S. H.** (bitr. sanatorieläkare)⁴⁾, **Stavenow, S. D., Wallgren, S. K. J. H.** (å avd. för medicinsk tuberkulos); **Lindahl, E. O., Felländer, M. R.** (å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos); **Fix, P. J. L., Backlund, O. S. V., Seldén, L. B. R.** (å centrala röntgenavd.)⁵⁾; **Velander, F. E. A.** (å plastikkirurgiska avd.).

Andre underläkare (Ex. 26)³⁾.

En vakant (å medicinska avd.); **Olsson, S.-E.**, två vakanta (å avd. för medicinsk tuberkulos); en vakant (å avd. för ortopedi och kirurgisk

¹⁾ Med skyldighet att i viss utsträckning ansvara för undersökning och behandling av patienter från Beckomberga sjukhus.

²⁾ Med skyldighet att verkställa obduktioner och patologiska undersökningar vid Epidemijukhuset.

³⁾ Se not 2 å sid. 428.

⁴⁾ Se not 3 å sid. 428.

⁵⁾ Se not 4 å sid. 428.

tuberkulos); **Novek, J.** (å röntgenavd.); en vakant (å kirurgiska avd.).

Bakteriolog (14,000 kr.

utan rörligt tillägg).

Packalén, K. T.*Öron-, näs- och halsläkare (14,300 kr.*

utan rörligt tillägg).

Hagerman, F. R. L.*Överläkare vid avd. för kroniskt sjuka*

(15,600 kr.

utan rörligt tillägg).

Strandberg, B.*Läkare för neurologiska och psykiatriska sjukdomar (6,000 kr.*

utan rörligt tillägg).

Vakant, *tf.* **Perntz, A. K.***Ögonläkare (5,850 kr.*

utan rörligt tillägg).

Vakant, *tf.* **Lagerlöf, O. C. B.***Tandläkare (5,750 kr.*

utan rörligt tillägg).

Vakant, *tf.* **Kumlin, G. I.***Laborator (10,000 kr.).***Laurell, A. H. F.***Poliklinisläkare.*

Tenlén-Magnusson, Saga (B 12); en vakant (B 12); *tf.* **Larre, C. E.** (vid kvinnliga hud- och köns- polikliniken); **Janzon, B. I.** (B 12); **Willners, K. G.** (B 12); tjf., *tf.* **Falk, C.-A. P.¹⁾** (vid manliga hud- och köns- polikliniken); **Andrell, B. P. O.** (Ex. B 12); **Tomenius, J. H.** (Ex. B 12); **Edvardsson, f. Sundberg, M. Birgitta** (Ex. B 12) (vid medicinska polikliniken).

Poliklinisläkare

(10,428—5,700 kr.).

Larre, C. E., tjf. (se ovan), *tf.* **Almkvist, S. L., Linnros, B. G.** (vid manliga hud- och köns- polikliniken).

Sju sjukgymnaster, tre arbetsterapeuter, en första operationsöversköterska, fyra operationsöversköterskor, fyra röntgenöversköterskor, sex laboratorieöversköterskor, sjuttio översköterskor, en första preparatris, två preparatriser, sju labororiesköterskor, tio operationssköterskor, en operationssköterska (halvtidstjänst), fyrtionio sjuksköterskor, en tandsköterska (halvtidstjänst), en ljusbehandlingssköterska (5-timmars-tjänst), två sjuksköterskor (5-timmars-tjänster), två sjuksköterskor (halvtidstjänster), en fotograf, tre fotografiska biträden, en badmästare, ett operationsbiträde, en biträdande sköterska. — Tretton sjukbärare,

¹⁾ Med tjänstgöring även å Södersjukhuset.

Sjd trettiosju första sjukvårdsbiträden, tvåhundrasträttio tre sjukvårdsbiträden, nio tillfälliga sjukvårdsbiträden (halvtidstjänster), ett manligt sjukvårdsbiträde, tio bader-skor, fjorton sjuksköterskeelever.

Predikant (2,988 kr.).

Knutson, K. H. F., kyrkoherde i S:t Görans förs.

En organist.

Förste kammarskrivare (23).

Karlsson, A. V. E., tjl. (se sid. 449), *tf.* Enström, K. O.

Kontorsassistenter (18).

Arenholt, B. H. R.; Avén, f. Etzler, Margit A. C.; Ellström, R. G. A.; Hultman, B. K. T.

Amanuens (18).

Hedvall, B. G., tjl. (se sid. 448), *tf.* Larsson, K. A. H.

Kuratorer (17).

Edholm, Carin; mottagningstid: 9,30—10,30 (alla vardagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Brusewitz, f. Brantstedt, Ingegerd M.,¹⁾ mottagningstid: 10,30—11,30 (alla vardagar), 18—19 (måndagar, tisdagar och torsdagar).

Groll, f. Zethräus, Nora M. (mottagningstid: 10,30—11,30, 12,30—13,30 (alla vardagar), 18—19 (måndagar och torsdagar).

Haste, f. Bohvin, Kerstin Ch.; mottagningstid: 10—11 (alla vardagar utom tisdagar), 14—16 (tisdagar).

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Berglund, f. Ljungqvist, Kerstin H., tjl., *tf.* Bergelius, f. Palmquist, A. Margareta.

Tjugut tre kanslibiträden (därav två tillfälliga med halvtidstjänst), fjorton kontorsbiträden (därav tre tillfälliga med halvtidstjänst), två kontrollbiträden.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Svensson, D. I. H. (Thea).

Maskinmästare (20).

Näsman, J. M.

Biträdande husmoder (17).

Nilsson, S. A. Margit.

Uppsyningsman (14).

Andersson, R. K.

Förste vaktmästare (13).

Carlsson, J. A. S.

¹⁾ Tjänstgör även å rådgivningsbyrån för sexualfrågor (se sid. 463).

En förste maskinist, en maskinist, åtta hantverkare, tre vaktmästare (2 kl.), ett extra expeditionsvaktsbiträde, tre biträdande ekonomiföreståndare, en föreståndarinna, två barnsköterskor, en överstaderska, sex telefonister, en portvakt (2 kl.), två springflickor. — En reparatör, tio eldare (därav en endast 8 mån. av året), en målare, en tapetserare, nio gårdskarlar, två arbetstagare i köket, en diversearbetare i köket, en första kokerska, tre kokerskor, ett första matsalsbiträde, fem första biträden, två kallskänkor, tre matsalsbiträden, tjugen köksbiträden, ett linneförrådsbiträde, två första biträden, tre förrådsbiträden i tvättförråd, tjugusju städerskor, fem tillfälliga städerskor (därav tre med 4-timmarsjänst och två med 3-timmarsjänst), fyra portvakter, två garderobiärer (därav en med sex-timmarsjänst 8 månader av året).

S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, K. (postgirokonto nr 2034); t. 22 15 40; expeditionstid: 9—15,30 (lördagar och dag före helgdag 9—13,30); ang. särskilda avdelningar, se nedan.

Mottagningstider:

å kirurgiska polikliniken besök: alla dagar för män 13,15—13,45, för kvinnor 12,45—13,15; för olycksfall hela dygnet;

återbesök: alla dagar för män 9,45—10,30, för kvinnor 10,45—11,30;

å medicinska polikliniken: tisdagar, torsdagar och lördagar 12,30—13,30; efter anm. per tel. 9—9,30;

å gynekologisk-obstetriska polikliniken: vardagar 8,30—9; efter anm. per tel. 7,30—8,30;

å mödravårdscentralen: måndagar, onsdagar, torsdagar och fredagar 13,30—14, måndagar och fredagar 18,30—19.

Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid, vardagar 8—9.

(Mottagnings- och besökstider i övrigt, se sid. 434 ff.)

S:t Eriks sjukhus leder sitt ursprung från sjukavdelningarna vid den under fattigvårdsnämnden lydande Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning, vilken daterar sin uppkomst från mitten av förra århundradet. Vid denna tid inrättades i huvudstaden två s. k. arbets- och försörjningsinrättningar, den ena å Norr (»Grubbens gårde» å Kungsholmen), den andra å Söder (den s. k. »Dihlströmska inrättningen»). Redan år 1864 ombildades dessa, den förra till försörjningsinrättning, den senare till arbetsinrättning (numera vårdhemmet Högalid). Till försörjningsinrättningen överflyttades 1878 de militärhjon, som efter upplösningen av den provisoriska militärförsörjningsinrättningen i Stockholm 1851 övertagits och dittills vårdats i en särskild anstalt,

Stockholms stads militärförsörjningsinrättning. De överflyttades sedermera till arbetsinrättningen. För de 4 försörjningsinrättningar intagna sinnessjuka uppfördes 1895 en särskild byggnad.

Allmänna försörjningsinrättningen, som fr. o. m. år 1922 erhöll den ändrade benämningen S:t Eriks sjuk- och vårdhem, bestod av dels en huvudavdelning, dels sju (tidigare åtta) filialer. Huvudavdelningen var fördelad å tre underavdelningar: lasarettsavdelningen, sinnessjukavdelningen och försörjningsavdelningen. I enlighet med av stadsfullmäktige den 16 juni 1924 godkända grunder för omläggning av fattigvårdens anstaltsvård för vuxna skedde fr. o. m. den 1 juli 1926 en omorganisation av S:t Eriks sjuk- och vårdhem, varvid hemmets huvudavdelning — sedan klientelet å dess försörjningsavdelning överförs till vårdhemmet Högalid och andra fattigvårdsanstalter — överflyttades till hälsovårdsnämndens förvaltning. I samband med överflyttningen erhöll anstalten, som härigenom helt och hållet fått karaktären av sjukhus, den ändrade benämningen sjukhuset S:t Erik, fr. o. m. 1933 ändrat till S:t Eriks sjukhus.

Efter överflyttningen till hälsovårdsnämnden ställdes S:t Eriks sjukhus, i likhet med flertalet av stadens övriga sjukhus under sjukhusstyrelsens förvaltning, fr. o. m. den 1 januari 1933 under sjukhusdirektionen. Beträffande intagning, vårdavgifter, personalens tillsättning m. m. gälla numera samma bestämmelser som för stadens övriga sjukhus.

S:t Eriks sjukhus är beläget å Kungsholmen, Fleminggatan 22, och upptager med tillhörande gårdar och planteringar större delen av kvarteret Tegelslagaren mellan nämnda gata och Barnhusviken.

Med godkännande i princip av en av stadskollegiets sjukhuskommitté framlagd plan för ordnande av stadens lasarettssjukvård, vilken b. a. avsåg ett nedläggande av S:t Eriks sjukhus, beslöt stadsfullmäktige den 27 oktober 1930 bevilja ett anslag av 785,000 kr. till vissa provisoriska ändringsarbeten vid sjukhuset, vilka ansåges erforderliga för att sjukhuset skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fungera under den övergångstid (beräknad till 6 å 8 år), som måste förflyta, innan andra vårdmöjligheter kunnat beredas för därstädes intagna patienter. Till följd av bristen på sjukhusplatser ha de tidigare planerna på S:t Eriks sjukhus' nedläggande icke fullföljts och sjukhuset har i stället undergått flera betydande moderniseringar. Sjukhuset har därigenom från en anstalt för kroniskt sjuka omändrats till ett akutsjukhus med moderna anordningar. För de mera omfattande förbättringarna redovisas här nedan.

Stadsfullmäktige beviljade den 19 september 1932 ett anslag på 315,000 kr. till förbättrings- och ändringsarbeten inom norra paviljongen, huvudsakligen avseende en modernisering av därstädes befintliga vårdavdelningar samt

inrättandet av diatermi-, gymnastik- och kortvågsavdelning ävensom journalarkiv. Vidare beviljade stadsfullmäktige den 16 maj 1938 ett anslag på 395,000 kr. för bl. a. om- och tillbyggnad av administrations- och röntgenbyggnaderna ävensom för inrättandet av en medicinsk poliklinik. Stadsfullmäktige beviljade ytterligare den 2 oktober 1939 anslag med 1,175,000 kr. för ombyggnad och modernisering av västra och östra paviljongerna ävensom för anordnandet av samlings- och föreläsningssal samt bibliotekslokal i norra paviljongen. Intill föreläsningssalen i norra paviljongen inreddes ett kliniskt laboratorium. Tilläggsanslag härför beviljades den 2 december 1940 med sammanlagt 335,000 kr. Sjukhusdirektionen beslöt den 3 december 1941, att 60 platser inom östra paviljongen skulle upplåtas till en provisorisk barnbördsavdelning. S:t Eriks barnbörds- och vårdhem, förlagt till en från barnavårdsnämnden år 1938 övertagen byggnad, anslöts till S:t Eriks sjukhus fr. o. m. den 1 januari 1943 enligt sjukhusdirektionens beslut den 16 december 1942. Förutom förlösningssal avdelning tillfördes sjukhuset härigenom 29 barnbördsplatser. Sinnessjukhusets avd. D omändrades år 1945 till en alkoholistvårdavdelning med 18 platser. Den 11 februari 1948 upplåtos lokaler vid sjukhuset för Stockholms modersmjölkcentral.

Enligt sjukhusdirektionens beslut den 19 januari 1949 skall sjukhuset icke nedläggas utan tvärtom inordnas i planen för det fortsatta utbyggnandet av stadens sjukhus. Stadskollegiet beslöt på direktionens framställning den 10 mars 1949 lämna sitt medgivande till verkställande av de utredningar beträffande bl. a. S:t Eriks sjukhus, som erfordrades för att upprätta en generalplan för den slutna kroppssjukvården. Till fullföljande härav har en generalplan för sjukhusets om- och tillbyggnad utarbetats. Den 4 december 1950 hava stadsfullmäktige anvisat 565,000 kr. till barnbördsavdelningens omdisposition till en gynekologisk-obstetrisk klinik, omfattande 30 obstetriska och 71 gynekologiska platser. Sedan härför erforderliga ändringsarbeten i huvudsak slutförts under år 1951 har kliniken denna omfattning.

Stadsfullmäktige hava den 19 december 1952 godkänt ett av sjukhusdirektionen framlagt principförslag till om- och tillbyggnad av sjukhuset ävensom anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 3,460,000 kr. för den i förslaget ingående första byggnadsetappen.

Vid sjukhuset finnes en kirurgisk poliklinik (sedan år 1927) och en medicinsk poliklinik (sedan år 1940) samt en gynekologisk-obstetrisk poliklinik (sedan år 1951). Till sjukhuset är även sjukhusdirektionens blodgivarecentral förlagd.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra vid sjukhuset. Enligt stadsfullmäktiges beslut har vid S:t Eriks sjukhus upprättats ett

SjD

patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Sjukhusets nuvarande platsantal, 1,036, är fördelat på fyra avdelningar, en lasarettssavdelning med 543 platser, varav 391 å medicinska avdelningen och 152 å kirurgiska avdelningen, en alkoholistvårdavdelning med 18 platser, en sinnessjukavdelning med 374 platser och en gynekologisk-obstetrisk avdelning med 101 platser.

Styresman (3,684 kr.).

Sandström, C. (se nedan).

Syssloman (1 kl.) (30).

Ohlson, G. A.; t. 22 15 40 (växel), 51 08 25 (direkt); mottagningstid: 9—11.

Husmoder (1 kl.) (22).

Jägerfalk, Astrid S.

Lasarettssavdelningen.

Mottagningstid (för intagning av patienter): alla dagar 10—11; för olycksfall hela dygnet.

Besökstider:

för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30;

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 424 och 425.

Kvinnokliniken.

Gynekologisk avdelning:

Besökstider: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Obstetrisk avdelning:

Mottagningstider: patienter intagas alla tider på dygnet.

Besökstider: alla dagar (endast för mannen) 18,30—19; söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

Överläkare (B 19)

(vid gynekologisk-obstetriska avd., tillika förståndare för rådgivningsbyrå för sexualfrågor).

Westberg, S. V. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1957), mottagningstid 10—10,30.

Överläkare (35).¹⁾

Josephson, B. A. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1956), mottagningstid: 11,30—12, å kliniska laboratoriet.

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utföra specialundersökningar för andra stadens sjukhus i den mån de icke kunna utföras vid sjukhusens egna laboratorier eller direktions kliniska centrallaboratorium.

Överläkare (30).

Sandström, C. (förordn. t. o. m. ³¹/₃ 1956), mottagningstid: 11,30—12, å röntgenavd.; **Ihre**, B. J. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1955), mottagningstid: 11,30—12; **Sköld**, E. G. V. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1955), mottagningstid: 8,30—9, en vakant, å medicinska avd.; **Perman**, E. G. S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1957), mottagningstid: 11,30—12, å kirurgiska avd.; **Lindgren**, Å. G. H. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₀ 1953), mottagningstid: 11,30—12 å patologiska avd.; en vakant, å anestesiasvd.¹⁾

Elektrokardiografsläkare (11,700 kr. utan rörligt tillägg).

Sjöstrand, O. T.

Läkare för öron-, näs- och hals-sjukdomar (5,256 kr.).

Jungert, G. E. Y.

Läkare för ögonsjukdomar (4,032 kr.).

Kornerup, T. G.

Tandläkare (3,450 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant.

Förste underläkare (Ex. 28).²⁾

Porjé, I.-G. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Burman**, T. G., **Lövgren**, E. O. E. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Bárány**, F. R., **Gustavsson**, T. G.⁴⁾, **Tullberg**, J. M. T., **Werkö**, L. A. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Graf**, J. W., **Haeggström**, A. G. Z., **Bucht**, N. H., **Eliasch**, H. M., **Myrberg**, L. H. U., en vakant (å medicinska avd.); **Lindholmer**, B. H. R., **Palmlov**, K. P. A. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Håkansson**, C.-E., **Kock**, L. A. W., en vakant (å kirurgiska avd.); **Kullman**, C.-E., **Gidlund**, Å. S., **Bothén**, N. F., två vakanta (å röntgenavd.)⁵⁾; en vakant, **tf. Rabe**, K. A. H. (å alkoholistvårdavd.); **Block**, C. E. H. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Holmberg**, N. T., **Hagen**, P. O. M., **Feniger**, f. Goldblatt, Regina (å gyn.-obst. avd.); en vakant (å kliniska lab.).

Två *amanuenser* (1,200 kr. jämte fri kost, dessutom avlönade av Karolinska institutet).

Läkare i pediatrik (3,000 kr.).

Gyllenswärd, C. E.

¹⁾ Med skyldighet för innehavaren att även tjänstgöra vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

²⁾ Se not 2 å sid. 428.

³⁾ Se not 3 å sid. 428.

⁴⁾ Därav med tjänstgöring jämväl å blodgivarecentralen.

⁵⁾ Se not 4 å sid. 428.

Biträdande husmoder (17).

Nilsson, Margot E.

En laboratorieassistent, en första laboratorieöversköterska, en första röntgenöversköterska, två sjukgymnaster, fyra operationsöversköterskor, sju operationssköterskor, tre röntgenöversköterskor, sex röntgensköterskor, tre laboratorieöversköterskor, en första preparatris, nio laboratoriesköterskor, fyra förlösningsbarnmorskor, tre överbarnmorskor, tre barnmorskor, sju barnsköterskor, en laboratris, femtiofyra översköterskor, fyrtionio sjuksköterskor, en arbetsterapeut, ett laboriebiträde, två fotografiska biträden, ett operationsbiträde, en baderska, nio sjuksköterskeelever. — Två förrädsbiträden, tvåhundrafyrtiotvå sjukvårdsbiträden, aderton städerskor, nio baderskor.

Sinnessjukavdelningen.

Besökstid: torsdagar och söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

Överläkare (30).

Ehrensavärd, J. N. G., frih.

Förste underläkare (Ex. 30).

Kullman, Julie K. A.; Norman, f. Danieli, Margit E.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Röed, f. Harvell, J. A. Magdalena.

Åtta översköterskor, en sjuksköterska, elva skötare, sjuttiofyra sköterskor. — Tre städerskor.

Predikanter (5,964—1,200 kr.).

Heldt, T. E. O., pastor; Sjöstrand, R. E., kyrkoadjunkt i Matteus förs.

En organist.

Förste kammarskrivare (23).

Nordquist, G. A., tjl. (se sid. 458), tf. Lind, E. G. W.

Kontorsassistenter (18).

Fors, T. K. R.; Jansson, R. M.; Rönnow, f. Palmskog, M. Aura Ch.; Grönberg, Margit.

Amanuens (18).

Lyttkens, B. R.

Kuratorer (17).

Andersson, Mai K. A.; mottagningstid: 14—16 (måndagar och torsdagar), 10—11 (övriga vardagar).

Lindroos, I. Gunnell; mottagningstid: 14—16 (måndagar och torsdagar), 10—11 (onsdagar)¹.
Helte, Inger B.; mottagningstid: 10—11 (utom tisdagar), 14—16 (tisdagar).

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Ljunggren, f. von Hausswolff, Marie-Louise M.

En kontorsskrivare, femton kanslibiträden, sju kontorsbiträden, två kontrollbiträden.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Wallin, Asta M.

Maskinmästare (20).

Esslén, C. S.

Uppsyningsman (14).

Leijon, G. A.

Förste vaktmästare (13).

Lätt, J. G.

Vaktmästare (12).

Carlsson, K. A.; två vakanta.

En förste maskinist, en maskinist, två biträdande ekonomiföreståndare, en instrumentmakare, en tvättföreståndare (1 kl.), fem hantverkare, en föreståndarinna, två vaktmästare, en biträdande tvättföreståndare (1 kl.), fem telefonister, en överstäderska, två barnsköterskor, ett biträde, tre expeditionsvaktsbiträden.

En målare, en tapetserare, sex reparatörer, fem eldare, en förrädsarbetare, en trädgårdsarbetare, tolv sjukbärare, tretton gårdskarlar, fyra diversearbetare i köken, en första kokerska, tre kokerskor, ett första matsalsbiträde, en första sömmerska, en kallsänkare, fyra första biträden, fyra sömmerskor, fyra strykerskor, fyra maskintvätterskor, sexton tvättbiträden, sex matsalsbiträden, nitton köksbiträden, sex städerskor, en garderobiär.

*Södersjukhuset-Sachsska barnsjukhuset,**A. Södersjukhuset.*

Årstalunden, Sö. (postgirokonto nr 58064); t. 23 70 00.

Mottagningstid (för intagning av patienter): 10—11.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken: vardagar 9—10; tidsbeställning per tel.

¹) Gemensam med Stigberget—Åsö sjukhus.

kirurgiska poliklinikerna: vardagar 9,30—11 och 13—14,30;
 gynekologiska polikliniken: förfrågningar och tidsbeställningar endast efter föranmälan per tel. 8—8,30;
 mödravårdscentralen: vardagar 12—13, måndagar och torsdagar även 18—19;
 polikliniken för sockersjuka: tisdagar och torsdagar 9—10, provtagning måndagar och onsdagar 8 (se sid. 460);
 allergiska polikliniken: tidsbeställning per tel. 10—11;
 polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar: nybesök vardagar 8,30—9,30, återbesök vardagar 9—10;
 ögonpolikliniken: tidsbeställning per tel. 13—15, lördagar 9—10;
 röntgenterapi-polikliniken: vardagar 10—10,30;
 hud- och könspolikliniken *män*: vardagar (utom lördagar) 12,30—13,30, måndagar, onsdagar och fredagar även 18—19, lördagar och helgdagsaftnar 11,30—12,30; *kvinnor*: vardagar (utom lördagar) 12,30—13,30, måndagar, onsdagar och fredagar även 14—15, 18—19, torsdagar även 14—15, lördagar och helgdagsaftnar 11,30—12,30;
 psykiatriska polikliniken: vardagar endast efter föranmälan per tel. 13,30—14,30;
 hjärtpolikliniken: endast remisspoliklinik tel. tid 13—14 (utom lördagar);
 ortopediska polikliniken: måndagar, onsdagar och fredagar tidsbeställning per tel. 13—15, lördagar 9—10;
 neurologiska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10;
 avdelning för fysikalisk terapi: tidsbeställning per tel. 9,30—10,30;
 reumatikerdispensären: tidsbeställning per tel. 9,30—10,30;
 avdelning för yrkesmedicinska sjukdomar: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10,30;
 poliklinik för alkoholsjukdomar: tisdagar och fredagar 18—19,30, tidsbeställning per tel. 10—11;
 Centraltandpoliklinik: endast remisspoliklinik, tidsbeställning per tel. 9—10;
 Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid, vardagar 8—9.

Besökstider:

å barnbördsavdelningen
 för patienter å allmänt rum: söndagar 14—15 samt alla dagar 18,30—19 (endast för mannen);
 för patienter å hel- och halvenskilda rum: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13 samt alla dagar 18,30—19 (endast för mannen);
 å övriga avdelningar
 för patienter å allmänt rum: tisdagar, torsdagar och lördagar 14—15 samt söndagar 13,30—15;
 för patienter å halvenskilt rum: alla dagar 11,30—13,30 samt 16—18;
 för patienter å helenskilt rum: alla dagar 12—18.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 10—12, 13—15,30; lördagar och dag före helgdag 10—14.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 424, 425.

År 1934 förelades stadsfullmäktige en plan för lasarettssjukvårdens ordnande, utarbetad av en av stadskollegiet den 2 september 1926 för ändamålet tillsatt sjukhuskommitté. Enligt kommitténs plan — 1933 års generalplan — skulle lasarettssjukvården koncentreras till tre central-sjukhus, varav ett för de södra stadsdelarna. Förslag till det nya sjukhuset å Södermalm (Södersjukhuset) godkändes av stadsfullmäktige den 26 april 1937 (jfr Bih. 1936, nr 56, Utl. 1937 nr 131). Därvid uppdrogs åt sjukhusdirektionen att dels å det staden tillhöriga området i Årstalunden ombesörja uppförandet av ett central-sjukhus för de södra stadsdelarna, dels uppföra en centraltvättinrättning för vissa stadens anstalter. För ändamålet beviljades sjukhusdirektionen ett anslag av 21,049,000 kr., av vilket belopp 1,400,000 kr. anvisades för år 1937. Den 28 maj 1937 beslöt sjukhusdirektionen att tillsätta en byggnadskommitté, bestående av fem personer och benämnd Södersjukhusets byggnadskommitté med uppdrag att ombesörja uppförandet av det sålunda beslutade nya centralsjukhuset. Detta skulle i slutbyggt skick omfatta 1,542 vårdplatser, av vilka 1,206 skulle ingå i en första utbyggnad. Arbetena med uppförande av stammen till sängbyggnaden — inrymmande vårdavdelningar — påbörjades år 1939.

Med anledning av att konjunkturutvecklingen och de inträffade krisförhållandena i så väsentlig grad ökat material- och arbetskostnaderna, att det av stadsfullmäktige anvisade anslaget skulle komma att betydligt överskridas, och med hänsyn till det budgetära läget, beslöt stadsfullmäktige den 1 december 1941, att utbyggnaden av sjukhuset tills vidare skulle begränsas till 617 vårdplatser jämte motsvarande utrymmen i behandlingsbyggnaden. Samtliga dessa platser kunde tagas i bruk under år 1943 samt i början av år 1944.

Den alltmer framträdande platsbristen inom lasarettssjukvården visade emellertid, att detta platstillskott var otillräckligt för de kommande årens behov. Den 2 juli 1942 gjorde Södersjukhusets byggnadskommitté därför en förnyad framställning om färdigställande av den återstående delen av sjukhuset och sedan sjukhusdirektionen i skrivelse den 7 oktober 1942 ingivit förslag härom till stadsfullmäktige, beslöt fullmäktige den 20 mars 1944 låta färdigställa den återstående delen av sjukhuset, som då totalt avsågs omfatta 1,193 inneliggande patienter.

Utöver de ursprungligen beviljade medlen om 21,049,000 kr. för uppförande av Södersjukhuset med centraltvätt, ett bostadshus och personalrestaurang med inklusive anslag för inven-

tarier hava stadsfullmäktige under åren 1937—1950 för sjukhusanläggningens uppförande och inredning m. m. vid skilda tillfällen beviljat anslag å tillhoppa 34,804,600 kr.

Sjukhuset omfattar för närvarande 1,195 vårdplatser med följande fördelning å de olika disciplinerna.

Invärtesmedicinska sjukdomar (4 avdelningar)	380 platser
Kirurgiska sjukdomar (2 avdelningar)	274 »
Neurokirurgiska sjukdomar	36 »
Ortopediska »	32 »
Öron-, näs- och halssjukdomar	57 »
Ögonsjukdomar	19 »
Röntgenterapi	28 »
Hud- och könsjukdomar	69 »
Kvinnosjukdomar	41 »
Förlossningsfall	141 »
Psykiska sjukdomar	84 »
Infektionsavdelning	24 »
Intagningsavdelning	10 »

Totalsumma 1,195 platser

Förutom vårdavdelningar omfattar sjukhuset polikliniker för samtliga vid sjukhuset företrädda vårdspecialiteter (se ovan).

Den 19 maj 1947 beslöto stadsfullmäktige anvisa sjukhusdirektionen medel för uppförande av ett efterbehandlingssjukhus vid Södersjukhuset. Enligt det uppgjorda förslaget avsågs sjukhuset att omfatta 307 vårdplatser för sådana efterbehandlingsfall, som kunna överföras från sjukavdelningarna inom Södersjukhuset. Tillkomsten av ett efterbehandlingssjukhus avsågs att möjliggöra ett mer effektivt utnyttjande av sjukhusets sjukavdelningsplatser för behandling av de krävande akuta sjukdomsfallen. Byggnadsarbetena hava påbörjats under år 1950.

Inom Södersjukhusets område ligger Sacksska barnsjukhuset (se sid. 439), som efter ombyggnad och utvidgning kommer att direkt anknytas till Södersjukhuset som dess specialavdelning för småbarns- och spädbarnsvård. Fr. o. m. år 1950 utgöra Södersjukhuset samt Sacksska barnsjukhuset en gemensam förvaltningsenhet.

I samband med barnbördsavdelningen är anordnad en statens anstalt för barnmorskeundervisning. Genom ett år 1943 träffat avtal har staden åtagit sig att dels mot ett årligt bidrag hålla lokaler m. m. för undervisningen, dels mot viss ersättning hålla kost och bostäder åt eleverna. Anstaltens överlärare och barnmorskelärare äro överläkare respektive biträdande läkare vid barnbördsavdelningen.

Stadsfullmäktige beslöto den 20 mars 1944 att låta uppföra en byggnad för St Eriks sjuksköterskeskola (se sid. 467) i lokal anslutning till Södersjukhuset. Denna skola är nu färdigbyggd och har tagits i bruk under november månad år 1950.

Enligt stadsfullmäktiges beslut har fr. o. m.

år 1945 vid Södersjukhuset inrättats ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Författning. K. stadga 13 maj 1938 för barnmorskeundervisningen, med ändr.

Styresman (5,256 kr.).

Sahlgren, E. J. A., mottagningstid: 12,30—13 (se nedan).

Intendent (2 kl.) (30).

Lindström, E. L. A.; t. 23 70 00; mottagningstid: 9—11.

Husmoder (1 kl.) (22).

Sand, Dagmar A.

Överläkare (B 19).

Vakant, *tf. Nyström, Å. E.*, å yrkesmedicinska avd.

Överläkare (35).

Hammarsten, Greta (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1956), mottagningstid: 10—12, å kliniska laboratoriet; **Varenius, S. R. P.** (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1955), mottagningstid: 10—10,30, å bakteriologiska laboratoriet.

Överläkare (30).

Sahlgren, E. J. A. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1954), mottagningstid: 12,30—13, å medicinska avd. I; **Nylin, K. G. V.** (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1957), mottagningstid: 9,15—9,45, å medicinska avd. II; **Jonsson, E. W.** (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1955), mottagningstid: 12,15—12,45, å medicinska avd. III och avd. för fysikalisk terapi; en vakant, mottagningstid: 11,30—12, å medicinska avd. IV; **Palmer, I.** (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1954), mottagningstid: 14—15 utom lördagar, å kirurgiska avd. I; **Brandberg, C. R. E.** (förordn. t. o. m. ^{30/4} 1958), mottagningstid: 13,30—14, å kirurgiska avd. II; **Jönsson, N. G.¹⁾** (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 10,30—11, å röntgendiagnostiska avd. I; **Magnusson, A. H. W.¹⁾** (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1953), mottagningstid: 13,30—14, å röntgendiagnostiska avd. II; **Mossberg, E. G. H.¹⁾** (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1957), mottagningstid: 13—13,30, å röntgenterapiavd.; **Wahlgren, F. F.** (förordn. t. o. m. ^{31/1} 1956), mottagningstid: 13—13,30, å patologiska avd.; **Sjöqvist, C. O.** (förordn. t. o. m. ^{31/1} 1958), mottagningstid: 13—14, å neurokirurgiska avd.; **Bärfverstedt, B. E.** (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 12,30—13, å hud- och könsavd.; **Wohlfahrt, C. S. S.** (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 13—13,30, å psykiatriska avd.; **Frenckner, F. J. P.** (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottag-

¹⁾ Med skyldighet att utföra undersökningar och behandlingar å Långbro sjukhus.

SJD

ningstid: 10—10,30, å öronavd.; **Granström**, K. O. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1953), mottagnings-
ningstid: 9,30—10, å ögonavd.; **Hellstadius**, A. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1955), mottagnings-
tid: 9,30—10, å ortopediska avd.; en vakant,
å anestesivd.

Överläkare

(som överläkare vid gyn. avd. 5,256 kr. av sta-
den, som överläkare vid barnmorskeläroanstal-
ten avlönad av staten).

Lundqvist, E. B., mottagnings-
tid: 9—9,30 (å
kvinnoavd.).

Biträdande läkare

(som barnmorskelärare avlönad av staten).

Holtz, A. G. F.

Laborator (33)¹⁾

(vid neurofysiologiska laboratoriet).

Kirstein, L.

Förste underläkare (Ex. 28)²⁾

von Reis, G., **Störtebecker**, T. P., **Bergholtz**, A. G., **Wildman**, C. L. (å medicinska avd. I); **Lund**, A. F. M., **Friedman**, C.-E., **Göhle**, O. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Karnell**, N. C. J. H., **Grewin**, K.-E., **Hedlund**, S. G. L., **Ekwall**, B. P. (å medicinska avd. II); **Nyström**, E. G. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Berglund**, N. K. G:son, **Hävermark**, N. G. M., **Egelius**, N. G., en vakant (å medicinska avd. III); **Österman**, P.-O. A., **Schmidt**, G. E., en vakant, *tf.* **Gottfarb**, Ch. G., en vakant, *tf.* **Lind**, G. I. (å medicinska avd. IV); **Stjernberg**, F. L. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Hanson**, f. **Ljungkvist**, Brita S. M., **Munthe**, Gerd, **Linder**, Birgit E. K., **Ettlinger**, Ruth V. (å psyk. avd.); **Essén**, L.-E., **Lindgren**, C. G. I. (å hud- och könsavd.); **Eklom**, S. T. E. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Helmstein**, K.-E., **von Garrelts**, K. B., **Ekengren**, J. A., **Björlin**, S. O., **Arenander**, E. E., **Sjöberg**, J.-E. B. (å kirurgiska avd. II); **Johansson**, O. E., **Aronsson**, A. H. V. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Grath**, G. B. L., **Pålsson**, E. T., **Gripe**, K. F. (å kirurgiska avd. I); **Gladnikoff**, H. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Ödman**, P. O. T., **Brodén**, B. L. J. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Löfstedt**, S. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Saltzman**, G.-F., **Rigner**, R. S., **Greitz**, T. V. B., **Klevenberg**, G. G. R., en vakant (å röntgendiagnostiska avd.)⁴⁾; **Bringel**, f. **Eriksson**, Karin R., **Wessman**, E. Elisabet (å röntgenterapiavd.); **Richtnér**, N. G. (bitr.

lasarettsläkare)¹⁾, **Zeidlitz**, B. O. V., **Brandt**, U. J., **Kempe**, S.-G. H. (å öronavd.); **Sjöström**, K.-H. L., **Boström-Smith**, E. Inga-Lisa (å ögonavd.); **Malmnäs**, C. E. A. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾, **Rothstein**, E. J., **Berggren**, O. G. A., **Renck**, Ingrid E., **Gottlieb**, T. C., **Adler**, N. K. (å gynekologisk-obstetriska avd.); **Flyger**, G. E. I.²⁾, **Tovi**, D.²⁾, **Unander-Scharin**, L. E.²⁾, (å neurokirurgiska avd.); **Marsk**, A. F. (å ortopediska avd.); **Lundmark**, C. A. R. (å patologiska avd.); **Helldorff**, R. I. T.²⁾, en vakant (å kliniska lab.); **Kylin**, J. O. E:son²⁾ (å bakteriologiska lab.); **Andersson**, Anna E. Ch. (å yrkesmedicinska avd.).

Andre underläkare (Ex. 26)³⁾

Dahlberg, C. G. B., (å kirurgiska avd. I); **Hulting**, B. J. G. (å röntgendiagnostiska avd.).

Poliklinikläkare.

Hafström, T. E. G:son (B 12); **föreståndare**, **Nordenson**, N. G. (B 12); **Lindgren**, G. O. A. (Ex. B 12); **Rohlin**, S. (Ex. B 12) (vid medicinska polikliniken); **Olsson**, R. G. M. (Ex. B 12); **Hallberg**, C. A. (Ex. B 12); **Flordh**, P. D. C. (Ex. B 12) (vid psykiatriska polikliniken); **Stenbeck**, Anna E. T. (Ex. B 12) (vid ögonpolikliniken); **Silfverskiöld**, B. P. (Ex. B 12) (å neurologiska polikliniken); en vakant (Ex. B 12) (å allergiska polikliniken).

Polikliniken för hud- och könssjukdomar.

Poliklinikläkare (16,900 kr.

utan rörligt tillägg).

Nordenskiöld-Berg, K. Anna M., **Sjöquist-Rhodin**, Tyra M. (å kvinnliga avd.).

Poliklinikläkare.

Falk, C.-A. P. (å manliga avd.) (se sid. 431).

Polikliniken för alkoholsjukdomar.

Föreståndare (1,200 kr.).

Lundqvist, G. A. R. (se sid. 446).

En läkare, en kurator, en sjuksköterska.

Läkare för sockersjuka, se sid. 460.

Angående den inom sjukhuset inrymda tand-
kliniken (se sid. 487).

Tolv sjukgymnaster, en preparator, en
instrumentmakare, en första förlossnings-
barnmorska, tolv förlossningsbarnmor-
skor, en första laboratorieöversköterska,

¹⁾ Med skyldighet att i vissa fall och utan ersättning utföra elektroencefalografiska och liknande undersökningar av patienter från stadens övriga sjukhus.

²⁾ Se not 2 å sid. 428.

³⁾ Se not 3 å sid. 428.

⁴⁾ Se not 4 å sid. 428.

¹⁾ Se not 3 å sid. 428.

²⁾ Tjänsterna som förste underläkare vid den neurokirurgiska avd. samt kliniska och bakteriologiska lab. äro placerade i 30:e lönegraden.

³⁾ Se not 2 å sid. 428.

sju laboratorieöversköterskor, en översköterska (halvtidstjänst), fjorton operationsöversköterskor, två första röntgenöversköterskor, tre röntgenöversköterskor, fem skötare, en första överbarnmorska, en överbarnmorska, sjuttio översköterskor, sex översköterskor (överbarnmorskor), tjuguen barnmorskor, en första preparatris, två första laboratriser, tolv laboratriser, tjugutva laboratoriesköterskor, två laboratoriesköterskor (halvtidstjänster), aderton operationssköterskor, tjuguen röntgensköterskor, nittio sjuksköterskor, en sjuksköterska (under 8 månader), fem sjuksköterskor (halvtidstjänster), en sjuksköterska (barnmorska), två kortvägsassistenter, en fotograf, tio fotografiska biträden, tjuguen sköterskor, sjutton barnsköterskor, en barnsköterska (under 6 månader), två djurskötare, en badförestånderska, etthundratjuguen sjuksköterskeelever, trettiofyra barnmorskeelever. — Femton sjukbärare, nittion första sjukvårdsbiträden, trehundrafyrtiosex sjukvårdsbiträden, fjorton baderskor.

Predikant (5,266 kr.).

Tirén, T. V., e. o. pastoratsadjunkt i Högalids förs.
En organist.

Biträdande syssloman (24).

Engelmark, K. E.

Förste kammarskrivare (23).

Ahrenmark, H. V. V.; Onn, H. L.

Kontorsassistenter (18).

Andersson, Inga J.; Sjöberg, Aina S.; Larsson, K. A. H., tj. (se sid. 432), tf. Sörme, A. H. E. (Ella); Danielson, f. Axberg, E. W. (Lizzie); Edvall, f. Janson, H. V. D. (Vivan); Henning, S. A.

Amanuens (18).

Fredriksson, H. E., tj. (se sid. 418), tf. Swedén, B. Hj.

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Sköldberg, E. B. Ragna.

Kuratorer (17).

Bergsten, A. Elisabeth; mottagningstid: 9—10, tisdag och torsdag 14—16.

Clason, J. E. (Janny-Lisa); mottagningstid: 13—15 (utom lördagar), lördag 10—11.

Bergsman, f. Adolfson, E. K. (Stina); mottagningstid: 13—15 (utom lördagar), lördag 9—10.

Porsheden, f. Lindmark, Märtha E.; mottagnings-tid: 13—14 (utom lördagar), 11,30—12,30

(lördagar) samt 18—19 (måndagar och fredagar).

Linder, Brit M. E.; mottagningstid: alla vardagar 9—11.

Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P.; mottagningstid: 11—12 (utom onsdagar), 14—15 (utom lördagar) (se sid. 461).

Wallin, C. Marianne; mottagningstid: alla vardagar 10,30—11,30.

En vakant (halvtidstjänst).

Laboratorieassistent (18).

Wallin, Märta E.

Tre kontorsskrivare, fyrtiosex kansli-biträden, två kanslibiträden (halvtidstjänster), trettioen kontorsbiträden, tre kontorsbiträden (halvtidstjänster).

Förste maskinmästare (22).

Larsson, S. B.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Blomgren, Rodny L.

Övervaktmästare (16).

Löfstedt, E. J.

Förste vaktmästare (13).

Wiklund, E. O. A.

Vaktmästare (12).

Holmberg, N.; Jansson, E. G.; Wall, C. E. S.; Johansson, S. A. E.; Lundgren, K. H.; Kristensson, F. W.; Engman, S. G. S.; Ernström, K. F.; Forsberg, E. E.; Strömblad, K. A. E.

En förste maskinist, fem maskinister, två biträdande husmödrar, tre arbetsterapeuter, en arbetsförestånderska, elva hantverkare, sex biträdande ekonomiföreståndare, åtta telefonister, en överstäderska, en portvakt (2 kl.), tretton expeditivaktsbiträden. — En automobilförare, nio reparatörer, en målare, en murare, en tapetserare, tre snickare, en grovarbetare, sju eldare, tre truckförare, två förrådsarbetare, sju gårdskarlar, två diversearbetare, fyrtio sju köksbiträden, två första biträden, en källskänka, en första kokerska, sju kokerskor, nittio städerskor, åtta förrådsbiträden, sju portvakter, en sömmerska.

B. Sachsska barnsjukhuset.

Årstalunden, Sö. (postgirokontonr 1071); t. 44 99 80 (växel).

Mottagningstid (för intagning av patienter) tidsbeställning per tel.

Polikliniktider:

tidsbeställning per tel. vardagar 9—10, 18—19.

Sjd

Besökstid: söndagar 12,30—13,30.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 424, 425.

Genom gåvobrev av den 12 februari 1907 donerade stjärhusdelägarna efter framlidne generalkonsuln Simon Sachs och hans maka Mathilda Sachs en summa av 400,000 kronor att användas till grundande av ett sjukhus för späda barn. Vid donationen voro fästade vissa villkor, bl. a. att kommunen uppläte tomt åt sjukhuset. En sådan uppläts av stadsfullmäktige år 1909 i Årstalunden. Sjukhuset öppnades den 9 mars 1911. Sjukhuset har efter en år 1949 företagen tillbyggnad 65 platser för sjuka barn och 10 platser för medföljande digivande mödrar. Vid sjukhuset har även inrättats en poliklinik.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 21 december 1949 skall sjukhusdirektionen jämväl vara direktiön för Sachsska barnsjukhuset. Ett förvaltningsråd har inrättats vid sjukhuset. Detta råd har till uppgift att följa barnsjukhusets verksamhet, tillstånd och behov samt att hos sjukhusdirektionen väcka förslag om sådana förbättringar, som finnas påkallade.

Förvaltningsrådet, som utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder, utgöres av fem ledamöter jämte tre suppleanter. Två ledamöter och en suppleant skola tillhöra arvingarna efter sjukhusets numera avlidna donatorer, generalkonsuln Josef Sachs och hans hustru Sigrid Sachs, född Fränckel, samt grosshandlaren Arthur Thiel och hans hustru Alice Thiel, född Sachs. Förvaltningsrådets ordförande är den av sistnämnda två ledamöter, som rådet utser.

Beträffande byggnadskommittén för sjukhusets fortsatta ombyggnad, se sid. 417.

Författningar. Instruktion för förvaltningsrådet för barnsjukhuset Simon och Matilda Sachs' minne, fastställd av sjukhusdirektionen den 21 december 1949 (Kf 1949: nr 46). Instruktioner för sysslomannen och husmodern vid barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne, fastställda av sjukhusdirektionen 2 febr. 1944 (Kf 1944: nr 4).

Förvaltningsråd.

Sachs, R., direktör, ordf.; **Heyman, f. Thiel**, Agda, fru; **Tengbom, I. J.**, arkitekt, professor; **Wallgren, A. J.**, professor, överläkare; **Wedgeberg-Larsson, A. A.** Elvira, fru, stadsfullm.

Suppleanter: **Sachs, H.**, direktör (för Sachs, R. och Heyman); **Hedelius, A. H.**, fil. lic. och **Ander, f. Eriksson, Elsa S.**, assistent (för övriga ledamöter i nu nämnd ordning).

Sekreterare.

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 420).

Styresman.

Sahlgren, E. J. A. (se Södersjukhuset).

Intendent.

Lindström, E. L. A. (se Södersjukhuset).

Husmoder (3 kl.) (19).

Rydberg, I. M. B. (Greta).

Överläkare (30).

Vakant.

Poliklinikläkare (Ex. B 12).

Alm, E. I.

Förste underläkare (Ex. 28).

Werner, R. B. Birgitta; **Hagströmer, A. J. W.**; **Hofman-Bang, E. G.**; en vakant.

Röntgenläkare

(se Södersjukhuset).

En obducent (se Södersjukhuset).

En röntgenöversköterska, tio översköterskor, sju sjuksköterskor, en sjuksköterska (halvtidstjänst), fjorton barnsköterskor, sexton sjuksköterskeelever, fyra barnmorskeelever. — Två första sjukvårdsbiträden, sex sjukvårdsbiträden.

Kurator (17).

Lewerén-Johansson, Ann-Mari K.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde, ett expeditionsvaktsbiträde. — En första kokerska, ett första köksbiträde, ett första biträde, tio städerskor, en städerska (halvtidstjänst), två port- och telefonvakter, en gårdskarl.

Södra barnbördshuset-Maria sjukhus.

Wollmar Yckullsgatan 27, Sö. (postgiro-konto nr 2057; t. 44 07 00; sysslomannen direkt, även Stigberget-Åsö sjukhus: 43 09 60; kammarskrivaren 41 10 01; avd. för lönerevören 42 42 58; avd. för patiententären kl. 9—12 44 07 00; köksavd. 40 60 34; maskinavd. 41 93 25).

Maria sjukhus (personalbostäderna) före-ständarinnan t. 41 82 36.

Besökstider:

Barnbördsavdelningen.

Allmän sal: söndagar 14—15,

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13,

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Gyn. avdelningen.

Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, 18,30—19.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 9—12, 13—15,30, lördagar och dag före helgdag 9—12, 13—14.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 424, 425.

Södra barnbördshuset har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, vilka stadens myndigheter tidigare sågo sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset nr 22 Wollmar Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande året ånyo för samma ändamål i anspråk, och från denna tid blev det provisoriska barnbördshuset bestående. Till 1871 var det inrymt i nyssnämnda, för ändamålet förhyrda lokal men flyttades då till huset nr 27 vid samma gata, som förvärvats av staden år 1874 på samma gång som Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes 1882, varefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbörds-huset. Då emellertid ökat utrymme visade sig erforderligt, beslöt stadsfullmäktige år 1902 att i det för sjukhusändamål reserverade kv. Grimman uppföra ett nytt barnbördshus. Detta öppnades år 1907.

I samband med barnbördshuset var anordnad en statens anstalt för barnmorskeundervisning. Denna överflyttades år 1943 till Södersjukhuset.

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd tomt mellan Wollmar Yxkulls- och Gamla Prästgårdsgatorna för att användas till sjukhus. Hårtill inreddes fabriksbyggnaden, vari med ingången av 1876 ett sjukhus på 130 sängar öppnades, vilket från och med 1878 benämndes Maria sjukhus. Vissa om- och tillbyggnader skedde sedermera, bl. a. åren 1885, 1896 och 1917.

Maria sjukhus nedlades hösten 1943 i samband med öppnandet av Södersjukhuset. Sjukavdelningarna jämte en del bostadsrum hava under åren 1944—1950 varit upplåtna åt S:t Eriks sjuksköterskeskola till elevbostäder och expeditionskaler. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 april 1951 kommer vissa delar av förutvarande Maria sjukhus att ombyggas för anordnande av sammanlagt 211 personalbostäder för sjukhuspersonal (jfr Utl. 1951: nr 86).

Efter tillkomsten av Södersjukhuset hava Södra barnbördshuset och Maria sjukhus år 1944 sammanförts under gemensam förvaltning. Sjukhuset omfattar för närvarande 133 vårdplatser, varav 107 äro avsedda för barnvårdsfall och 26 för gynekologisk vård. Dessutom finnas 9 förlösningssplatser.

Stadsfullmäktige hava den 16 mars 1953 fattat beslut angående iordningställande av en poliklinik för alkoholskadade m. m. vid Maria sjukhus samt för detta ändamål anvisat sjukhusdirektionen ett anslag å 238,700 kr.

Styresman (1,008 kr.).

Domeij, J. E. G. (se nedan).

Syssloman (2 kl.) (28).

Johansson, E. V.; t. 43 09 60; mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 11—12.

Husmoder (3 kl.) (19).

Persson, f. Hedlund, Tyra A. M.

Överläkare (30).

Domeij, J. E. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1954), mottagningstid: 11,30—12.

Förste underläkare (Ex. 28).

Kinch, A. K. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾; Kaplan, B. E.; Hellström, K. H.

Andre underläkare (Ex. 26).

Vllö, A.

Läkare i pediatrik (14,950 kr. utan rörligt tillägg).

Lind, J.

Obducent och patolog.²⁾

Lindgren, Å. G. H.

En första förlösningssbarnmorska, fem förlösningssbarnmorskor, en operations-översköterska, sex översköterskor, tre natt- och ambulerande översköterskor, sju sjuksköterskor, en operationssköterska, fem barnmorskor, tjugonio barnsköterskor, en sjukgymnast (halvtidstjänst), en laboratorie-sköterska (halvtidstjänst), en sjuksköterska (halvtidstjänst).

Predikant (2,544 kr.).

Palmer, N. E., tf. kyrkoherde i Jakobs förs.

Kammarsskrivare (21).

Enström, K. O., tjl. (se sid. 432), tf. Ranskog, H. Å. R.

Kontorsassistent (18).

Edvinsson, Karin H.

Kurator.

Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R. (se sid. 463); mottagningstid: tisdagar, onsdagar och fredagar 10—11.

Ett kansliåtråde, ett kontorsåtråde (halvtidstjänst).

¹⁾ Se not 3 å sid. 428.

²⁾ Ersättning utgår med 40 kr. per obduktion för vuxna och 20 kr. för barn, 25 kr. för mikroskopisk undersökning samt 15 kr. för histopatologisk undersökning.

Ekonomiföreståndare (2 kl.) (19).

Karlsson, W. K. (Mia).

Förste maskinist (18).

Snöwall, A. H.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Kährling, K. J. O.

En maskinist, en biträdande ekonomiföreståndare, fyra portvakter (2 kl.). — En snickare, fem eldare, en truckförare, tre gårdskarlar, två kokerskor, en kallskänka, ett första matsalsbiträde, fem köksbiträden, sju städerskor, tre första sjukvårdsbiträden, fyrtiosju sjukvårdsbiträden, en port- och telefonvakt, ett tvättbiträde, två första biträden.

Kvinnokliniker finnas även vid Sabbatsbergs sjukhus (se sid. 428), St Eriks sjukhus (se sid. 434) och Södersjukhuset (se sid. 436) samt vid Karolinska sjukhuset (se sid. 548).

En barnavdelning finnes vid Norrulls sjukhus (se sid. 449).

Angående stadens platser vid Karolinska sjukhuset i övrigt, Serafimerlasarettet, Ersta sjukhus, Allmänna barnbördshuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn och Barnsjukhuset Samariten, se sid. 452, 453.

Anstalter för kroniskt sjuka.

Stigberget-Åsö sjukhus.

Fjällgatan 23 och 20 A samt Åsögatan 147, Sö. (postgirokonto nr 59977). Stigbergets sjukhus: avd. 1—5: (kvinnliga patienter) Fjällgatan 23, t. 44 02 85 (växel). Växeln öppen 6—21. Efter växelns stängning: avd. 1: t. 44 02 86, avd. 2: t. 44 02 87, avd. 3: t. 44 02 88, avd. 4: t. 44 02 89, avd. 5: t. 44 16 82.

Avd. 6: (manliga patienter) Fjällgatan 20 A, t. 42 11 05. Åsö sjukhus: avd. 7—8: (kvinnliga patienter), avd. 9: (manliga patienter), Åsögatan 147, t. 44 07 25 (växel). Växeln öppen 6—21. Efter växelns stängning (endast sjukavd.): t. 44 07 28.

Syssломannen direkt, även för Södra barnbördshuset-Maria sjukhus: t. 43 09 60. Husmodern direkt, Fjällgatan 23, t. 40 54 27. Åsögatan 147, t. 40 54 17; Kamarskrivaren direkt, t. 41 10 01. Avlöningskontoret direkt, Åsögatan 147, t. 40 54 36; Syssломanskantoret å Stigbergets sjukhus, t. 42 42 54.

Besökstid: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: syssломanskantoret vid Stigbergets sjukhus: vardagar 8,30—9,30, tisdagar och torsdagar dessutom 14—15,30. Syssломanskantoret vid Åsö sjukhus: 9—12, 13—15,30, lördagar och helgdagsaftnar 9—12, 13—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

Stigbergets sjukhus, avsett för vård av kroniska medicinska fall, öppnades den 1 juni 1938 med 62 vårdplatser för kvinnliga patienter. Sjukhusets främsta uppgift är att bereda fortsatt vård åt vid lasarettssjukhusen intagna kroniskt sjuka, som ej kunnat erhålla hemvård. Sjuka, som kräva mycket lång vårdtid, få icke kvarstanna utan överföras från Stigbergets sjukhus till vårdhem och sjukhem. Under år 1939 har sjukhuset utökats till att omfatta 114 platser (75 för kvinnor och 39 för män). År 1940 omändrades en personalbostadsvåning till sjukavdelning, varigenom sjukhuset erhöi ytterligare 19 platser för kvinnor. Sammanlagda antalet vårdplatser är för närvarande 133, varav 94 för kvinnor och 39 för män.

Åsö sjukhus, t. o. m. år 1925 benämnt Provisoriska sjukhuset, upprättades år 1902, såsom en ersättning för det förut för allmänna sjukvården använda Katarina sjukhus, vilket då måste tagas helt i anspråk för beredande av vård åt sinnessjuka. För ändamålet förhrydes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret Öron vid Åsögatan (egendomen sedermera inköpt av staden). Den 13 februari 1903 öppnades det nya sjukhuset. År 1922 inrättades vid sjukhuset en särskild röntgenavdelning. Åsö sjukhus upphörde att vara medicinskt lasarettssjukhus i och med att vårdavdelningarnas patienter hösten 1943 överfördes till Södersjukhuset. Fr. o. m. den 1 december 1943 har sjukhuset varit belagt med kroniska medicinska fall. Antalet vårdplatser utgör 108, 72 kvinnliga och 36 manliga, fördelade å tre vårdavdelningar om vardera 36 patienter.

Fr. o. m. den 1 januari 1944 ha de båda sjukhusen sammanförts till en förvaltningsenhet.

Stigberget-Åsö sjukhus' sammanlagda antal vårdplatser är 241, fördelade å nio avdelningar.

Styresman (1,848 kr.).

Lindborg, N. E. (se nedan).

Syssloman.

Johansson, E. V. (se Södra barnbördshuset-Maria sjukhus).

Husmoder (2 kl.) (21).

Lannhard, f. Laurén, A. Ingeborg.

Överläkare (30).

Lindborg, N. E. (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1953); mottagning: Fjällgatan 23, 9—9,30, Åsögatan 147, 12—12,30.

Förste underläkare (Ex. 28).

Sylvén, f. Berg, Ann-Margret (å avd. 1—6);
Törnqvist, S. E. S. (å avd. 7—9).

Röntgenläkare (7,200 kr. utan rörligt tillägg).

Ulfspärre, F.

Obducent och patolog.¹⁾

Lindgren, Å. G. H.

Två *sjukgymnaster*, en *arbetsterapeut*, en *röntgenöversköterska*, två *laboratorieöversköterskor*, fjorton *översköterskor*, sex *sjuksköterskor*, två *sjuksköterskor* (halvtidstjänster), två *baderskor*. — Två *sjukvårdsbiträden* å röntgen, sjuttiofyra *sjukvårdsbiträden*, en *baderska*.

Predikant och organist (3,504 kr.).

Ljungberg, H. D., kyrkoherde i Engelbrekts förs.

Kontorsassistent (18).

Vakant, *tf.* Widebäck, Britt-Ulla.

Kurator.

Mottagningstid: vid Stigbergets sjukhus tisdagar 9—11; vid Äsö sjukhus fredagar 9—11.

Kontorsskrivare (13).

Widebäck, Britt-Ulla, tjl. (se ovan), *tf.* Klaesson, Ann Mari E.

Ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbiträde*, två *kontorsbiträden* (halvtidstjänster).

Ekonomiföreståndare (17).

Johansson, Jane R. M. (Stigbergets sjukhus);
Husberg, Hjärdís H. M. (Äsö sjukhus.)

En *vaktmästare* (1 kl.), två *värmeledningsskötare* (beredskapsarvode 1,056 kr.). — En *eldare*, sex *gårdskarlar*, fyra *kokerskor*, fyra *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*, tre *första biträden*, två *matsalsbiträden*, sju *köksbiträden*, sju *städerskor*.

Blackebergs sjukhus.

Blackebergsvägen, Södra Ängby, Bromma; (postgirokonto nr 357 301); t. 37 00 45 (kontoret); 37 12 10 (överläkare och underläkare); 37 02 78 (husmoder).

Besöksstid: söndagar, tisdagar, torsdagar, lördagar 14—15.

Staden har under år 1946 från stiftelsen Primurare-Barnhuset i Stockholm förvärvat del av egendomen Blackeberg att efter skedd ombyggnad användas för sjuk- och konvalescentvården.

Stadsfullmäktige beslöt den 21 april 1947

¹⁾ Se not 2 å sid. 441.

anvisa ett belopp av 2,095,000 kr. för iordningställande av egendomen Blackeberg för sjukvårdsändamål, samt beviljade den 30 juni 1948 ytterligare 430,000 kr. för samma ändamål (Utl. 1948: nr 263).

Sjukhuset, som tills vidare skall lämna vård åt kroniskt sjuka, öppnades den 28 november 1949. Vårdplatsernas antal uppgå till 171, varav 10 platser för s. k. respiratorsfall (barnför-lamningsfall).

Överläkare (15,600 kr.).

Jansson, K. T.

Förste underläkare (28).

Hieleo, f. Saarkund, Endla A.

Två *sjukgymnaster* (varav en halvtidstjänst), en *laboratorieöversköterska*, nio *översköterskor*, sex *sjuksköterskor*, en *laboratorie-sköterska* (halvtidstjänst), en *arbetsterapeut*.

Predikant (2,016 kr.).

Nilsson, T. S., komminister i Färentuna förs.
En *organist*.

Sysselman (1,200 kr.).

Hägglund, B. A. K. (se sid. 420).

Ett *kanslibitråde*.

Husmoder (3 kl.) (19).

Brauer, Ebba K.

Förste maskinist (17).

Rosén, C. G. E.

En *kurator* (halvtidstjänst).

En *ekonomiföreståndare*, en *vaktmästare* (2 kl.), en *trädgårdsmästare*, ett *trädgård-sbiträde*. — Femtio *sjukvårdsbiträden*, två *baderskor*, två *kokerskor*, två *första biträden*, en *kallskänka*, fyra *köksbiträden*, två *matsalsbiträden*, en *portvakt*, sju *städerskor*, fem *gårdskarlar* tillika *sjukbärare*, tre *eldare*, en *reparatör*.

En avdelning för kronisk vård finnes vid St Görans sjukhus, se sid. 430. Angående stadens platser vid Eira sjukhus (kronisk vård), se sid. 453.

Tuberkulosjukhus.

Söderby sjukhus.

Söderby, Uttran (postgirokonto nr 13304), t. 0753 + 31000 (växel).

Mottagningstid (för intagning av patienter): vardagar 10—11.

Besöksstid: tisdagar och torsdagar 18—19, 15, sön- och helgdagar 13—15. Enskilda avd. dessutom onsdagar och lördagar 15, 16—17.

SjD *Expeditionstid:* å sysslomanskontoret 8—15,30.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

Tuberkulossjuka vårdades ursprungligen å de olika sjukhusen (vid Sabbatsberg i en särskild paviljong sedan 1899) och å dåvarande försörjningsinrättningens avdelning för kroppssjuka. Först med öppnandet av S:t Görans tuberkulospaviljong år 1902 fick staden ett särskilt tuberkulossjukhus, som emellertid var otillräckligt. Stadsfullmäktige beslöt därför år 1906 att uppföra en anstalt för tillgodoseende av tuberkulossjukvården i Stockholm å stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset började beläggas den 1 november 1910. Det är avsett att mottaga i Stockholm boende tuberkulossjuka. Sjukhuset är uppdelat på två sjukavdelningar, var och en med en överläkare som chef och inrymmer sammanlagt 408 platser i allmänt rum samt 40 platser i enskilda och halv enskilda rum.

Till driftkostnader för tuberkulossjukvård vid stadens tuberkulosanstalter utgår statsbidrag.

Under år 1946 hava stadsfullmäktige anvisat medel samt lämnat sin medverkan för uppförande och drift av en efterbehandlingspaviljong med 59 vårdplatser för tuberkulossjuka flyktingar.

Frågan om sjukhusets modernisering har alltsedan år 1929 varit under utredning. Den 18 december 1944 beviljade stadsfullmäktige 3,604,000 kr. till vissa ny- och ombyggnader men efter framställning av sjukhusdirektionen återtog stadsfullmäktige anslaget och beviljade den 16 maj 1949 2,600,000 kr. till ny- och ombyggnader av ekonomiafdelningarna. Den 29 april 1952 beslöt stadsfullmäktige att anvisa tillhopa 1,104,000 kr. till uppförande av bostadshus för biträdespersonal vid sjukhuset jämte inventarieutrustning för bostadshuset.

Författningar. K. kung. 22 juni 1939 ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalten för lungtuberkulos. Ordningsregler för patienter vid Söderby sjukhus 11 febr. 1948.

Styresman (2,196 kr.).

Bruce, N. E. T. (se nedan).

Syssloman (2 kl.) (28).

Herrman, N. V. A.; t. 0753 + 303 14; mottagningstid: 8—10.

Husmoder (2 kl.) (21).

Grönberg, Hanna.

Överläkare (B 17).

Bruce, N. E. T. (förordn. t. o. m. 30/9 1958), mottagningstid: 8,30—9; en vakant.

Förste underläkare (Ex. 28).

Dahlström, G. O. E. (bitr. sanatorieläkare)¹⁾; Ericsson, f. Rydin, Astri B.; Mattson, S.-B. (bitr. sanatorieläkare)¹⁾; Raxell, R. G. S.; Lindahl, T. E.; Santesson, G. O. C. H.

Läkare för kirurgiska sjukdomar (5,256 kr.).

Crafoord, C.

Läkare för behandling av hals-tuberkulos (6,000 kr.).

Erici, E. V.

Tandläkare (7,008 kr.).

Hellgren, P. L.

Två arbetsterapeuter, en röntgenöversköterska, en laboratorieöversköterska, två operationsöversköterskor, tjugutva översköterskor, två laboratorieköterskor, sexton sjuksköterskor, sex sjuksköterskeelever, två sjukgymnaster, en laboratris, ett fotografiskt biträde. — En sjukbärare, tjugnu manliga sjukvårdsbiträden, etthundratre sjukvårdsbiträden.

Predikant och organist (2,640 kr.).

Klasson, K. E. V., komminister i Botkyrka förs.

Kammarskrivare (21).

Alström, N. A., tj. (se sid. 419), tf. Lodner, E. E. M.

Kontorsassistent (18).

Ohlson, T. W.

Kurator (17).

Karlsson, J. E. (Hanna); mottagningstid: 8,30—10, 11—12.

En förste kontorist, fem kanslibiträden (därav tre å läkarexpeditionen), ett kontorsbiträde.

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Gustafsson, Greta L. M.

Maskinmästare (20).

Lindqvist, S. E.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Augustson, A. S. A.

¹⁾ Se not 3 å sid. 428.

En *biträdande husmoder*, två *kontrollbiträden* (halvtidstjänster), en *telefonist*, en *förste maskinist* (beredskapsarvode 1,056 kr.), en *maskinist* (2 kl.) (beredskapsarvode 1,056 kr.), fem *hantverkare*, en *trädgårdsmästare* (2 kl.), en *automobilförare*, en *tvättföreståndare* (2 kl.), en *biträdande ekonomiföreståndare*, en *nattvakt*, två *baderskor*, en *vaktmästare*. — Fyra *eldare*, två *reparatörer*, en *automobilförare*, en *port- och telefonvakt*, sju *gårdskarlar*, en *diversearbetare* i köket, en *första kokerska*, två *kokerskor*, ett *första matsalsbiträde*, fyra *matsalsbiträden*, en *kallskänka*, en *maskintvätterka*, ett *centrifugbiträde*, ett *första tvättbiträde*, två *strykerskor*, tre *sömmerskor*, ett *första biträde*, sex *tvättbiträden*, tre *första köksbiträden*, tretton *köksbiträden*, sexton *städerskor*.

Hamra sanatorium.

Tullinge (postgirokonto nr 13303); t. 0753 + 300 35.

Besökstid: söndagar 10—12.

Telefontid: (förfrågningar angående patienter) 10—11,30.

Då behov av ökat antal sjukhusplatser för huvudstadens tuberkulossjukvård uppstått, beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1923 anvisa medel till inköp av en aktiebolaget Separator tillhörig, å Hamra egendom i Botkyrka socken belägen sanatoriebyggnad, vilken förut disponerats av Stockholms läns landsting. Sjukstugan, som började tagas i bruk den 17 mars 1924, var under åren 1924—1951 avsedd för vård av tuberkulösa barn.

Sjukstugan har 40 vårdplatser.

Läkare (3,600 kr. utan rörligt tillägg).

Bruce, N. E. T. (se Söderby sjukhus).

Redogörare (1,056 kr.).

Herrman, N. V. A. (se Söderby sjukhus).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Dahlqvist, f. Perås, R. Marianne.

En *värmeledningsskötare* (beredskapsarvode 1,056 kr.), en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, sex *sjukvårdsbiträden*, tre *köksbiträden*.

Sanatoriet Tjärnan.

Tjärnan, *Kullsveden* (postgirokonto nr 457396); t. *Tjärnan* 11 (avd. I och II), *Tjärnan* 64 (avd. III och IV), *Tjärnan* 60 (exp. och föreståndarinna), *Tjärnan* 65 (maskinisten).

Sanatoriet Tjärnan i Tjärnans by, cirka 5 km från Säter — som år 1917 övertogs av

Stockholms stad från föreningen kronprinsessan Margaretas vårdanstalt för tuberkulösa barn — har t. o. m. år 1951 varit avsett för sådana barn från staden i en ålder ej överstigande 12 år och med utsikt till fullt tillfrisknande eller åtminstone avsevärd förbättring. Sanatoriet rymde härvid 100 barn.

Stadsfullmäktige beslöt den 15 oktober 1951 anvisa ett sammanlagt belopp av 235,000 kr. för omdisposition av barnsanatoriet Tjärnan till B-sjukhus för vuxna tuberkulösa.

Sjukhuset, som togs i bruk under år 1952, har 71 vårdplatser.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Författning. Instruktion för styresmannen för [barn]sanatoriet Tjärnan, fastställd av sjukhusdirektionen 19 jan. 1944 (Kf 1944: nr 26).

Styresman och läkare (6,660 kr.).

Thune, R. B.; t. Säter, »Sanatoriet Solbacken»; mottagningstid: tisdagar och fredagar 15—17.

Delegerad (för Tjärnans sanatorium) (1,188 kr.).

Anderson, Knut Hj., kontorschef, stadsfullm.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Stråberg, Lilly G. E.

Förste maskinist (17).

Elffors, E. S.

En *predikant*.

En *ekonomiföreståndare*, två *översköterskor*, en *arbetsterapeut*, två *sjuksköterskor*. — Två *eldare*, en *gårdskarll tillika sjukbårare*, en *första kokerska*, två *första sjukvårdsbiträden*, ett *matsalsbiträde*, ett *första biträde*, sexton *sjukvårdsbiträden*, en *baderska*, två *köksbiträden*, två *städerskor*, ett *arbetsbiträde*.

Angående vissa andra vårdplatser för tuberkulossjuka, se sid. 453.

Sjukhus för psykiskt sjuka.

Långbro sjukhus.

Postadress: Älvsjö (postgirokonto nr 1096); t. 46 25 00 (växel); 46 13 56 (överläkare Goldkuhl); 46 25 00 (överläkare Lundquist); 46 25 00 (överläkare Sehlstedt); 46 13 63 (sysslomannen samt kontoret).

Mottagningstid: intagning av patienter sker alla tider på dygnet. Telefontid till över-sköterskorna (för förfrågningar om patienterna): alla dagar 13,30—14,30.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 13,30—14,30.

Sjd

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 10—12, 12,45—15, lördagar 10—12, 12,30—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

För tillgodoseende av den Stockholms stad åliggande provisoriska sinnessjukvården beslöto stadsfullmäktige den 15 juni 1905 att å för ändamålet inköpt område av egendomen Långbro i Bränkyrka uppföra ett nytt sinnessjukhus med 460 platser. Åren 1907 och 1908 anslogo fullmäktige medel för sjukhusets utvidgning med ytterligare 180 platser (bl. a. för mottagande av en del å dåvarande allmänna försörjningsinrättningen vårdade sinnessjuka). I slutet av år 1909 var det nya sjukhuset färdigt och kunde tagas i bruk. Åren 1922 och 1925 fullbordades vid sjukhuset tvenne nya paviljonger för oroligt sjuka, varigenom antalet platser stigit till 840.

Under år 1937 omändrades 20 inom vårdavdelningarna belägna bostadsrum för översköterskor till sjukrum för patienter, varigenom 48 nya vårdplatser erhöles. Sjukhusets vårdplatsantal ökades härigenom från 840 till 888.

Sjukhuset har från den 1 januari 1950 uppdelats på trenne avdelningar, under ledning av var sin överläkare.

Styresman (2,196 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se nedan).

Syssloman (1 kl.) (30).

Josefsson, N. O.; mottagningstid: 10—12.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Selander, Elsa L.

Överläkare (B 19).

Goldkuhl, A. E. (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1957), kvinnliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14; Lundquist, G. A. R. (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1954), manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—13,30; Sehlistedt, C. P. (förordn. t. o. m. ^{30/11} 1956), kvinnliga och manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14.

Biträdande läkare (B 13).

Perntz, A. K. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1957), tj. (se sid. 431). *tf.* Rudberg, B. T. O.; Ham-margren, S. A. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1957); Åmark, C. E. (förordn. t. o. m. ^{31/3} 1958).

Förste underläkare (Ex. 30).

Rudberg, B. T. O., tj. (se ovan); Krantz-Tak-man, S. H. Margit E.; Beander, G. B.: Björk, S. E. M.; en vakant.

Läkare i invärtes medicin (2,196 kr.).

(därjämte personalläkare).

Hansson, A. F.

Biokemisk laborator (5,400 kr.).

Vakant.

Första föreståndarinna (19).

Paulström, E. Elsa M.

Föreståndarinnor (1 kl.) (17).

Svensson, Anna A. (kvinnliga patienter); Nygren, Harriet M. Ch. (manliga patienter); Svensson, A. Karin (kvinnliga och manliga patienter).

En *uppsyningsman*, en *förste skötare* nittiotre *skötare*, fyrtiosex *översköterskor*, en *laboratorieöversköterska*, en *laboratorie-sköterska*, fyra *sjuksköterskor*, en *första sköterska*, ethundranittiotre *sköterskor*, en *sjukgymnast*.

Predikant (1,500 kr.).

Hassler, J. E. A., kyrkoherde i Sofia förs.

En *organist*.

Förste kammarsskrivare (23).

Lagergren, K.

Kontorsassistenter (18).

Olsson, Annie P. M.; Torssander, N. G. I.; en vakant.

Kuratorer (17).

Sennmark, f. Landtgren, Märtha E., kvinnliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 12,30—15.

Eriksson, N. Margareta, manliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 12,30—15.

Brennert, Elsa M., kvinnliga och manliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 12,30—15.

Förste kontorsskrivare och kassör (16)

(därjämte felräkningspengar 450 kr.).

Andersson, Anna-Lisa.

Sex kanslibiträden, två kontorsbiträden.

Maskinmästare (20)

(dessutom för verkmästargöröml 1,008 kr.).

Lindstrand, N. G.

Ekonomiföreståndare (2 kl.) (19).

Schulte, A. Margaretha.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Andersson, A. F.; Samsing, S. G.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, två *trädgårdsmästare*, sju *hantverksföreståndare*, åtta *hantverkare*, tre *arbetsföreståndare*.

derskor, två automobilförare, två biträdande ekonomiföreståndare, en vaktmästare, en tvättföreståndare (2 kl.), en telefonist, två portvakter. — Två bilförare, fyra reparatörer, en snickare, två målare, en smed, en murare, en skräddare, fem eldare, fyra diversearbetare i kök, två gårdskarlar, en första kokerska, ett maskin-
tvättbiträde, två kokerskor, tre port- och telefonvakter, två första biträden, en kallskänka, två sömmerskor, sexton köksbiträden, tre matsalsbiträden, trettioåtta städerskor, två städerskor (halvtidssysslor), tre tvättbiträden, två strykerskor.

Beckomberga sjukhus.

Bromma (postgirokonto nr 59815);
t. 37 25 00.

Mottagningstid: se nedan under resp. överläkare. Förfrågningar ang. patienter besvaras av resp. översköterska dagligen 14—15.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 13,30—14,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 10—15, lördagar 10—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

För fullgörande av det avtal, som år 1925 träffades mellan staten och Stockholms stad angående stadens övertagande av vården av samtliga i Stockholm hemortsberättigade sinnessjuka ävensom för beredande av förbättrade vårdmöjligheter för patienterna å vissa stadens egna sinnessjukvårdsanstalter av provisorisk karaktär, beslöto stadsfullmäktige den 10 juni 1929 att uppföra ett nytt kommunalt sinnessjukhus, förlagt till den staden tillhöriga egendomen Beckomberga i Bromma. För sjukhusets uppförande, som påbörjades under år 1929 hava stadsfullmäktige hittills anslagit sammanlagt 17,291,500 kr. Den 1 oktober 1932 var Beckomberga sjukhus i dess första utbyggnad färdigt för beläggning. Den omfattade då 1,156 platser med lika fördelning på manliga och kvinnliga. Under år 1933 tillkommo två paviljonger för oroliga sjuka om vardera 144 platser.

År 1935 fullbordades sjukhusets utbyggnad med två paviljonger för rumspatienter om vardera 28 platser och en paviljong för nervsjuka om 104 vårdplatser. Hela vårdutrymmet hade härmed bringats upp till den fastställda storleken 1,604 platser. Den 21 februari 1944 beslöto stadsfullmäktige anslå medel till påbyggnad av två paviljonger för oroliga sjuka med vardera en våning. Härigenom tillfördes sjukhuset ytterligare 164 platser, vilka togos i bruk hösten 1947. Efter denna påbyggnad omfattar Beckomberga sjukhus 1,768 vårdplatser.

Den 19 juni 1952 anvisade stadsfullmäktige 680,000 kr. för anordnande av två kombinerade vård- och behandlingsavdelningar vid sjukhuset.

Styresman (3,684 kr.).

Izikowitz, S. J. (se nedan).

Sysslomän (1 kl.) (30).

Ramgren, E. G.; t. 37 22 36; mottagningstid: 9—11.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Ståhl, M. Margareta.

Överläkare (B 19).

Rabe, K. A. H. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1954), tjl. (se sid. 434), *tf.* Berggren, H. N. G., teltid vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15; Izikowitz, S. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1958), teltid vard. 9,15—9,45, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15; Blomqvist, P. I. R. (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1955), teltid vard. 9—9,30, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Abrahamson, E. V. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₇ 1955), teltid vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Börjeson, f. Phersson, Olga B. (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1959), teltid. vard. 9—9,30, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15.

Biträdande läkare (B 13).

Lindvall, J. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1957); Möller, A. W. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1957); Berggren, H. N. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1957), tjl. (se ovan), *tf.* Rothström, G. E. A.; Lindgren, Birgit H. E. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957); en vakant.

Förste underläkare (Ex. 30).

Karlmark, E. G.; Dimberg, A. R. H.; Almborg, Inga M.; Larson, Brita; Lundgren, A. H. Signe; Ramqvist, N. G. S.; Hård af Segerstad, G. J. F.; Rothström, G. E. A., tjl. (se ovan); Almgren, Sigyn M. K.; Nordlund, J.-A.; Mellgren, E. A. G.; Mårtens, S. G. R.; Dahlberg, f. Jönsson, I. Britta V. I.; Gunne, G. L.-M.; Dahlbom, N. F. L.; Fries, P.-E. J.; Nielsen, Gertie A. V.

Läkare (B 12)¹).

Ågren, N. O.

Läkare i röntgendiagnostik (9,100 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant.

Läkare för kirurgiska sjukdomar
(16,250 kr. utan rörligt tillägg).

Linde, A. P.

Tre sjukgymnaster, en uppsyningsman, etthundrättonio skötare, sjuttioen överskö-

¹) Med skyldighet att tjänstgöra såsom elektrokardiograf-läkare, läkare i invärtes medicin och personalläkare.

SjD

terskor (därav en halvtidsavlönad), en *operationsöversköterska*, en *röntgenöversköterska*, tre *laboratoriöversköterskor*, sju *ttion sjuksköterskor* (därav en halvtidsavlönad), tre *laboratoriesköterskor*, tretton *sjuksköterskeelever*, trehundra sex *tionio sköterskor* (därav två halvtidsavlönade).

Predikant (1,500 kr.).

Arvidson, H., kyrkoadjunkt i Bromma förs.
En *organist*.

Förste kammarskrivare (23).

Ericson, E. G., tj. l., *tf. Hedvall*, B. G.

Kontorsassistenter (18).

Olsson, Ebba I.¹⁾; Arfwedson, N. J. R.; Broed, I. Irene.

Amanuens (18).

Lodner, E. E. M., tj. l. (se sid. 444), *tf. Lövgren*, O. T.

Kuratorer (17)

(mottagning lördagar 10—11, övriga vardagar utom onsdagar 12,30—14).

Löwing-Olsson, H. Birgitta E.; Bohlin, I. B. (Inga-Britt); von Bergen, E. Elisabeth; Silver, E. B. H. Gisela; Lindberger, Maja.

Förste kontorsskrivare och kassör (16)
(därjämte felräkningspengar 450 kr.).

Hallersten, f. Engberg, A. Vera E.

En *kontorsskrivare*, tio *kanslibiträden*, sju *kontorsbiträden* (därav ett halvtidsavlönat), två *tillfälliga kontrollbiträden*.

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Ekeroth, A. E. (Lisa).

Maskinmästare (20)

(dessutom för verkmästargörömmål 1,008 kr.).

Bergström, A. F.

Första föreståndarinna (20).

Vakant, *tf. Larson*, Agda O.

Föreståndarinnor (1 kl.) (17).

Larson, Agda O., tj. l. (se ovan); Bobeck, H. I. (Inga); Erhardt, S. Margit E.; Larson, Berta M., stadsfullm.; Frostenson, B. Signe; två vakanta.

Vaktmästare (12).

Brolin, P. E. H.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, en *trädgårdsmästare*, sex *hantverksföreståndare*,

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 13.

dare, en *förrådsförmän*, nio *hantverkare*, fyra *arbetsföreståndare*, två *automobilförmän*, en *tvättföreståndare* (1 kl.), tre *biträdande ekonomiföreståndare*, en *vaktmästare*, en *biträdande tvättföreståndare* (1 kl.), fem *telefonister*, två *portvakter*, två *målare*, två *snickare*, fyra *reparatörer*, fem *bilförmän*, en *murare*, en *tapetserare*, fem *eldare*, två *maskintvättare*, två *gårdskarlar*, sex *diversearbetare* i köket, tre *kokerskor*, en *kallskänka*, fyra *första biträden*, sex *sömmerskor*, ett *första sjukvårdsbiträde*, sex *sjukvårdsbiträden*, sex *mat-salsbiträden*, tre *strykerskor*, tjugnet *tvättbiträden* (därav ett halvtidsavlönat), tjugan *ttio köksbiträden*, sextiotre *städerskor*.

Norrtulls sjukhus.

Norrtullsgatan 14 (postadress: Stockholm 23) (postgirokontonr 54733); t. 34 94 50; 33 96 53 (kontoret direkt); *kontorstid*: 9—12, 13—15,30, *lördagar* 9—12, 13—14.

Telefontid (för förfrågningar om patienter): alla dagar 11—12.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 424, 425.

Besöksider: söndagar, tisdagar och torsdagar 12,30—13,30.

Vid allmänna barnhuset inrättades år 1843 en klinisk undervisningsanstalt under ledning av en av Karolinska institutets professorer. Denna klinik förflyttades år 1885 från barnhusets dåvarande byggnader vid Barnhusgatan till nya byggnader vid Norrtullsgatan. Till en början användes å kliniken såsom undervisningsmateriel barnhusets egna barn samt de andra barn, som enligt överläkarens bestämmande provisoriskt intogs därstädes. År 1919 medgav emellertid k. m:t att mot avgift högst 45 barn skulle få å barnhusets sjukvårdsanstalt mottagas till provisorisk vård och för klinisk undersökning. Sedermera förklarades, att sådan intagning kunde ske i mån av tillgängligt utrymme, dock utan kostnad för barnhuset.

Sedan den åren 1917 och 1922 genomförda nya barnavårdslagstiftningen medfört en genomgripande omläggning av barnhusets verksamhet, ansågs ifrågasvara fastigheter vid Norrtullsgatan (kvarteret Mimer) icke längre erforderliga för något barnhusets behov. Med hänsyn härtill försåldes fastigheterna år 1932 till staden.

För att tillgodose behovet av ökat utrymme för stadens sinnessjukvård träffade hälsovårdsnämnden våren 1921 avtal med direktionen för allmänna barnhuset om förhyrande för stadens räkning av en å allmänna barnhusets dåvarande område befintlig sjukhusbyggnad. Det av staden här upprättade sjukhuset, som till en början hade 48 platser, öppnades i maj 1921. År 1925 utvidgades sjukhuset avsevärt genom förhyrande

av ytterligare lokaler inom allmänna barnhuset. I de år 1932 inköpta fastigheterna inom kvarteret Mimer inreddes 190 platser för sjuksjuka kvinnor och 70 platser för barn under gemensamt namn Norrtulls sjukhus.

Barnsjukvården vid sjukhuset har drivits efter ett mellan staten och staden den 12 september 1931 träffat avtal om upprättande av en stadens sjukvårdsanstalt för barn samt om anstaltens upplåtande för undervisningsändamål till Karolinska institutet såsom en institutets pediatrika klinik. Genom särskilda överenskommelser förlängdes nämnda avtal att gälla tills sjukvården överflyttades till Karolinska sjukhuset.

Den 21 februari och den 18 september 1944 anvisade stadsfullmäktige tillhoppa 112,000 kr. till omändring av vissa delar av sinnessjukavdelningen till ytterligare 3 barnavdelningar. Genom denna omändring redovisades sålunda år 1945 vårdplatserna med 150 platser för barn och 86 för vuxna sinnessjuka kvinnor. Av de 150 barnplatserna voro 43 avsedda för tuberkulossjukvård. År 1947 utökades antalet vårdplatser för sinnessjuka till 94.

Genom beslut den 15 oktober 1951 hava stadsfullmäktige anvisat medel, sammanlagt 473,000 kr. till en första och andra etapp för ändrings- och reparationsarbeten samt inventarieanskaffning i samband med ändrad disposition av Norrtulls sjukhus. Förändringen innebär i stort att vid barnavdelningen överflyttande till Karolinska sjukhuset den 1 juli 1951 ändringsarbeten skulle möjliggöra beläggande av sjukhuset med ytterligare 222 vårdplatser för sinnessjuka kvinnor, varefter sjukhuset skulle disponera 316 platser för sinnessjuka och 15 platser (samt tillsvidare rådgivningsbyrå) för psykiska barnfall. Ändringsarbetena som äro avsedda att verkställas i fyra etapper ha påbörjats och den 17 december 1951 öppnades en vårdavdelning om 47 platser. Den 16 september 1952 öppnades en vårdavdelning om 38 platser och den 6 oktober 1952 öppnades ytterligare en vårdavdelning om 38 platser. De ifrågakommande ändringarna av sjukhuset äro i (april 1953) ej avslutade.

Under åren 1948—1949 inrättades vid sjukhuset en barnpsykiatrisk rådgivningsbyrå (uppfostningsfrågor etc.) i anslutning till en vid sjukhuset befintlig vårdavdelning för psykiska fall. Byrån ingår som ett led i den av stadsfullmäktige godkända planen för psykisk barn- och ungdomsvård i Stockholm och står under ledning av barnvårdsnämnden men tjänsterna vid och driften av densamma handhas av sjukhusdirektionen. Denna verksamhet avses att överflyttas till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Författningar. Avtal 23 okt. 1931 mellan k. m:t och kronan och Stockholms stad rörande upprätthållande av en stadens sjukvårdsanstalt för barn i allmänna barnhusets förutvarande fastighet i kvarteret Mimer (Kf 1931: nr 120). Avtal 2 juni 1950 mellan k. m:t och kronan

och Stockholms stad rörande samarbete och drift av Norrtulls barnsjukhus (Kf 1950: nr 31).

Styresman (840 kr.).

Ehrensavärd, J. N. G., frih.

Syssloman (3 kl.) (24).

Ericsson, A. B., tjl., *tf.* **Karlsson**, A. V. E.; t. 33 96 53; mottagningstid: 9—11.

Husmoder (3 kl.) (19).

Magnér, Silvia M.

Överläkare

(5,400 kr. utan rörligt tillägg).

Ehrensavärd, J. N. G., frih. (se sid. 435).

Underläkare

(3,462 kr. utan rörligt tillägg).

Kullman, Julie K. A. (se sid. 435); en vakant.

Sex översköterskor, fyrtio *sköterskor*

Predikant (1,500 kr.).

Wiklund, E. V., komminister i Matteus förs.

En *organist*.

Kammarskrivare (21).

Lind, E. G. W., tjl. (se sid. 435).

Kurator (17).

Berge, Gertrud T. G. E., tjl.

Ekonomiföreståndare (17).

Vakant.

Förste maskinist (17).

Nyman, K. S.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Nessén, J. E.

Tre *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*. — En *snickare*, två *reparatörer*, en *eldare*, tre *gårdskarlar*, en *första kokerska*, en *kokerska*, ett *första biträde*, ett *matsalsbiträde*, fem *köksbiträden*, två *port- och telefonvakter*, ett *första biträde* (förrådet), nio *städerskor*.

Rånäs sjukhus.

Rånäs; t. *Rånäs 17* (sjukhuset), *Rånäs 18* (styresmannen), *Rånäs 23* (föreståndarinnan).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

Besökstid: torsdagar och lördagar 13—14.

SJD

Rånäs sjukhus är förlagt till den av staden år 1931 inköpta egendomen Rånäs i Fasterna socken, Stockholms län. Sjukhuset, som inrättades år 1932, har f. n. plats för 105 kvinnliga patienter.

Överläkare (30)

(dessutom såsom styresman 840 kr.).

Degerstedt, N. D. (förordn. t. o. m. $\frac{1}{3}$ 1959).

Syssloman.

Ericsson, A. B., tjl., tf. Karlsson, A. V. E. (se Norrtulls sjukhus).

En predikant.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Ohlsson, Henny M.

Ekonomiföreståndare (15).

Almcrantz, N. Ragna.

En värmeledningsskötare, en arbetsförestånderska, två översköterskor, nitton sköterskor. — En gårdskarl och bilförare, en första kokerska, ett matsalsbiträde, tre köksbiträden.

Vårdhemmet för sinnessjuka vid Maria sjukhus.

Wollmar Yxkullsgatan 27, Sö.; t. 40 02 83.

Besökstid: onsdagar, fredagar och söndagar 12—13.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vid Långbro sjukhus 10—12, 12,45—15, lördagar 10—12, 12,30—14.

Ett provisoriskt vårdhem för 31 lättskötta kvinnliga sinnessjuka patienter anordnades fr. o. m. den 28 september 1944 vid Maria sjukhus. Det nedlades den 20 februari 1948, men har fr. o. m. den 15 februari 1950 ånyo tagits i bruk för vård av ovannämnda klientel. Antalet vårdplatser utgör 31.

Läkare och styresman.

(1,500 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant.

Översköterska (14).

Vakant.

Redogörare. (1,200 kr.).

Josefsson, N. O. (se sid. 446).

Nio sköterskor.

Karlshälls vårdhem för sinnessjuka.

Långholmen, Sv.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 17 april 1950 hava medel anvisats för anordnande och

drift av ett vårdhem för 30 lättskötta sinnessjuka kvinnliga patienter å egendomen Karlshäll å Långholmen.

Hemmet öppnades den 24 oktober 1951.

Läkare och styresman

(1,500 kr. utan rörligt tillägg).

Goldkuhl, A. E. (se sid. 446).

Redogörare.

Ericsson, A. B., syssloman, tjl., tf. Karlsson, A. V. E. (se sid. 449).

En översköterska tillika förestånderska, elva sköterskor. — En värmeledningsskötare, en stüderska.

En sinnessjukavdelning finnes vid S:t Eriks sjukhus (se sid. 435) och en psykiatrisk avdelning vid Södersjukhuset (se sid. 436).

Epidemisjukhuset.

Nära Valhallavägen, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Vä. (postgirokonton nr 1082; t. 22 53 40.

Mottagningstid: sjuka intagas alla tider på dygnet.

Besökstid: anhöriga medgivna att i besöksrummen onsdagar, lördagar och söndagar 13,30—14,30 samtala med de patienter å allmän sal, vilkas tillstånd det medgiver. Å enskild avdelning alla dagar 13,30—18. Upplýsningar om patienterna meddelas till anhöriga varje helgfri dag 12,30 av sjukhusets överläkare. Telefonupplýsningar angående patienterna lämnas dagligen 13—14 av avdelningssköterskorna.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 424, 425.

En av k. m:t tillsatt kommitté med uppgift att avgiva förslag till sjukvårdens förbättrande i huvudstaden hemställde i ett 1827 avgivet betänkande bl. a., att ett provisoriskt sjukhus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blev också k. m:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronobränneriegendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för övrigt överläts åt stadens myndigheter, vilka sedan alltjämt bestritt utgifterna för och förvaltat anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 kallades, var således Stockholms första epidemisjukhus. Nämda år, 1878, omorganiserades anstalten till ett vanligt sjukhus under namn av Katarina sjukhus, men vården av smittsamma sjukdomar blev fortfarande en av dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsovårdslagstiftning (i sin helhet gällande för Stockholm fr. o. m. 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård av smittsamma sjukdomar.

Uppförandet av ett sådant sjukhus blev i Stockholm länge uppskjutet på grund av svårigheten att finna en tjänlig byggnadsplats. I avvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del av Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan staden i slutet av år 1886 förvärvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplåt i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen av stadens planlagda område, reserverades där plats för ett nytt epidemisjukhus, och år 1890 beslöts att uppföra ett sjukhus på 170 sängar. Det nya sjukhuset kunde tagas i användning den 18 september 1893.

Åtskilliga utvidgningar hava sedan dess ägt rum, så att sjukhuset för närvarande har 518 platser. År 1939 byggdes en s. k. beredskaps-paviljong, rymmande 200 platser, och avsedd att efter behov användas för vård av epidemiskt sjuka och influensafall eller som annex till stadens övriga invärtes-medicinska sjukhus. En modern observationsavdelning rymmande 25 platser togs i bruk år 1940. Genom att moderna behandlingsmetoder tillämpas vid sjukhuset har laboratorieverksamheten kraftigt ökat, så att såväl kliniskt som bakteriologiskt laboratorium inrättats liksom även fysiologiska laboratorier för elektrokardiografi och hjärtfunktion, elektroencephalografi och elektromyografi.

Under åren 1940—1944 vårdades och omskolades finska krigsinvalider på den ovan nämnda beredskapspaviljongen.

Enligt epidemilagen den 19 juni 1919 skall varje epidemidistrikt äga tillgång till erforderligt antal platser å särskilda epidemisjukhus för vård av personer, som äro behäftade med sådan smittsam sjukdom, som omförmåles i nämnda lag (jfr nedan).

I Stockholm, som utgör eget epidemidistrikt, lämnas sådan sjukvård å epidemisjukhuset. Enligt instruktionen för Stockholms stads sjukhusdirektion är direktionen stadens epideminämnd.

De sjukdomar för vilka enligt epidemilagen (med följdförfattningar) vård skall beredas å epidemisjukhus äro: pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri, akut barnförlämning, smittsam hjärnfeber, återfallsfeber, sömnssjuka, undulantfeber, rödsot och Weils sjukdom. I mån av utrymme behandlas dessutom mässling, kikhosta, vattenkoppor, gulsot, epidemisk influensa, halsfluss, lunginflammation m. fl. sjukdomar.

För vid sjukhuset vårdade patienter å efterkontroll och efterbehandling anordnad. Vid sjukhuset meddelas klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater, som å sjukhuset fullgöra assistenttjänstgöring. Till sjukhusets driftkostnader utgår statsbidrag med 2 kr. per underhållsdag för varje enligt epidemilagen kostnadsfritt vårdad sjuk.

Vid sjukhuset finnes för intagna barn anordnad skola, som står under folkskoledirektionens uppsikt.

Författningar. Epidemilag 19 juni 1919, med ändr. K. kung. 5 maj 1939 ang. statsbidrag till driften av epidemisjukhus m. m. (se Kfh 1946, sid. 415), med ändr. Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad rörande undervisning i epidemiologi vid Epidemisjukhuset, godkänt av SF 19 maj och k. m:t 6 juni 1952 (Kf 1952: nr 71).

Styresman (2,196 kr.)

(dessutom undervisningsarvode från Karolinska institutet 4,800 kr.).

Ström, V. J. (se nedan).

Sysselman (2 kl.) (28)

(nuv. inneh. avlöning enl. 30 lönegr.).

Holst, K. G.; t. 22 53 40; mottagningstid: 9—11.

Husmoder (2 kl.) (21).

Olauson, O. Margareta.

Överläkare (35).

Ström, V. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1957); mottagningstid: vardagar 12,30—13; Lindahl, J. O. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₀ 1955); mottagningstid: vardagar 12,30—13.

Öronläkare (30)

(dessutom personligt arvode 2,000 kr. utan rörligt tillägg).

Sjöberg, A. Ax:son.

Förste underläkare (Ex. 28).

Bendz, P. A. G.; Holmgren, E. B.; Engström, C.-G. D.; Bengtsson, E. I.; Alin, K. G. E.; Hedlund, P. G.

Röntgenläkare (30).

Wegelius, C. W. B.

Virolog (2,700 kr.).

Vakant, *tf.* Svedmyr, E. A. V.

Klinisk laborator (5,400 kr.).

Norberg, B. M. F., tjl., *tf.* Jungner, B. G. I.

Bakteriolog

(15,600 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant, *tf.* Lundbäck, B. H.

Neurolog

(5,200 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant.

Två laboratorieöversköterskor, en operationsöversköterska, en röntgenöversköterska, tjugo fem översköterskor, fyra laboratoriesköterskor, en operationssköterska, tjugo sex sjuksköterskor, en första laboratris,

SJD

två laboratriser, en folkskollärare, två sjukgymnaster, två arbetsterapeuter, två baderskor, tre första sjukvårdsbiträden, ett-hundratretton sjukvårdsbiträden, trettiosju sjuksköterskeelever.

Predikant (1,464 kr.).

Nilsson, J. A., komminister i Engelbrekts förs.

Kammarskrivare (21).

Hagnér, N. Hj.

Kontorsassistent (18).

Falk, K. G.

Kurator (17).

Bergholtz, Inga E. K.

En kontorsskrivare, sex kanslibiträden, fem kontorsbiträden, två kontrollbiträden

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Vakant, *tf.* Werner, Nelly K. K.

Maskinmästare (19).

Hedman, S.

Preparator (14).

Frisk, G. A. E.

Förste vaktmästare (13).

Wählin, C. A.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Jansson, N. J.; Broberg, P. A. I.

En maskinist, tre automobilförare, två hantverkare, en biträdande husmoder, en biträdande ekonomiföreståndare, en tvättföreståndare (1 kl.), en biträdande tvättföreståndare (1 kl.), fem telefonister, ett expeditionsvaktsbiträde. — Sex eldare, en reparatör, en snickare, en målare, en bilförare, sju gårdskarlar, en tapetserare, en första kokerska, två kokerskor, en kallskänka, fyra första köksbiträden, fyra matsalsbiträden, åtta köksbiträden, åtta tvättbiträden, tre sömmerskor, en strykerska, två första biträden, tretton städerskor.

Av Stockholms stad för vård av stockholmsbor kontrakterade och eljest disponerade platser å icke kommunala sjukhus.

Allmänna barnbördshuset.

Planterhagsvägen, Ö.; t. 23 27 45 (växel); kontoret t. 21 54 92.

I mån av utrymme mottagas patienter, som vid tiden för insjuknandet äro bosatta i Stockholm eller i Stockholms län.

Totala antalet vårdplatser vid barnbördshuset är 144.

Se närmare sid. 549.

Bestämmelser. Reglemente för allmänna barnbördshuset i Stockholm 18 juni 1949, med ändr. (Kf 1949: nr 23, 1950: nr 56). Avtal mellan Stockholms stad samt k. m:t och kronan m. fl. angående driftkostnaderna vid allmänna barnbördshuset 7 okt. 1949 (Kf 1949: nr 53).

Diakonissanstaltens sjukhus
Ersta.

Erstagatan 2, Sö.; t.: 44 07 30.

Minst 80 av vårdplatserna å Ersta sjukhus skola hållas tillgängliga för sådana sjuka, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig bereda vård, därav minst 70 platser å allmän sal.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 109.

Bestämmelser. Avtal mellan Stockholms stad samt Svenska diakonissällskapet rörande upplåtelse av vårdplatser å Ersta sjukhus (Kf 1951: nr 16).

H. K. H. kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Polhemsgatan 30, K.; t. 52 06 90.

Vårdanstalten emottager i mån av utrymme patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm respektive i Stockholms län. Till stadens disposition stå dock minst 108 sängar.

Totala antalet vårdplatser vid vårdanstalten är 150.

Vid sjukhuset skall inrymmas en barnpsykiatrisk klinik, innefattande en rådgivningsbyrå, vilken skall anslutas till den psykiska barna- och ungdomsvården inom Stockholms stad.

Bestämmelser. Avtal mellan staten, Stockholms stad m. fl. rörande driften vid H. K. H. kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn (Kf 1950: nr 62).

Karolinska sjukhuset.

Norrbacka (postadress: Stockholm 60); t. 34 05 00.

Staden disponerar 512 av sjukhusets platser fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 77, kirurgiska sjukdomar 75, förlossningsfall 60, gynekologiska sjukdomar 30, ögonsjukdomar 18, öron-, näs- och halssjukdomar 25, hud- och könssjukdomar 70, radium och röntgen 30, pediatrika kliniken: medicinska sjukdomar 85 och kirurgiska sjukdomar 42.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 1,441.

Se närmare sid. 547 och 548.

Bestämmelser. Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting rörande samarbete för Karolinska sjukhusets uppförande och drift, med

tillägg och ändringar (Kf 1931: nr 119, 1944: nr 29, 1945: nr 50, 1947: nr 49). Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting om samarbete för fortsatt utbyggnad av Karolinska sjukhuset (Kf 1944: nr 29). Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting om samarbete för uppförande och drift av en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid Karolinska sjukhuset (Kf 1945: nr 51). Överenskommelse mellan sjukhusdirektionen och direktionen för Karolinska sjukhuset angående stadens bidrag för vård å Karolinska sjukhuset och dess garnisonsavdelningar av i Stockholm boende sjuka m. m. (sjukhusdirektionens prot. 2 mars och 6 april 1949) (Kf 1950: nr 195).

Barnsjukhuset Samariten.

Ringvägen 21, Sö.; t. 44 06 70.

Samtliga vårdplatser vid barnsjukhuset skola i första hand hållas tillgängliga för sådana sjuka barn, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig att bereda vård.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 125.

Bestämmelser. Villkor för stadens bidrag till barnsjukhuset Samariten 21 febr. 1949 (Kf 1950: suppl. nr 1).

Serafimerlasarettet.

Hantverkargatan 2, K.; t. 54 06 00.

Staden disponerar 235 platser, fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 102, nervsjukdomar 31, kirurgiska sjukdomar 92 och neurokirurgiska sjukdomar 10.

Totala antalet vårdplatser vid lasarettet är 533. Se närmare sid. 547 och 548.

Bestämmelser. Avtal mellan k. m:t och kronan samt direktionen över Serafimerlasarettet om statens övertagande av driften av Serafimerlasarettet i Stockholm (Kf 1937: nr 58). Avtal mellan Stockholms stad och direktionen över Serafimerlasarettet angående vård å lasarettet av sjuka från staden, med ändr. (Kf 1927: nr 73, 1945: nr 36, 1948: nr 31 III och 1949: nr 43). Avtal rör. förvärv av Serafimerlasarettets fastigheter (Kf 1948: nr 31 II).

Sjukhuset Eira, Stockholms stads och läns sjukhus.

Hantverkargatan 13, K.; t. 53 16 84, 50 13 70, 53 16 64.

Sjukhuset, emottager i mån av utrymme patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm resp. Stockholms län. Av sjukhusets 125 vårdplatser för kroniskt sjuka disponerar staden 75 platser.

Se närmare sid. 549.

Bestämmelser. Särskilda bestämmelser rör. sjukhuset Eira, Stockholms stads och läns sjukhus (Kf 1932: nr 60). Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting ang. överflyttning till Karolinska sjukhuset av vid sjukhuset Eira i Stockholm anställd personal i samband med upphörande av verksamheten vid sjukhuset (Kf 1944: nr 29 IV).

Vårdplatser för tuberkulösa.

Enligt träffade avtal mellan Göteborgs sjukhusdirektion och Stockholms stads sjukhusdirektion den 5 och 25 november 1948 samt den 3 augusti och 6 september 1949 har för vård av lungsjuka personer från Stockholms stad upplåtits 20 vårdplatser å Sävsjö sanatorium, Sävsjö, samt 5 vårdplatser å Romanäs sanatorium, Romanäs. Därjämte har avtal träffats den 4 juli och 29 augusti 1951 med Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond om upplåtelse av 50 vårdplatser å Hessleby sanatorium och 5 vårdplatser å Hålahults sanatorium för vård av lungsjuka personer från Stockholm. Å samtliga sanatorier kunna i mån av plats ytterligare vårdplatser ställas till disposition.

Desutom disponerar Stockholms stad enligt tillfälliga avtal visst antal vårdplatser å andra främmande sanatorier.

Konvalescenthemmen.

A. Under konvalescenthemskontoret (se sid. 420).

Stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem.

Orhem (postadress: Stockholm 20; postgirokonto nr 155 867); t. 94 12 56—94 12 60.

Stadsfullmäktige beslöt den 30 september 1929 emottaga en genom testamente den 29 januari 1927 med tillägg den 20 juli 1928 av framlidne bankiren Martin Geber gjord donation å 800,000 kr. till bildande av en under stadens inseeende ställd stiftelse med uppgift att bereda lantvistelse åt konvalescenter. Sedermera erbjöd sig advokaten Arvid Geber att till stiftelsen tillskjuta ytterligare medel av stärbhusets tillgångar, nämligen dels ett belopp av 200,000 kr., dels ock vad som kunde utvinnas av vissa till Stockholms enskilda bank överlämnade värdepapper. Denna senare donation mottogs av stadsfullmäktige den 15 september 1930. Donationsmedlen skola enligt stadsfullmäktiges beslut förvaltas av drätselnämnden.

Den 15 april 1936 har advokaten Arvid Geber å bankir Martin Gebers stärbhus' vägnar till stiftelsen överlämnat ett belopp av nära 145,000 kr., med rätt för stiftelsens styrelse att

bestämma över användningen av såväl kapitalet som dess avkastning till befrämjande av stiftelsens verksamhet. Av detta belopp förvaltas 75,000 kr. såsom en särskild fond, benämnd »Martin Gebers fond», vars avkastning främst användes till beredande av friplatser å konvalescenthemmet.

Enligt testamentets bestämmelser skall donationen användas till bildande av en testators namn bärande stiftelse, som skall hava till ändamål att bereda lantvistelse åt konvalescenter, företrädesvis sådana, som efter genomgången sjukdom blivit från sjukhus utskrivna och som därefter äro i behov av rekreationsvistelse å landet men ej äro i besittning av erforderliga medel att själva bekosta sig sådan. Konvalescenthemmet bör ordnas så, att såväl barn som vuxna kunna därstädes emottagas, varvid företrädesrätt att bli intagen skall tillkomma den, som är skriven i Stockholm. Även utom Stockholm boende böra dock kunna vinna inträde på villkor, som Stockholms stad äger närmare bestämma.

Stadsfullmäktige beslöt den 15 maj 1933 att av donationsmedlen anvisa ett belopp av 875,000 kr. för uppförande av ett konvalescenthem i huvudsaklig överensstämmelse med ett förslag, som utarbetats av en av hälsovårdsnämnden tillsatt kommitté. Samma dag fastställde stadsfullmäktige jämväl stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem. Den 2 december 1935 beslöt stadsfullmäktige anvisa det av donationsfonden återstående beloppet, med undantag för vad som borde reserveras till fullgörande av stadens åtagande gentemot viss livräntetagare, till inventarietrustning för hemmet och hemmets fullbordande i övrigt.

Stiftelsen skall enligt donationsbestämmelserna stå under Stockholms stads omedelbara överinseende. Dess angelägenheter hava tidigare handhåfts av en styrelse, som bestått av fem ledamöter jämte två suppleanter för dem. Såväl styrelseledamöter som suppleanter hava utsetts av sjukhusdirektionen för en tid av fyra år. Av styrelseledamöterna skulle minst två vara legitimerade läkare i Stockholm.

Från och med den 1 januari 1952 har enligt stadsfullmäktiges beslut den 17 december 1951 direktionen övertagit förvaltningen av stiftelsen.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 22 mars 1948 skall styrelsens förvaltning och stiftelsens räkenskaper granskas av de av stadsfullmäktige för granskning av sjukhusdirektionens förvaltning valda revisorerna.

Konvalescenthemmet, vilket togs i bruk i mars månad 1936, är beläget å den staden tillhöriga egendomen Orhem vid sjön Drevvikens norra strand. Antalet platser vid hemmet utgör numera 118, därav 86 platser för vuxna kvinnliga patienter och 28 platser för barn samt 4 platser för mödrar med späda barn.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning av

eller befrielse från erläggande av densamma beviljas, för stockholmsbor med för vuxna 4 kr. och för barn 3 kr. per dag.

Stadgar m. m. Stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, godkända av SF 15 maj 1933, med ändr. 17 dec. 1951 (Kf 1933: nr 31, 1951: nr 85). 'Reglemente för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, fastställt av sjukhusdirektionen 10 mars 1939, med ändr. 14 juni 1940 (Kf 1939: nr 3, 1940: nr 17). Instruktioner för vissa befattningshavare vid stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, utfärdade av stiftelsens styrelse 17 febr. 1939 (Kf 1939: nr 4).

Läkare och styresman

(12,996 kr. utan rörligt tillägg).

Fredbärj, K. T.

Föreståndarinnan (1 kl.) (17).

Segerstedt, Elsa K.

Tre översköterskor, en *sjuksköterska* en *sjukgymnast*, en *lekledarinnan*, en *ekonomiföreståndare*, en *baderska*, en *arbetsterapeut*. — En *värmeledningssskötare*, en *gårdskarl* tillika *automobilförare*, en *första kokerska*, ett *första biträde*, tre *matsalsbiträden*, tre *första sjukvårdsbiträden*, fjorton *sjukvårdsbiträden*, fyra *köksbiträden*, tre *städerskor*.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Södertörns villastad nr 10; t. 94 10 25; expeditionstid: 11—13.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt kvinnor, som efter genomgången sjukdom härav äro i behov och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Hemmet har tillkommit genom en av godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjerström, år 1904 till Stockholms stad överlämnad donation å 200,000 kr., vars årliga avkastning skall användas till bestridande av utgifter för å hemmet intagna personers underhåll och vård. Staden har åtagit sig att tillhandahålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej täckas av denna donation och möjligen tillkommande donationers avkastning. Enligt donationsbrevet hava lasaretsläkare i Kalmar läns norra landstingsområde rättighet att ständigt få vid hemmet disponera över två platser.

Konvalescenthemmet är numera förlagt till en för ändamålet inköpt fastighet i Södertörns villastad, varest plats kan beredas för 43 kvinnliga patienter.

Jämlikt donationsbestämmelserna är vården å 30 av hemmets platser avgiftsfri; å övriga

13 platser utgår avgiften, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 4 kr. per dag. Vårdtiden får i regel icke överstiga fyra veckor. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställas av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång var fjortonde dag.

Konvalescenthemmets förvaltning, som förut ombesörjdes av en särskild styrelse i enlighet med av stadsfullmäktige den 24 januari 1905 antagna villkor, handhaves numera enligt k. brev den 5 juni 1942 omedelbart av sjukhusdirektionen i egenskap av sjukvårdsberedning.

Läkare och styresman (1,008 kr.).

Lindborg, N. E. (se sid. 442).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Larsson, S. Gunborg.

En värmeledningsskötare, en sjuksköterska. — En kokerska, två köksbiträden, tre städerskor, ett arbetsbiträde.

Jacques och Galathée Lamms konvalescenthem för tuberkulossjuka.

Stora Gungan, Enskeide; t. 49 0250.

Tuberkuloshemmet har tillkommit på grund av en i testamente av änkefru Galathée Lamm år 1913 till staden gjord donation å ett belopp av 100,000 kr. Beloppet skulle enligt donationsbestämmelserna användas till ett konvalescenthem för behövande personer, som vid något av stadens sjukhus behandlats för tuberkulos, mot villkor, att staden upplåte för ändamålet lämplig lokal och omhändertog bestyret med förvaltningen av såväl penningmedlen som hemmet. Hemmet har år 1918 inrättats å en stadens tillhörig lägenhet i Enskeide församling. Det har 9 platser, avsedda för män. Vården är kostnadsfri och platserna disponeras av stadens centraldispensär (se sid. 457) såsom ett led i dess verksamhet för understödande av medellösa tuberkulossjuka. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i kvartalet.

Läkare och styresman (444 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 458).

Föreståndarinna (3 kl.) (14).

Wadman, Hilma.

En kokerska.

Heijkenskjölds konvalescenthem.

Karlberga, Södertälje; t. 0755 + 316 63; expeditionstid 9—11, 14—15.

Konvalescenthemmet har tillkommit på grund av en genom testamente den 11 maj 1898 gjord donation av översten S. L. Heijkensköld och hans maka till ett belopp av sammanlagt 400,000 kr., som år 1919 överlämnades till staden. För hemmets upprättande har ända till utgången av år 1949 arrenderats viss del av den Södertälje stad tillhöriga egendomen Måsnaryd vid sjön Måsnaren i Västertälje socken. Den 1 januari 1950 inflyttade konvalescenthemmet i nya lokaler, sedan egendomen Karlberga, belägen inom Södertälje stad, av Stockholms stad inköpts och för ändamålet ombyggt och moderniserats.

Konvalescenthemmet är avsett för medellösa eller mindre bemedlade personer från Stockholms stad, vilka efter utskrivning från sjukhus äro i behov av konvalescentvård, samt har plats för 60 manliga patienter. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet i regel två gånger i veckan. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställas av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer. Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 4 kr. per dag.

Läkare och styresman

(5,850 kr. utan rörligt tillägg).

Kristofferson, C. E., prakt. läkare.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Popp, Hermine E.

En sjuksköterska, en arbetsledare, en sjukgymnast (halvtidstjänst), en vaktmästare, en trädgårdsmästare, ett trädgårdsbiträde. — En första kokerska, ett första köksbiträde, ett matsalsbiträde, två köksbiträden, fyra sjukvårdsbiträden, ett arbetsbiträde.

Ihrfeltska barnhemmet.

Högliden 3, Heraserud, Lidingö; t. 650441.

Den villafastighet, Nya Torsvik nr 62 i Lidingö, i vilken Ihrfeltska barnhemmet är inrymt, donerades år 1920 av vice häradshövding Fredrik Ihrfelt till Stockholms stad för att under benämning »Ihrfeltska barnhemmet» användas till konvalescent- och vilohem för behövande, efter sjukhusvistelse kläna barn i åldern 3—11 år, tillhörande Stockholms kommun.

Hemmet kan mottaga högst 15 barn. Remiss till intagning meddelas av hemmets läkare. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att re-

gelbundet besöka hemmet en gång var fjortonde dag. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställes av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer. Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,752 kr.).

Jacobsohn, G. L., prakt. läkare.

Föreståndarinna (3 kl.) (14).

Vakant.

En *kokerska*, fyra *sjukvårdsbiträden*.

Elfviks konvalescenthem.

Lidingö; t. 65 70 51.

Konvalescenthemmet har tillkommit genom stadsfullmäktiges beslut den 24 januari 1944. Hemmet har plats för 34 manliga konvalescenter. Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman

(1,200 kr. utan rörligt tillägg).

Nordenfors, B. G. (se sid. 458).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Pålson, Edith J. C.

En *sjuksköterska*. — En *eldare*, en *kokerska*, två *köksbiträden*, tre *städerskor*.

Betr. **Isidor Dannströms konvalescenthem**, se under Sabbatsbergs sjukhus, sid. 426.

B. Under centraldispensären

(se sid. 457).

Orhems barnkoloni.

Orhems gård (postadress: Stockholm 20); t. 94 12 13.

Från den 1 december 1934 förhörde dåvarande dispensärstyrelsen av fastighetsnämndens huvudbyggnaden och en flygelbyggnad jämte parkområde till Orhems egendom för att användas som hem för tuberkuloshotade barn. Hemmet togs i bruk den 16 januari 1935 och förvaltades av dispensärstyrelsen under hälsovårdsnämndens överinseende. Genom stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 överfördes hemmet samtidigt till sjukhusdirektionens stat och dess förvaltning handhaves nu av centraldispensären. Hemmet, som ursprungligen beräknades för 25 barn vintertid, har nu 18 platser vintertid med möjlighet till ökad beläggning under sommaren.

Läkare

(ers. per besök enl. svenska barnläkareförbundets taxa).

Gunther, J. G. A. (se sid. 458).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Sörensson, M. Berit.

En *kokerska*, ett *köksbiträde*, fyra *sjukvårdsbiträden*.

Stenby konvalescenthem.

Adelsö; t. 0756 + 510 02.

På förslag av sjukhusdirektionen beslöt stadsfullmäktige den 18 mars 1946 bevilja sjukhusdirektionen anslag för inköp av Stenby säteri samt anvisade den 18 november 1946 ytterligare medel för egendomens iordningställande till ett konvalescenthem för smittsamma tuberkulösa patienter. Efter framställning från sjukhusdirektionen uppdrogo emellertid stadsfullmäktige den 8 december 1947 åt fattigvårdsnämnden att tills vidare handhåva förvaltningen av hemmet. På förslag av den av fattigvårdsnämnden tillsatta styrelsen för Stenby konvalescenthem uthyrdes fr. o. m. den 1 oktober 1948 huvudbyggnaden och därtill hörande parkområde samt ett par andra byggnader från den 1 oktober 1948 till sjukhusdirektionen. Den direkta förvaltningen av konvalescenthemmet handhaves sedan dess av centraldispensären. Från den 1 januari 1950 förvaltas egendomen av fastighetsnämnden, av vilken nämnd sjukhusdirektionen sålunda numera förhåller sig till konvalescenthemmet avsedda byggnaderna och parkområdet.

Konvalescenthemmet togs i bruk den 4 maj 1948 för 36 smittoförande patienter, varav 24 manliga och 12 kvinnliga.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,752 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 458).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Ottensfelt, f. Börner, Edith B.

En *arbetsterapeut*, en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, två *städerskor*, en *bilförare*, tillika *gårdsskarl*, en *sjukskötare*, tillika *gårdsskarl*.

Ösbyholms konvalescenthem.

Frötuna, Norrtälje; t. Norrtälje 200 57.

Stadsfullmäktige beslöt den 21 mars 1949 anvisa sjukhusdirektionen 350,500 kr. ur C. A. Molanders donationsfond för iordningställande och utrustning av ett konvalescenthem för tuberkulösa vid egendomen Ösbyholm, som av staden inköpts och ställdes under fastighetsnämndens förvaltning. Hemmet, vars förvaltning handhaves av centraldispensären, togs provisoriskt i bruk med 20 platser för manliga, icke smittoförande patienter den 20 maj 1949. Efter utförda ändrings- och reparationsarbeten under

åren 1950—1952 kan hemmet nu mottaga 50 smittöfrande tuberkulösa, varav 31 manliga och 19 kvinnliga patienter.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,752 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 458).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Alm, Helmy E.

En *arbetsterapeut*, en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, tre *städerskor*, en *bilförare*, tillika *gårdskarlar*, en *värmedelningskötare*, tillika *gårdskarlar*, en *sjukbörare*, tillika *gårdskarlar*.

C. Vårby konvalescenthem.

Vårby gård, Fittja (postgirokontonr 128 440); t. 46 73 86.

Sjukhusdirektionen har genom arrendekontrakt av fastighetsnämnden förhyrt huvudbyggnaden och en flygel vid Vårby egendom i Huddinge socken. Den 26 april 1937 beviljade stadsfullmäktige 30,000 kr. till inventarietrustning. Hemmet öppnades i november 1938.

Konvalescenthemmet är avsett för vuxna kvinnliga konvalescenter, lidande av lungtuberkulos. Hemmet har 40 platser och intagning sker tills vidare enligt samma bestämmelser som gälla för övriga stadens sjukvårdsanstalter. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i månaden.

Konvalescenthemmet överflyttades den 1 januari 1940 från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman (876 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 458).

Redogörare (1,056 kr.).

Herrman, N. V. A. (se sid. 444).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Olsson, Märta A. C.

En *översköterska*. — En *gårdskarlar*, en *kokerska*, två *köksbiträden*, tre *städerskor*.

Den öppna sjukvården.

Stat år 1953. Utgifter: driftbudgeten 6,242,927 kr. (därav engångs 20,885 kr.), dessutom förlagsmedel 142,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1,767,775 kr.

Centraldispensären.

Regeringsgatan 11, C.; t. 23 55 40; expeditionstid: vardagar 9—12, 13—15 (lördagar 13—14).

Den 29 juni 1906 anslog stadsfullmäktige medel åt hälsovårdsnämnden till en upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka i Stockholm. Byrån öppnades den 10 december 1906 vid Svartensgatan 14. Ytterligare en byrå öppnades den 10 maj 1909 vid Hantverkargatan 23 C. Byråerna benämndes Södra resp. Norra byrån. År 1917 flyttade Södra byrån till Repslagargatan 14 och Norra byrån erhöi år 1928 nya lokaler vid Munkbrogatan 2. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 september 1930 sammanslog Södra byrån och Norra byrån i mars 1932 till en för hela Stockholm gemensam institution, benämnd Stockholms stads tuberkulosbyrå med adress Herkulesgatan 1. Byrån erhöi nu den form av centralsdispensär under vilken den fortfarande verkar. Genom hälsovårdsnämndens beslut den 21 februari 1933 inrättades en dispensärstyrelse för tuberkulosbyråns förvaltning. Denna styrelse fungerade till den 1 oktober 1945, då tuberkulosbyrån på förslag av stadskollegiets tuberkuloskommitté överfördes till sjukhusdirektionen. Samtidigt utsågs ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa utredningar angående tuberkulosvården samt avgiva yttranden i tuberkulosfrågor (se sid. 418). Den efter hand utbyggda organisationen av tuberkulosbyrån medförde fortskridande lokalutvidgningar och år 1945 togos de nuvarande lokalerna i bruk efter omfattande ombyggnads- och reparationsarbeten. Till följd av motion i stadsfullmäktige ändrades byråns namn år 1946 till Stockholms stads centralsdispensär. Samma år inrättades en verkstadsavdelning i fastigheten Maria Prästgårdsgata 31 för sysselsättning och arbetsträning av tuberkulösa. Två år senare — 1948 — öppnades ytterligare en verkstadsavdelning vid Västberga gård. Samtidigt påbörjades handelsträdgårdsrörelse genom arrendering av den till Västberga gård hörande trädgården. Genom kontrakt med Stockholms bespisningsförening förhyrdes nämnda år tvenne bostadsbaracker — i Enskede och Västberga — för att bereda bostad åt tuberkulösa ungarlar.

Understöd åt tuberkulossjuka beviljas sedan verksamhetens början år 1906 av ett särskilt förtroenderåd, bestående av fyra personer med fyra suppleanter, varav hälften utses av sjukhusdirektionen och hälften av fattigvårdsnämnden.

Stadens upplysnings- och understödsbyrå hade som huvuduppgift att vara hygieniskt rådgivande och ekonomiskt understödjande för tuberkulossjuka. Ej minst genom tuberkulosförordningen den 31 mars 1939 har denna verksamhet ändrat karaktär. Det hälsovårdande arbetet har överflyglats av det polikliniskt sjukvårdande. Stadens centralsdispensär utgör nu det centrala organet vid tuberkulosens bekämpande. Den är

SjD

organiserad enligt ett system, som är avpassat för storstadens speciella förhållanden vad sjukvård, socialvård, folkmängd och kommunika- tioner beträffar. I verksamheten ingå såväl den förebyggande vården som den av staden utövade eftervården. Sjukvården bedrivs såsom öppen vård vid dispensären och såsom slutna vård å konvalescenthemmen för tuberkulossjuka.

Ambulatorisk kvävgasbehandling jämte i anslutning därtill företagna röntgenomlysningar lämnas förutom vid centralsdispensären vid Söderby sjukhus och S:t Görans sjukhus.

Rörande **Tuberkulusrådet**, se sid. 418.

Förtroenderåd.

Jansson, f. Kling, Beda F., tjänsteman, **Johansson**, f. Nilsson, J. V. E. (Thora), fru, stadsfullm. (utsedda av sjukhusdirektionen); **Carlsson**, B. A. B., fattigvårdsinspektör, **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L., fru (utsedda av fattigvårdsnämnden).

Suppleanter: **Ander**, f. Eriksson, Elsa S., assistent; **Grünberger**, H., ombudsman (utsedda av sjukhusdirektionen); **Engzelius**, f. Hansson, Ester K., fru; **Nilsson**, f. Gufvert, Ingegerd A. M., fru (utsedda av fattigvårdsnämnden).

Förtroenderådets delegationer.

Ledamöter.

Delegation A: **Ander**, f. Eriksson, Elsa S.; **Carlsson**, B. A. B.

Delegation B: **Grünberger**, H.; **Johansson**, f. Nilsson, J. V. E. (Thora).

Delegation C: **Jansson**, f. Kling, Beda F.; **Nilsson**, f. Gufvert, Ingegerd A. M.

Delegation D: **Engzelius**, f. Hansson, Ester K.; **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L.

Styresman.

Gentz, C. M. A. (se nedan).

Sysselman, tillika sekreterare (26).

Carlborn, B. A., tjl., *tf.* **Nordquist**, G. A.

Överläkare (30).

Gentz, C. M. A. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1955); mottagningstid: 10—11.

Röntgenläkare (30).

Jäderholm, K. B.

Förste underläkare (Ex. 28).

Forsander, K. A. (bitr. dispensärläkare); en vakant (å dispensärvård.); **Göranson**, S. F. O. (bitr. röntgenläkare); **Sandelius**, G. A. (å röntgenavd.).

Läkare (26).

Dispensärdistrikten: **Wallén**, H. F.; **Nordenfors**, B. G.; **Dahlquist**, Irma E. W.; **Bluhm**, I. L.;

Tisell, H. F. A.; **Thorell**, S. H. J.; **Dalén**, A. G.; en vakant, *tf.* **Bauer**, H. J. E.

Barnavdelningen: **Gunther**, J. G. A.; **Rollof**, L. S.-I.

Yrkeskonsulent (22).

Widlund, Å.

Kammarsskrivare (21).

Jemstedt, S. O.

Förste verkmästare (21).

Pettersson, K. A.; **Hellström**, W. H. (Ex.).

Kontorsassistenter (18).

Dahlborg, N. A.; **Fernholm**, Gerda; **Håkansson**, Sigrid V.

Trädgårdsmästare (18).

Pettersson, R. V.

Kuratorer (17).¹⁾

Steen-Jönsson, A. Irene; **Alffram**, f. Jonsson, M. E. (Lisbeth); **Åsberg**, Gabrielle H. C.

Arbetsledare (16).

Hellström, W. H., tjl. (se ovan), *tf.* **Wennberg**, K. A.; **Billgren**, G. E.

Förste kontorsskrivare (16).

Svensson, Signe A.

Dispensärföreståndarinna (17).

Godin, Karin.

Expeditionsvakter (10).

Töresson, A. R.; en vakant, *tf.* **Engmark**, B. E.

Nio *dispensärassistenter*, en *laboratorieöversköterska*, en *röntgenöversköterska*, två *översköterskor*, sexton *dispensärsköterskor*, en *laboratoriesköterska*, tre *röntgenköterskor*, åtta *kanslibiträden*, fyra *fotografiska biträden*, sju *kontorsbiträden*, två *telefonister*, tre *sjukvårdsbiträden*, sju *städerskor*, två *förrädsarbetare*, en *verktygssuppsättare*.

Skärmbildsbyrån.

Jakobs Torg 3, 1 tr., C. (postgirokontonr 100011).

Mottagningstid: 10—11, 14—15, lördagar endast 10—11, stängt 12—13.

Telefon: 10 49 75 (tidsbeställning); 10 44 90 (övriga förfrågningar); 10 49 74 (läkaren).

¹⁾ Därav en med skyldighet att tjänstgöra jämväl vid Blackebergs sjukhus.

Stadsfullmäktige beslöt den 17 december 1951 antaga Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos erbjudande, att den 1 januari 1952 till sjukhusdirektionen utan kostnad för staden överlämna föreningens skärmbildsbyrå tillhörig apparatur och inventarier. Medel anvisades samtidigt av fullmäktige till driften för år 1952. Vid skärmbildsbyrån, som under minst tre år skall drivas av sjukhusdirektionen efter i huvudsak de linjer, enligt vilka Nationalföreningen bedrivit verksamheten, utföras förutom skärmbildsfotografering även tuberkulinprov och BCG-vaccinationer. För utförande av undersökning i skolor samt på sådana arbetsplatser, där ett större antal personer kunna undersökas vid samma tillfälle, disponerar byrån över en transportabel skärmbildsapparat. Undersökningsavgift utgår med 2,50 kr. per undersökt person. Utredning pågår därjämte om att inom byråns lokaler anordna s. k. hälsoundersökningar, varom förslag framlagts i motion år 1947 i stadsfullmäktige. I administrativt hänseende lyder skärmbildsbyrån under sjukhusdirektören. Direktionen har därjämte tillsatt ett rådgivande organ — delegerade för skärmbildsbyrån. För år 1953 uppskattas utgifterna till 178,000 kronor, vilka beräknas bli täckta av inflytande undersökningsavgifter.

Delegerade för skärmbildsbyrån.

Öhman, H. G., prakt. läkare: Gårdstam, R. G. J., prakt. läkare; Tham, K. G. K. M., f. d. sjukhusdirektör.

Läkare (12,600 kr.).

Vakant, *tf.* Westman, C. E.

Tre röntgensköterskor, en röntgentekniker, ett mörkrumsbiträde, ett kanslibiträde, fyra kontorsbiträden, ett arkivbiträde.

Fristående polikliniker.

Så kallade polikliniker, varmed förstås läkarmottagningar, där behandling meddelas åt sjuka, som ej behöva sluten anstaltsvård, hava sedan lång tid tillbaka varit anordnade i Stockholm, dels vid Serafimerlasarettet, i syfte att härigenom erhålla ökat undervisningsmaterial, dels vid olika stadens sjukhus, dels vid sjukhus, där staden enligt avtal disponerar vårdplatser, dels ock såsom fristående institutioner, upprättade på enskilt initiativ och utan sammanhang med sjukhus. De sistnämnda övertogs efter hand helt av hälsovårdsnämnden. År 1886 övertogs en poliklinik å Södermalm (år 1930 flyttad till Kornhamnstorg 4), år 1919 en å Norrmalm, där verksamheten upphörde år 1948 samt en år 1931 å Östermalm (den förutvarande s. k. allmänna polikliniken, till vilken staden tidigare alltsedan 1884 läm-

nat bidrag). I samband med den av stadsfullmäktige den 15 juni 1939 beslutade omorganisationen av kommunalförvaltningen överflyttades bl. a. poliklinikerna fr. o. m. år 1940 till sjukhusdirektionen, varvid den tidigare under hälsovårdsnämnden hörande könspolikliniken vid S:t Görans sjukhus införlivades med nämnda sjukhus. Avdelningarna för behandling av könssjukdomar vid poliklinikerna motsvara de i 5 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar omförmälda poliklinikerna.

Avgifterna vid de fristående poliklinikerna äro samma som vid vissa av stadens sjukhus inrättade polikliniker (se sid. 425).

Staden lämnar även bidrag till andra polikliniker (se å avd. 4), nämligen vid Serafimerlasarettet, Ersta sjukhus, ävensom Norrbackainstitutets polikliniker.

Sedan år 1944 har sjukhusdirektionen anordnat mottagningar för män å poliklinik för profylaktisk behandling mot könssjukdomar. Mottagningarna voro till en början förlagda till två av de fristående poliklinikerna samt därefter till Sabbatsbergs sjukhus. Då denna anordning visade sig vara ur klientelens synpunkt mindre lämplig, överflyttades mottagningarna år 1948 till särskilt för ändamålet förhyrd lokal i huset Arsenalsgatan 3. Sedan k. mt. den 11 maj 1951 medgivit att statsbidrag må utgå med 4,000 kr. för år till avlöande av läkare under förutsättning att åt särskild läkare uppdrages att i förste stadsläkarens ställe handhava befattningen med de åtgärder, som avse att förekomma könssjukdomarnas utbredning, har sjukhusdirektionen den 22 augusti 1951 förordnat sundhetsinspektör n för könssjukdomar att utan särskilt arvode jämväl utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka fr. o. m. den 1 juli 1951.

Författningar. Instruktion för läkare vid de av Stockholms stads [hälsovårdsnämnd] sjukhusdirektion inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919 (Kf 1919: nr 5). Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. Instruktion för läkare vid de, jämlikt gällande lag ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar 20 juni 1918, i Stockholm inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden den 24 jan. 1919, med ändr.

Polikliniken vid Kornhamnstorg.

Kornhamnstorg 4, 2 och 3 tr., C.; t. 10 46 92 (avd. för ögonsjukdomar), 2174 98 (avd. för alkoholsjukdomar), 10 22 16 (övriga avdelningar).

(Betr. skyddskoppympningen, se sid. 476.)

Styresman.

Moberg, L.-E. (se sid. 460).

Sjd

Hud- och könssjukdomar (kvinnliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8,30—9 och 18—19, tisdagar, torsdagar och lördagar 10—10,30 och 11,30—12.

Poliklinikkläkare (B 12).

Vakant, *tf.* Amann, F. J.

Kurator (17).

Larén, f. Brattström, A. Victoria; t. 21 66 90; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 10—12, måndagar och fredagar 8,30—10 och 18—19, onsdagar 8,30—10.

Hud- och könssjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12, tisdagar och torsdagar 18,30—19.

Föreståndare

(13,000 kr. utan rörligt tillägg).

Grönquist, K. J. R.

Ögonsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 18—18,30, tisdagar 15,30—16, onsdagar, fredagar och lördagar 8,30—9.

Poliklinikkläkare (B 12).

Vakant, *tf.* Björk, Å. J. V.

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: vardagar 13—13,30.

Poliklinikkläkare (B 12).

Moberg, L.-E.; en vakant.

Tre översköterskor, två kanslibiträden.
— Fyra sjukvårdsbiträden, en stüderska.

Alkoholsjukdomar.

Se även Södersjukhuset (sid. 436).

Mottagningstid: onsdagar 17—18, lördagar 14—15.

Föreståndare

(1,500 kr. utan rörligt tillägg).

Izikowitz, S. J. (se sid. 447).

En läkare, en översköterska, en *kurator*, ett *skrivbiträde*.

Polikliniken & Östermalm.

Jungfrugatan 27, n. b., Ö.; t. 60 15 85.

Styresman.

Björln, O. S. (se nedan).

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: vardagar 9—9,30.

Poliklinikkläkare (B 12).

Björln, O. S.

Hud- och könssjukdomar (kvinnliga patienter).

Mottagningstid: måndagar och fredagar 18—18,30, tisdagar och torsdagar 12,30—13.

Föreståndare

(15,600 kr. utan rörligt tillägg).

Romanus, f. Starek, Vera.

Kurator (17).

Vakant, *tf.* Elfverson, Gudrun (med tjänstgöringsskyldighet tillika vid S:t Görans sjukhus); mottagningstid: tisdagar 12,30—13, måndagar och fredagar 18,30—19.

Hud- och könssjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: måndagar och fredagar 12—12,30, tisdagar och torsdagar 18,30—19.

Föreståndare (5,964 kr.).

Amann, F. J. (se ovan).

Två översköterskor, ett kanslibiträde.
— Två sjukvårdsbiträden, stüderskehjälp i mån av behov.

Profylaktiska könsplikliniken.

Arsenalsgatan 3, Ö.

Mottagningstid: varje natt 23—7.

Läkare.

Norman, A. V., extra sundhetsinspektör (se sid. 431).

Tre sjukvårdare.

Beträffande sjukhusplikliniker, se resp. sjukhus. Stockholmsbor äga även hänvända sig till plikliniker vid Karolinska sjukhuset, Serafimerlasarettet, Ersta sjukhus, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, barnsjukhuset Samariten och Allmänna barnbördshuset. Mottagningstider, se telefonkatalogen.

Läkarmottagningar för sockersjuka.

Sedan stadsfullmäktige den 18 december 1934 anvisat hälsovårdsnämnden medel för inrättande av läkarmottagning för sockersjuka, påbörjades verksamheten år 1935 vid dåvarande Maria sjukhus och hälsovårdsnämndens kliniska laboratorium. Efter tillkomsten av Södersjukhuset

överflyttades mottagningen år 1943 från förstnämnda till sistnämnda sjukhus. Fr. o. m. år 1940 står kliniska laboratoriet under sjukhusdirektionens förvaltning.

Mottagning å Södersjukhuset (adress och tel., se sid. 435): tisdagar och torsdagar 9—10. Provtagning måndagar och onsdagar kl. 8.

Läkare.

(2,000 kr. utan rörligt tillägg).¹⁾

Håkanson, E. G., prakt. läkare.

Mottagning å sjukhusdirektionens kliniska centrallaboratorium. S:t Görans sjukhus (adress och tel. se sid. 429): måndagar 9—11, tisdagar och onsdagar 10—12.

Läkare.

Andreen, E. Andrea (se sid. 422).

Förebyggande mödravård m. m.

Mödravårdscentralerna.

Den förebyggande mödra- och barnavården blev fr. o. m. år 1938 statsbidragsberättigad, varvid vissa former för verksamheten fastställdes (k. kung. den 21 juli 1937 ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård). Sedan k. m:t den 25 februari 1938 efter framställning av stadsfullmäktige beslutit, att ledningen av den förebyggande barnavården i Stockholm skulle åligga barnavårdsnämnden, fastställde fullmäktige den 21 november 1938 instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, enligt vilken uppdrogs åt sjukhusdirektionen att handhåva ledningen av densamma. K. m:t har den 15 juni 1944 med giltighet fr. o. m. den 1 januari 1945 utfärdat ny kungörelse i ämnet, vilken i förhållande till bestämmelserna i tidigare kungörelse bl. a. innebär viss utsträckning av verksamheten, ändrade kompetenskrav för läkare vid mödravårdscentral samt ändrade regler för statsbidragets storlek. Genom stadsfullmäktiges beslut den 19 mars 1945 fastställdes ny instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm.

Enligt kungörelsen den 15 juni 1944 må till landsting eller stad, som ej deltagit i landsting utgå statsbidrag för anordnande och upprätthållande av rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, behandling under havandeskap av sjukdomar, vilka föranletts av havandeskapet, och icke fordra vård å sjukhus, ävensom rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll.

¹⁾ Äger därjämte rätt att tillgodogöra sig ersättning med 1 kr. för varje betalt besök.

Verksamheten, som skall vara anordnad enligt av medicinalstyrelsen godkänd plan (senast upprättade plan godkänd den 22 september 1949) bedrivs i Stockholm vid mödravårdscentraler av den typ, som i kungörelsen anges som typ 1, samt vid en mödravårdsstation i Spånga. Mödravårdscentral som i regel skall vara förlagd till mottagnings- eller polikliniklokaler i anslutning till barnbördshus eller barnbördsavdelning vid sjukhus skall tillgodose mödravården i hela dess omfattning inom ett visst angivet område och stå under ledning av legitimerad läkare med specialutbildning i obstetrik och gynekologi. Vid varje central skall erforderligt biträde lämnas av en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor, dock sammanlagt högst tre sådana befattningshavare. Mödravårdsstation skall stå under ledning av tjänsteläkare och vara förlagd till dennes mottagning eller andra för ändamålet lämpliga lokaler. Vården är avgiftsfri.

Statsbidrag utgår till läkare samt barnmorska eller sjuksköterska enligt i kungörelsen angivna grunder.

Författningar. Instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, fastställd av SF 19 mars 1945 (Kf 1945: nr 12). K. kung. ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård 15 juni 1944, med ändr.

Kuratorer

(1,120 kr. utan rörligt tillägg).

Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P. (se sid. 439) (för mödravårdscentralen å Södersjukhuset); mottagningstid: vardagar utom onsdagar 11—12, vardagar utom lördagar 14—15; t. 23 70 00; **Bergman**, f. Gromark, Gertrud M. (se sid. 429) (för mödravårdscentralen å Sabbatsbergs sjukhus); mottagningstid: måndagar och lördagar 9—10, tisdagar och fredagar 13—14; t. 22 05 40; **Lindén**, f. Lindén, Kerstin (för övriga mödravårdscentraler); mottagningstid: Vasagatan 6, 2 tr., onsdagar 9—10, fredagar 18—19; t. 22 66 60 (se sid. 420).

Mödravårdscentralen vid Södersjukhuset.

Adress och tel.: se sid. 435.

Verksamhetsområde: Storkyrkoförsamlingen samt Södermalm, Långholmen, Reimersholme, Gröndal och Älvsjö.

Mottagningstid: vardagar 12—13 samt måndagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Lundqvist, E. B.

Underläkarna vid barnbördshusets kvinnoklinik tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Södersjukhuset (sid. 435).

Mödravårdscentralen vid Allmänna barnbördshuset.

Planterhagsvägen, Ö.; t. 23 27 45.

Verksamhetsområde: Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Mottagningstid: vardagar 9—9,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).
Karlson, S.

Mödravårdscentralen vid Sabbatsbergs sjukhus.

Adress och telefon, se sid. 426.

Verksamhetsområde: Norrmalm och Vasastaden.

Mottagningstid: tisdagar, onsdagar och fredagar 13—14 måndagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Wetterdal, P. L.

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Sabbatsbergs sjukhus (sid. 426).

Mödravårdscentralen vid S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, K.; t. 51 63 84.

Verksamhetsområde: Kungsholmens och S:t Görans församlingar samt Essingeöarna.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar, torsdagar och fredagar 13,30—14, måndagar och fredagar 18,30—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westberg, S. V.

Underläkarna vid barnbördsavdelningen tjänstgöra alternerande.

En *första överbarnmorska*, ett *biträde*, ett *halvtidsanställt sjukvårdsbiträde*.

Mödravårdscentralen i Hammarbyhöjden.

Nathorstvägen 3, Johanneshov; t. 49 61 08.

Verksamhetsområde: Enskede församling, av Brännkyrka församling Örby och Årsta öster om stambanan.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 18—19, tisdagar, onsdagar och fredagar 14,30—15,30, lördagar 8,30—9,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Rosengren, E. G.

En *första överbarnmorska*, ett *biträde*.

Mödravårdscentralen i Aspudden.

Hägerstensvägen 120, Hägersten; t. 45 03 38.

Verksamhetsområde: Brännkyrka församling utom Reimersholme, Gröndal, Älvsjö, Örby och Årsta öster om stambanan.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 18—19, tisdagar och onsdagar 14—15, lördagar 8,30—9,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Domeij, J. E. G.

En *första överbarnmorska*, ett *biträde*.

Mödravårdscentralen i Alvik.

Kommunalhuset, Gustavslundsvägen 168—170, Bromma; t. 26 17 04.

Verksamhetsområde: Bromma församling utom Essingeöarna.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 14—15, onsdagar och torsdagar 18,30—19,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westring, L.

En *första överbarnmorska*, ett *biträde*.

Mödravårdsstationen i Spånga.

Apotekshuset, Spånga; t. 36 00 58.

Verksamhetsområde: Spånga församling.

Mottagningstid: läkaren andra och fjärde torsdagen, barnmorskan även första och tredje torsdagen i månaden 14—15.

Läkare.

Thorfinn, J. E. F.

En *distriktsbarnmorska*.

Kuratorer,

se f. ö. under resp. sjukhus och övriga institutioner.

Rådgivningsbyrå för sexualfrågor.

Döbelnsgatan 59, n. b., Va.; t. 30 62 15, 33 40 34; mottagningstid beställes per tel. alla vardagar 10—12.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 30 juni 1933 inrättades vid Sabbatsbergs sjukhus en sexualhygienisk poliklinik för rådgivning i sexualfrågor. Polikliniken öppnades den 18 oktober 1933. För rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte anordnade sjukhusdirektionen från den 1 oktober 1942 särskilda kuratorsmot-

tagningar för abortsökande kvinnor. Sedan dessa mottagningar år 1949 förlagts till nuvarande lokaler i huset Döbelnsgatan 59, där en råd-givningsbyrå för sexualfrågor inrättades, nedlades den ovannämnda sexualhygieniska polikliniken, vars verksamhet överflyttades till råd-givnings-byrån.

Enligt k. kung. den 21 december 1945 må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Ledningen av verksamheten tillkommer i Stockholm sjukhusdirektionen. Statsbidrag utgår till läkares och kurators avlöning med i kungörelsen angivna belopp. All rådgivning samt utfärdande i samband därmed av intyg skall ske utan kostnad för de sökande. Även övrig rådgivning utöver vad som angives i författningen är kostnadsfri enligt stadsfullmäktiges beslut den 23 maj 1945.

Kurator vid råd-givningsbyrå för abortsökande erhåller av medel, som av k. m:t för ett år i sänder ställas till medicinalstyrelsens förfogande, visst belopp för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator. Beloppet har maximerats till 4,000 kr. för varje rådgivningsbyrå och budgetår räknat. För budgetåret 1951—52 har medicinalstyrelsen be-myndigats utgiva ytterligare högst 10,000 kr., av vilket belopp 6,700 kr. ställts till förfogande för verksamheten i Stockholm. Innan ovannämnda statliga understöd började utgå, hade understöd för avhjälpande av tillfälliga behov utgått av kommunala medel till abort-sökande kvinnor. Sjukhusdirektionen har senast den 2 november 1949 fastställt regler för utgivande av sådant understöd. Detta utdelas av en delegation vid byrån bestående av byråns föreståndare, förste kuratorn samt ytterligare en kurator vid byrån. Kuratorn jämte två suppleanter för denne utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder. Stadsfullmäktige hava för år 1953 anvisat 16,000 kr. för denna under-stödsverksamhet.

Författning. K. kung. 21 dec. 1945 ang. statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyg-gande syfte, med ändr.

Understödsdelegerade.

Byråföreståndaren; förste kuratorn; Jonsson, M. R. A. (Margit).

Suppleanter: Brusewitz, f. Brantstedt, Inge-gerd M., kurator, Hasselquist, Anita D. (för Jonsson).

Föreståndare¹⁾.

Westberg, S. V. (se sid. 434); t. 30 10 77.

¹⁾ Tillika överläkare å gynekologisk-oste-triska avd. vid St Eriks sjukhus.

Polikliniskläkare (Ex. B 12).

Sjövall, T. S. T.

Förste kuratorer (Ex. 19).

(Deltidstjänster.)

Asklund, f. Lagercrantz, L. V. U. (Lis); t. 30 63 11.

En vakant.

Kuratorer (17).

(Tilläggsarvoden 732 kr.)

Hasselquist, Anita D.; Jonsson, M. R. A. (Mar-git); Schyllander, Eva M. M.; Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R. (med tjänstgörings-skyldighet tillika vid Södra barnbördshuset-Maria sjukhus).

Å byrån tjänstgöra f. n. ett tiotal läkare och ytterligare ett antal kuratorer.

Två kanslibiträden, ett kontorsbiträde, sjuksköterske- eller barnmorskepersonal i mån av behov.

Sjukvården i hemmen.

Stadsjsjuksköterskor.

Vasagatan 6, 2 tr., C.; t. 22 66 60: »sjuk-huscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 september 1920 anvisa medel för att med sjukvård i hemmen genom s. k. stadssjuksköterskor till-handagå obemedlade och mindre bemedlade. Dessa stadssjuksköterskor äro f. n. 24 till antalet. Vården lämnas kostnadsfritt åt obemedlade; mindre bemedlade erlägga däremot viss moderat avgift, lämpad efter råd och lägenhet. Med denna verk-samhet avses såväl att bereda bättre vård i hemmen för sjuka inom nämnda befolkningsgrupper som ock att minska kraven på sjukhusvård.

Sjukvårdssystrar, för vård av fattiga sjuka i hemmen, finnas även anställda hos vissa sjuk-vårdsföreningar, av vilka flera erhålla bidrag av ett på sjukhusdirektionens stat uppfört anslag till sjukvårdsföreningar, se sid. 562.

Tjugufyra stadssjuksköterskor.

Taxa. Av sjukhusdirektionen utfärdad taxa 7 dec. 1949 för stadssjuksköterskorna.

Barnmorskor.

Vasagatan 6, 2 tr., C.; t. 22 66 60: »sjuk-huscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Enligt k. m:ts förordning den 30 juni 1943 (med ändr.) om anställande av distriktsbarn-morskor skall riket för tillgodoseende av barna-föderskors behov av förlossningshjälp vara indelat i barnmorskedistrikt. Varje landstingsområde samt varje stad, som icke deltagar i landsting, skall utgöra ett barnmorskedistrikt. Ledningen av barn-morskeväsendet inom varje sådant distrikt till-kommer en barnmorskestyrelse.

Efter framställning av stadsfullmäktige har

Sjd

k. m:t den 6 februari 1942 medgivit, att sjukhusdirektionen tills vidare må vara barnmorskestyrelse i Stockholm.

Det åligger distriktsbarnmorska att utan ersättning lämna förvård åt havande kvinnor, biträda vid förlossning i hemmet, ävensom lämna eftervård åt kvinnor, som förlösts i hemmet.

Fyra distriktsbarnmorskor.

Stockholms hemsamaritkommitté.

De rådande svårigheterna att tillgodose allmänhetens behov av sjukhusvård äro till stor del förorsakade av sjukhusens brist på sjukvårdspersonal. För att i viss mån råda bot på dessa förhållanden bildade vissa av kvinnoorganisationerna i Stockholm en kommitté; Stockholms hemsamaritkommitté, med uppgift att ansvara för av organisationen bedriven hemsjukvård. Stockholms hemsamaritkommitté konstituerades vid sammanträde den 13 april 1950 och verksamheten igångsattes den 15 maj 1950 med till en början 9 hemsamariter. Verksamheten har sedan dess utökats så att den i början av 1953 sysselsätter 47 hemsamariter. Kommittén står som huvudman för verksamheten och är tillika arbetsgivare för hemsamariterna. Utbildningen av dessa ombesörjes genom särskilda av arbetsnämnden i Stockholm anordnade utbildningskurser. Hemsamariternas uppgifter äro att ombesörja hemsysslor och enklare sjukvård. Rätt att rekvirera s. k. hemsamarithjälp tillkommer i staden verksam läkare, stadsjuksköterska, kurator eller juksköterska hos kommunalt understödd sjukvårdsförening. Förmedling av hemsamarithjälp sker genom sjukhuscentralen, vars läkare prövar behovet och lämpligheten av rekviderad hjälp. Fördelningen av arbetsuppgifterna på olika hemsamariter handhaves av arbetsförmedlingen. Sjukhusdirektionen har fastställt avgift för lämnad hjälp med 2,50 kr. per timme med möjlighet till nedsättning i eller befrielse från avgift i förekommande fall. Staden bidrager till samtliga med hemsamaritverksamheten förenade kostnader, sedan inlutna avgifter frånräknats. Stadsfullmäktige hava för verksamheten under år 1953 beviljat ett anslag å 105,000 kr.

Ördförande.

Palme, f. Knieriem, Elisabeth S., fru.

Övriga ledamöter.

Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor, stadsfullm., vice ordf.; Jönsson, f. Rasmussen, K. Ingeborg, inspektör, sekr.; Öhman, H. G., prakt. läkare; Nordenson, f. Lagercrantz, Clare, fru; Kleinert, f. Malmlof, Linnea A., fru; Adlercreutz, f. Malm, Eva B. P., fru; Rasch, f. Ydström, Margit H. L., fru.

Sekreterare.

Jönsson, f. Rasmussen, K. Ingeborg, inspektör; Regeringsgatan 79, C; t. 22 30 00

Hemsamaritkommitténs expedition.

Klara Norra Kyrkogata 34, 1 tr., C; t. 21 82 83; expeditionstid: måndagar—fredagar 8,30—11, 13—15, lördagar 8,30—11.

Assistent.

Rentzhog, f. Kalin, Karin E. M.

Öppna vårderna av psykiskt sjuka.

Adresser: överläkaren, expeditionen och kuratorsexpeditionen: Klara Södra Kyrkogata 11, C; psykiatriska polikliniken, Serafimerlasarettet, Hantverkargatan 2, K; centralhemmet och hemvården, Åsbärby gård, Östuna, Knivsta. Mottagningstider och telefoner, se nedan.

Utackordering av psykiskt sjuka i öppen vård skedde fr. o. m. 1 juli 1924 genom dåvarande fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå, som anordnade s. k. familjevård för lugnare sinnessjuka. Efter utackorderingsbyråns överförande till barnavårdsnämnden förlades ifrågavarande gren av utackorderingsverksamheten under barnavårdsnämnden. Fr. o. m. år 1927 ställdes den under hälsovårdsnämnden och är sedan år 1933 uppförd å sjukhusdirektionens stat.

Förvaltningen handhaves av en särskild styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter, vilka utses av sjukhusdirektionen. Till och med år 1949 utsågs en ledamot och en suppleant av den nedannämnda, numera upplösta, hjälpföreningen för psykiskt sjuka. Sjukhusdirektionen har genom socialdepartementets skrivelse 24 januari 1936 medgivits att utan hinder av föreskrifterna i 4, 5 och 7 kap. stadgan den 19 september 1929 angående sinnessjukvården i riket tills vidare i enlighet med av direktionen föreslagen »Ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka» anordna öppen vård inom ett angivet område av Stockholms län.

Sjukhusdirektionen har den 26 november 1952 antagit ett förslag till ändrad förvaltning av den öppna vården, vilket förslag vid kalenderns tryckning (april 1953) ännu ej fastställts av k. m:t.

Den öppna vården har till uppgift att bereda vård åt eller medelst hjälpverksamhet bistå: 1) stillsamma och renliga sinnessjuka, vilka anses kunna vistas utom sinnessjukhus utan fara för annans personliga säkerhet och eget liv, 2) personer lidande av epilepsi, psychopati, hysteri eller annan nervös sjukdom samt 3) imbecilla personer. Vården omfattar vård i enskilt hem (hemvård), vård i av staden eventuellt för ändamålet anordnat centralhem, poliklinisk mottagning för psykiskt sjuka samt hjälpverksamhet. Efter förslag av överläkaren äger styrelsen bevilja vård av därför lämpade fall i enskilt vilohem.

Ett centralhem för vård av psykiskt sjuka är beläget å Åsbärby gård, Östuna, Knivsta, dit det år 1938 flyttades från Ledinge gård vid Knivsta. Den 16 oktober 1944 beslöt stadsfullmäktige anvisa medel för förvärf av egendomen Gredeby (Kölängen) i Knivsta socken för uppförande där av ett nytt centralhem.

Den polikliniska mottagningen samt hjälpverksamheten leder sitt ursprung från en år 1914 på enskilt initiativ inrättad kuratorsinstitution för sinnessjuka, som år 1917 övertogs av dåvarande hjälpföreningen för psykiskt sjuka och erhöi namnet hjälphyran för psykiskt sjuka. Byrån upprätthölls av hjälpföreningen (med bidrag av kommunen) t. o. m. år 1930 efter vilken tid den övertogs av hälsovårdsnämnden och införlivades med stadens öppna vård av psykiskt sjuka. Hjälpföreningen, som år 1946 ombildades till stiftelsen hjälpfonden för psykiskt sjuka, upplöstes i och med utgången av år 1949. Stiftelsens fonder, omkring 70,000 kr., överlämnades härvid till drätsel-nämnden för förvaltning. Enligt donators föreskrifter disponeras avkastningen av kuratorn vid den till öppna vårdan anslutna polikliniska mottagningen till förmån för psykiskt sjuka såvitt möjligt i form av hjälp till sjalvhjäl.

Vid den öppna vårdan skall finnas anställd en överläkare. Denne åligger bl. a. att leda och öfvervaka sjukvården och hjälpverksamheten, att besluta om intagning och utskrivning av sjuk i hemvård eller centralhem samt att en gång i månaden eller oftare där han så finner erforderligt besöka de intagna. Godkännande av de till den öppna vårdan avsedda hemmen tillkommer styrelsen på förslag av överläkaren. I samma hem må vårdas allenast sjuka av samma kön till antalet ej öfverstigande 20. I vårdan skall ingå de sjukas nödiga tillsyn och skötsel samt förseende såväl med god och tillräcklig föda som ock med behörigen uppvärmd, belyst, städdad och med nödiga möbler försedd bostad.

Poliklinisk behandling lämnas av specialutbildade läkare vid mottagningar å Serafimerlasarettet måndagar och torsdagar från kl. 15,30; mottagningstid bestäles per tel. 11 97 32.

Hemvård samt vård å centralhem ersättes av den vårdade eller den för honom betalnings-skyldige med 4,35 kr. per dag, dock att för vård av i Stockholm icke boende dagavgift utgår med 6,50 kr. Nedsättning eller befrielse från avgift prövas av sjukhusavgiftsdelegerade respektive vederbörande församlings fattigvårdsstyrelse.

Författningar. Socialdepartementets skrivelse till medicinalstyrelsen 24 jan. 1936 med ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka (Kf 1936: nr 52), med ändr. Sinnessjuklagen 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket, med ändr. K. brev 6 dec. 1935 till medicinalstyrelsen ang. särbestämmelser för Stockholms stads sinnessjukvård (Kf 1935: nr 30), med ändr. 19 nov. 1937.

Styrelse.

Björilin, O. S., prakt. läkare, ordf., **Mattsson**, S., uppsyningsman, **Wedefelt**, G. F. G:son, bitr. sjukhusdirektör, vice ordf., **Wehlou**, f. Andersson, K. O. Stina, fru (utsedda av sjukhusdirektionen); **Goldkuhl**, A. E., docent, överläkare (utsedd på obestämd tid av förutvarande Hjälpföreningen för psykiskt sjuka).

Suppleanter: **Eriksson**, f. Johansson, Elsa D., fru, **Wittholm**, f. Ekström, Karin S. L., fru (utsedda av sjukhusdirektionen); **Möller**, f. Kleen, Else, skriftställarinna (utsedd på obestämd tid av förutvarande Hjälpföreningen för psykiskt sjuka).

Sekreterare.

Danielsen, Helene (se nedan).

Överläkare (B 19).¹⁾

Hellberg, K. V. (förordn. t. o. m. 28/2 1958); mottagning måndagar och torsdagar 15,30—16,30 (å psykiatriska polikliniken, Serafimerlasarettet), tisdagar och fredagar 10—12 (å expeditionen); t. 21 79 82.

Biträdande läkare (B 15).

Grönwald, A. J. F.; t. 11 17 35.

Kontorsassistent (18)

(å expeditionen).

Danielsen, Helene, Klara Södra Kyrkogata 11, 1 tr., C.; t. 11 17 30; expeditionen: t. 11 74 70.

Inspektris (19)

(för hemvården, t. 018—941 26).

Johansson, Linnéa M.

Första översköterskor (15)

(för hemvården).

Johansson, Kerstin E.; en vakant.

Föreståndarinna (1 kl.) (17)

(för centralhemmet å Åsbärby gård, Östuna, Knivsta, t. 018—941 49).

Vakant.

Biträdande läkare

(9,600 kr. utan rörligt tillägg)

(å psykiatriska polikliniken).

Berggren, H. N. G. (se sid. 447); två vakanta.

Kuratorer (17).

Mottagning: Klara Södra Kyrkogata 11, C., vardagar utom lördagar 10—11.

¹⁾ Innehavaren äger rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

Sjd Leufvén, G. E. S. (La); t. 11 97 32; Ågren, Saga E. E.; t. 11 97 33; Holmqvist, f. Svenler, Birgit M.; t. 20 28 34.

Biträdande kuratorer (15).

Mottagning: Klara Södra Kyrkogata 11, C., vardagar 9—11.

Domellöf, Ruth M.; t. 20 83 67; Palm, K. Elisabeth; t. 20 78 07.

En kontorsskrivare och två kontorsbiträden å expeditionen, två kanslibiträden, två kontorsbiträden, en deltidanställd översköterska å psykiatriska polikliniken, en trädgårdsförman, en sköterska. — En kokerska och två biträden å centralhemmet.

Skolhemmet för astmasjuka.

Årsta skola (postadress: Stockholm 9); t. 45 31 71.

Verksamheten vid skolhemmet påbörjades höstterminen 1936 på initiativ av skolläkaren vid folkskolorna i Brännkyrka församling. I Årsta gamla folkskola, som ställdes till förfogande och försågs med erforderlig inredning av folkskolektionen, iordningställdes en särskild lokal, inredd och skött på ett ur allergisk-hygienisk synpunkt tillfredsställande sätt, till bostad för astmasjuka barn, vilka härigenom bereddes vistelse i en omgivning, där de faktorer, som i hemmen framkalla astma, avlägsnats.

Verksamheten finansierades under läsåret 1936/1937 genom bidrag från stiftelsen Karin och Ernst August Bångs minne samt stiftelsen Therese och Johan Anderssons minne. Då medel icke fortsättningsvis kunde erhållas av nyssnämnda fonder, och hemmet visat sig vara till stor nytta för barnens hälsa, övertogs förvaltningen enligt beslut av stadsfullmäktige den 17 december 1937 av hälsovårdsnämnden, som för den omedelbara förvaltningen utsåg en särskild styrelse. Fr. o. m. den 1 januari 1940 överflyttades hemmets förvaltning till sjukhusdirektionen. Den särskilt utsedda styrelsen fungerade till år 1942, då sjukhusdirektionen övertog den direkta förvaltningen av hemmet.

För närvarande kan 20 barn beredas plats i hemmet. Efter intagningen underkastas de en allsidig undersökning. I vissa fall sker specialundersökning å sjukhus. Under vistelsen i hemmet stå de under noggrann fortlöpande läkar kontroll.

Under terminerna vistas barnen i skolhemmet med undantag för söndagar eller ferier under pågående termin, då de vistas i sina hem. De barn, som av föräldrarna ej kunna beredas lantvistelse under sommarferierna, placeras å högfjällskoloni. Barnen erhålla vanlig skolorvisning tillsammans med andra barn. Sedan folkskolektionen hösten 1950 inrättat särskild

bespisningslokal, intaga de samtliga måltider i hemmet, varav frukostmålet ingår i den för alla skolbarn tillgängliga skolbespisningen. Middagsmålet erhålles från Nybodahemmet. För läxhjälp åt barnen har folkskolektionen ställt lärarkraft till förfogande.

Läkare (3,000 kr. utan rörligt tillägg).

Nordenfors, B. G.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Johnson, Emy L. M.

Två sjukvårdsbiträden samt städerskehjälp i mån av behov.

Centraltvättinrättningen.

Tantogatan 15—17, Sö.; t. 44 13 88 (driftschefen), 44 13 71 (kontoret).

Med tillkomsten av Södersjukhuset och planerad utvidgning av stadens sjukhusväsen aktualiserades frågan om byggandet av ny centraltvätt, emedan dåvarande centraltvätten i de s. k. Nürnbergsfastigheterna av flera orsaker var otillfredsställande. I enlighet med framlagt förslag beviljade stadsfullmäktige den 26 april 1937 medel till en nybyggd centraltvätt med en kapacitet av 2,800,000 kg per år. Detta projekt kom emellertid icke till utförande. För tillgodo-seende av Södersjukhusets tvättbehov anvisade stadsfullmäktige sedermera den 17 maj 1943 medel för uppförande av en mindre tvättinrättning.

Den 20 mars 1944 beviljade stadsfullmäktige medel för uppförande av Centraltvättinrättningen med en kapacitet av 3,000,000 kg per år. Enligt senare utredningar uppskattades den tvättgodsmängd, som centraltvätten skulle avverka, till c:a 5,000,000 kg per år. Stadsfullmäktige ha av denna anledning vid olika tillfällen anvisat medel till ökad utbyggnad av centraltvättinrättningen omfattande en kapacitet av 16 ton tvättgodis per dag.

År 1948 överfördes tvätten från Södersjukhuset till centraltvätten, varpå byggnadsarbetena med sammanslagning av Södersjukhusets tvättinrättning och centraltvättinrättningen påbörjades. Under oktober 1948 nedlades den gamla centraltvättinrättningen i Nürnbergsfastigheterna och verksamheten överflyttades till den nybyggda centraltvättinrättningen. I oktober 1949 kunde tvättinrättningen vid Sabbatsbergs sjukhus på samma sätt nedläggas och tvätten ombesörjas av centraltvättinrättningen. Under slutet av år 1950 var centraltvättinrättningen i huvudsak fullt utbyggd.

Stat år 1953. Utgifter: driftbudgeten 3,059,100 kr. (därav engångs 5,100 kr., dessutom förlagsmedel 550,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 3,059,100 kr.

Driftschef (31).

Rydberg, E. O. W.

Kontorsassistent (18).

Lövgren, O. T., tjf. (se sid. 448), tf. Erman, T. A.

Tvättmästare (18).

Axelsson, O. C.

Föreståndarinna (15).

Gustin, Anna K.

En *hantverkare*, tre *tvättföreståndare* (1 kl.), ett *kanslibiträde*, ett *första laboratoriebiträde*. — Antalet kollektivt anställda uppgår till 160, varav 130 vid tvätt-, transport- och verkstadsavdelningarna samt 30 vid förråd och ssysal.

S:t Eriks sjuksköterskeskola.

(Stockholms stads sjuksköterskeskola.)

Jägargatan 20, Sö. (postgirokonton nr 158160); t. 44 98 70 (växel).

Stockholms stads sjukhusdirektion erhöill genom beslut av stadsfullmäktige den 20 november 1939 medel till anordnande av en sjuksköterskeskola.

Enligt för skolan gällande reglemente handhaves den omedelbara ledningen av skolan av en styrelse, bestående av sju ledamöter jämte fyra suppleanter, vilka av sjukhusdirektionen utses för en tid av fyra år. Av såväl ledamöterna som suppleanterna skall en vara läkare och en sjuksköterska med erfarenhet beträffande den slutna och öppna hälsovården. Vidare skall en ledamot och en suppleant äga erfarenhet från pedagogisk verksamhet.

Skolan började sin verksamhet den 1 februari 1940 i lokaler, som intill den 1 oktober 1944 voro förhyrda i fastigheten 7—9 vid Kungsklippan.

För uppförande av en skolbyggnad på Södersjukhusets tomt anvisade stadsfullmäktige anslag på tillsammans 4,515,000 kr. Byggnadsarbetena igångsattes i februari 1948 och slutfördes under loppet av år 1950. I avvaktan på färdigställande av sagda nybyggnad överflyttades skolan i september 1944 till Södra barnbörds-huset—Maria sjukhus. Den nya skolbyggnaden togs i bruk i oktober 1950. Enligt överenskom- melse med staten har till barnmorskäloaranstal- ten upplåtits undervisnings- och expediti- onslokaler jämte bostäder för föreståndarinna, in- struktionssköterskor samt ca: 70 elever.

S:t Eriks sjuksköterskeskola hade vid års- skiftet 1952/53 237 elever, fördelade på 7 kur- ser. Nya kurser börja årligen i mars och sep- tember med ca 40 elever i vardera. Före an- tagandet genomgår den sökande en ca 2 må- naders provtjänstgöring. Elev erhåller under

lärotiden fri undervisning, bostad, kost och tvätt. Därjämte erhåller elev kontant arvode, vilket utgår med 50 kr. per månad under tredje—tjugufjärde månaden och därefter med 80 kr. per månad under tjugufemte—fyrtioandra månaden. Vid sjukdom erhåller elev fri läkarvård och fri medicin. Elev skall tillhöra erkänd sjukförsä- kring.

Den teoretiska undervisningen meddelas dels i särskilda läskurser, omfattande en tid av 7 månader, dels jämsides med den praktiska utbild- ningen.

Den praktiska utbildningen försiggår vid Sö- dersjukhuset, S:t Eriks, Söderby och Beckom- berga sjukhus, Epidemisjukhuset, Radiumhem- met, Karolinska institutets peditriska klinik, Sachsska barnsjukhuset och barnsjukhuset Sama- riten. Skolan uppbär av resp. sjukhus ersätt- ning för elevernas sjukhusarbete.

Eleverna beredas tillfälle till hospitering i öppen vård hos stadssjuksköterskorna och skol- sköterskorna samt vid barnvårdscentralerna.

Därjämte kunna genom skicklighet förtjänta elever erhålla stipendier.

Stadgar. Reglemente för S:t Eriks sjuk- sköterskeskola, fastställt av SF 17 nov. 1952. Bestämmelser rörande elevernas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola kontantförmåner m. m., an- tagna av SF 17 nov. 1952. Bestämmelser ang. utdelning av stipendier vid S:t Eriks sjukskö- terskeskola, fastställda av sjukhusdirektionen 10 sept. 1952 (Kf 1952: nr 70).

Stat år 1953. Utgifter: driftbudgeten 1,685,881 kr.; inkomster: driftbudgeten 543,620 kr.

Styrelse

(vald för tiden 1952—1955).

Sahlgren, E. J. A., professor, överläkare, ordf.; **Anderson, Knut H.**, kontorschef, stadsfullm.; **Hedelius, A. H.**, fil. lic.; **Hermansson, f. Johansson, Agnes E.**, folkskollärarinna, kassa- förfvaltare; **Höjer, Gerda**, ombudsman; **Johansson-Visborg, Anna S.**, fru, vice ordf.; **Öhman, H. G.**, prakt. läkare.

Suppleanter¹⁾: **Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M.**, fru, stadsfullm.; **2:e vice ordf.:** **Lindgren, E. Ingeborg, f. d. sköterska;** **Lundqvist, E. B.**, professor, överläkare; **Rabo, Majt B.**, sjuksköterska.

Sekreterare (2,400 kr.).**Lindström, E. L. A.**, intendent (se sid. 437).

¹⁾ Ordföranden skall vid förfall i första hand ersättas av suppleanten hr Lundqvist, ledamö- terna hr Öhman och fröken Höjer av supplean- ten fröken Rabo, ledamöterna fru Hermansson och hr Hedelius av suppleanten fru Kollberg samt ledamöterna hr Andersson och fru Johans- son-Visborg av suppleanten fröken Lindgren.

Föreståndarinnan (23).

Dahlström, Anna B. I.

Läkare

(2,500 kr. utan rörligt tillägg).

Hafström, T. E. G:son (se sid. 438.)

En *elevehemsföreståndarinnan*, sju *instruktionssköterskor*, en *översköterska*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*. — Fyra *port- och telefonvakter*, två *tvättbiträden*, nitton *städerskor*, sju *städerskor* (halvtids-tjänster).

Sjuk- och djurtransportväsendet m. m.

Till slutet av år 1913 verkställde brandkåren huvudsakligen transporter till sjukhus av personer utsatta för olycksfall och hyrverksaktiebolaget Frey av sjuka personer i övrigt. Fr. o. m. 1914 övertog brandkåren båda dessa slag av transporter.

Ehuru en del av här nedan omnämnda beredskapsanordningar ej stå under inseeende av sjukhusdirektionen, ha emellertid här för överskådligens skull på ett ställe sammanförts uppgifter om samtliga i huvudstaden tillgängliga anordningar för transport m. m. av sjuka personer eller av sjuka eller döda djur.

1) *Sjukvagnar*, avsedda för transport av sjuka eller skadade personer, vilkas transporterande i annat fordon eller på annat sätt skulle medföra skada eller ökat lidande.

Sådan vagn kan erhållas alla tider av dygnet antingen genom anmälan på telefon (namnanrop: *brandkåren*, eller därest namnanropet är blockerat 10 15 20) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel och sjukhuscentralen.

Vid rekvisition skall om möjligt uppgivas: a) den sjukas eller skadades namn; b) sjukdomens eller skadans beskaffenhet; c) lägenheten eller platsen, varifrån och till vilken transport skall ske.

Sjukvagn må icke anlitas utan att *verkligt behov* föreligger; missbruk härav kan medföra, att det ändamål, för vilket den är avsedd, icke kan uppfyllas.

Ersättning för sjuktransport erlägges: med 10 kr.

vid transport inom stadens område ävensom till Söderby sjukhus — dock att transport, som äger rum mellan stadens sjukvårdsanstalter eller mellan av staden disponerade vårdplatser eller som föranledes av att å stadens vårdplatser intagna patienter behöva underkastas behandlingar eller undersökningar, som ej kunna meddelas å vederbörande sjukhus ävensom transport av medelösa personer samt av personer, utsatta för olycksfall å allmän plats eller å allmänt ställe

(varmed i detta sammanhang förstås gator, broar, torg och allmänna planteringar), är kostnadsfri; med 15 kr.

vid transport från eller till plats, belägen utom stadens område, då för transporten åtgår en tid, icke överstigande en halvtimme med tillägg av 10 kr. för varje påbörjad halvtimme därutöver.

Betalning för transport uppbäres vid transport till sjukhus genom resp. sjukhus' försorg samt vid transport från sjukhus eller från och till annan plats av brandkåren.

Transport av sjuka äger rum även medelst polisradiobilar. Avgiften utgår i vissa angivna fall med 5 kr.

För transport av sjuka personer står sedan hösten 1929 jämväl till förfogande ett Svenska skärgårdsförbundet tillhörigt sjuktransportflygplan, stationerat vid Roslagens flygflottill, Hägernäs (t. »Flygambulansen») och avsett för sjuktransporter huvudsakligen inom östra Svealand. För flygplanet erforderlig personal och hangar bekostas av statsmedel samt viss del av årliga underhållet av Stockholms läns landsting. Beträffande driftkostnaderna har förutsatts, att bemedlade sjuka själva skola bestrida transportkostnaderna (ca 80 kr. per flygtimme) samt att för obemedlade sjuka kostnaden skall bestridas av vederbörande landsting eller stad. Sjukhusdirektionen ej bemyndigad att av i stadens stat till sjuktransporter anvisade medel bestrida kostnaderna för transport medelst ifrågakvarande flygplan av mindre bemedlade, i Stockholm hemortsberättigade personer, som på grund av olycksfall eller hastigt påkommande sjukdom befinnas vara i behov därav.

På stadens bekostnad och genom Svenska röda korsets försorg hava vidare å sju olika platser i huvudstaden (Johannes, Kungsholmens, Östermalms, Katarina och Brännkyrka brandstationer, Riksdagshuset samt Vanadisgaraget, Hudiksvallsgatan 4) upplagts sjukvårdsmaterialförråd, avsedda för röda korsets sjukvårdsberedskap. Denna sjukvårdsberedskap har till uppgift att på kallelse av vederbörliga polis-, brandkårs- och järnvägsmyndigheter ställas till myndigheternas förfogande för samarbitshjälp vid järnvägsolyckor, större eldsvåror, upplopp och andra tillfällen, då olycksfall kunna befaras uppstå.

2) *Epidemivagnar*, avsedda att användas för transport av sjuka, som lida av eller misstänkas lida av kolera, smittkoppor, fläckfeber, scharlakansfeber, difteri (och croup) samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angivet, utlämnas vagn för mässlingsjukas transporterande. För dessa transporter disponerar sjukhusdirektionen fyra epidemitransportautomobiler, vilka äro stationerade vid Epidemisjukhuset.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom polisstation eller sjukhuscentralen, om tydligt skriven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukas namn och sjukdom (svensk benämning), eller av läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast t. 23 54 20 — vaktmästaren).

I senare fallet skall läkaren uppgiva: a) sitt eget namn; b) den sjukas namn; c) dennes bostad; och d) dennes sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i varje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri.

3) *Djurtransportvagnar.* Å Östermalms och Katarina brandstationer uppställda, för transport av större djur konstruerade automobiler kunna på allmänheten rekvireras i den ordning och på de villkor, här nedan angivas.

Vagnarna få användas:

1:o) för transport av hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund av sjukdom eller av annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, till Veterinärhögskolan eller, på begäran av djurets ägare eller innehavare, till enskilt stall eller förvaringsrum, därest detsamma är beläget inom huvudstadens område;

2:o) för transport av sjuka hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom huvudstadens område; samt

3:o) för transport av hästar eller andra större djur vare sig sjuka eller friska i andra fall än

ovan nämnda, då överenskommelse därom träffas för varje särskilt fall med brandchefen.

Sådan vagn kan erhållas alla tider på dygnet antingen genom anmälan per telefon (namnanrop: *brandkåren*) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel.

Det åligger ägare eller innehavare av djur, som på sätt i det föregående nämnts, blivit transporterat, att härför utgiva ersättning:

a) för det i 1:o) omförmälda fall med 10 kr.

b) för det i 2:o) omförmälda fall med 25 kr.

c) för det i 3:o) omförmälda fall med 25 kr. för första timmen samt med 10 kr. för varje därefter påbörjad halvtimme.

För uppdragning av djur ur vattendrag, byggnadsgrunder, gropar o. d. erlägges ersättning efter samma grunder som under c) angivits.

Betalning för transport m. m. uppbäres av brandkåren.

Författningar. Hälsovårdsnämndens tillkännagivande ang. transport av sjuka och skadade inom huvudstaden 12 dec. 1913, med ändr. Bestämmelser ang. debitering av avgift för transport i stadens sjuktransportvagnar, fastställda av sjukhusdirektionen 20 dec. 1935, med ändr. 17 dec. 1941, 20 dec. 1944, 7 sept. 1949 och 1 juni 1951 (Kf 1951: nr 36). Polisenämndens beslut 14 mars och 13 juni 1947 ang. avgifter för vissa polisradiobiltransporter. ÖA:s kung. ang. transport av djur 12 febr. 1921, med ändr. 5 nov. 1942.

Stockholms stads hälsovårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Hälsovårdsnämnden.

*Vasagatan 6 (postadress: postfack, Stockholm 1; postgirokonto nr 51083); t. 222620.
Nämnden sammanträder i regel varannan
tisdag kl. 13.*

I äldre tider fanns ingen offentlig hälso- och sjukvård i Stockholm. Medeltidens sjukvårdsanstalter, ett slags mellanting mellan sjukhus, fattighus och härbärgen, stodo i samband med munkväsendet. Först på 1600-talet började skolade läkare verka i huvudstaden och från början av samma århundrade finna vi där en *stads medicus* eller *stadsphysicus* med uppgift att tillhandagå stadens invånare med sjukvård; så småningom blev han emellertid huvudsakligen tjänsteman med skyldighet att besvara rättsmedicinska frågor och besörja fängelse-sjukvård. Såsom medlem av det år 1663 bildade *collegium medicum*, som från att vara en huvudsakligen stadens hälsovårdsmyndighet utvidgades till ett statens ämbetsverk, nuvarande *medicinalstyrelsen*, fick han en framskjuten ställning och tillades honom 1796 överinseendet över stadens övriga läkare. Från mitten av 1600-talet fanns i Stockholm även en *stadskirurg* eller *stadsfältskär* med skyldighet att biträda *stadsmedicus* med utvärtesfall samt tillhandagå med läkarb hjälp vid olycksfall och därför hålla s. k. *fältskärsstugor*. År 1827 ombildades *stadsmedicus*- och *stadskirurgtjänsterna* till förste och andre *stadsläkaretjänster*. Genom k. brev 1757 förordnades om attagande av tre avlönade *fattigläkare*, till en början tillsatta och avlönade av staten, men från 1796 sorterande under *stadsmedicus* och från 1812 avlönade av staden. Frågor rörande hälso- och sjukvård handhades för övrigt under denna tid fortfarande av *fattigvårdsmyndigheten*.

En systematiskt ordnad allmän hälsovård tillkom först i förra århundradet. Det var kolerans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en mäktig väckelse till organiserandet av hälsovården i huvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farst påbjöd k. kungörelsen den 9 juli 1831 tillsättandet av *sundhetsnämnder* i orterna. I Stockholm kallades

denna myndighet först *allmänna sundhetskommittén*, men fick snart namnet *allmänna sundhetsnämnden*. Vid kolerans förnyade vandring till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm ånyo samma nämnd, som till följd av koleraperiodens långvarighet blev oavbrutet verksam under mer än halvtannat årtionde. I 1862 års kommunalförordning upptogs bland verkställande myndigheter *sundhetsnämnden*, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsotillståndet och sjukvården. *Sundhetsnämnden* fortfor med sin befattning till år 1878, då *Stockholms stads hälsovårdsnämnd* jämlikt 1874 års hälsovärdstadga för riket, övertog dess bestyr med hälsovården och jämlikt k. instruktionen den 4 mars 1864 för *Stockholms stads sundhetsnämnd* samt *stadsfullmäktiges* beslut den 1 december 1877 jämväl med den allmänna sjukvården och stadens sjukhus.

Jämte de uppgifter, som jämlikt hälsovårdsstadgan och epidemilagen samt andra gällande författningar tillhöra hälsovårdsnämnd, skulle nämnden enligt instruktionen den 9 april 1920 handhava förvaltningen av stadens allmänna sjukvård och därmed sammanhängande angelägenheter. Nämnden var sålunda överstyrelse för stadens permanenta sjukvårdsanstalter samt utfärdade stadgar för dem. Den närmaste ledningen av sjukvårdsanstalternas förvaltning handhades av en av hälsovårdsnämnden utsedd *central sjukhusstyrelse*, med undantag dock av *epidemisjukhuset*, som i vissa avseenden stod under nämndens omedelbara förvaltning, samt *Sachsska barnsjukhuset*, som hade en särskild styrelse. Nämnden handhade också stadens polikliniker och anordningar för provisorisk sjukvård, desinfektionsanstalter och andra anstalter, som inrättats för befordrande av nämndens verksamhet i hälsovårdens tjänst. Nämnden bestred såväl de staden åliggande utgifter för *sinnessjukas vård* på statens hospital som och kostnaderna för den staden åliggande provisoriska vård av sådana *sinnessjuka*, som voro berättigade att intagas å dylik anstalt, med skyldighet för nämnden att tillse att plats så snart som möjligt bereddes dem å statsanstalt.

Sedan k. m:t genom ett den 16 september 1932 utfärdat reglemente för *Stockholms stads sjukhus* föreskrivit, att stadens sjukhus, med vissa undan-

tag, fr. o. m. den 1 januari 1933 skulle förvaltas av en gemensam, av stadsfullmäktige vald direktion, har hälsövrårdsnämndens befattning med sjukhusens förvaltning i huvudsak upphört från och med nyssnämnda tidpunkt. Genom beslut den 22 december 1932 uppdrog stadskollegiet, enligt bemyndigande av stadsfullmäktige, åt hälsövrårdsnämnden att, jämte de nämnden enligt allmänna författningar tillkommande uppgifter, handhava förvaltningen av nämndens laboratorier, desinfektionsanstalt, isoleringsanstalt, avlusningsanstalt och karantänsstallar samt de fristående poliklinikerna, polikliniken för könssjuka å S:t Görans sjukhus samt tuberkulosbyrån, ävensom att handlägga ärenden rörande distriktsläkarnas, stadssjuksköterskornas, förlossningsläkarnas och de kommunalt anställda barnmorskornas verksamhet.

I samband med den av stadsfullmäktige den 15 juni 1939 beslutade omorganisationen av kommunalförvaltningen i Stockholm överflyttades från hälsövrårdsnämnden till sjukhusdirektionen vissa sjukvårdsuppgifter. Enligt beslutet överfördes följande år de fristående poliklinikerna, polikliniken för könssjuka å S:t Görans sjukhus, stadssjuksköterskeinstitutionen samt kliniska och bakteriologiska laboratorier, varjämte sjukvårdskostnader utom stadens sjukhus överfördes till sjukhusdirektionens stat.

Enligt lag den 20 december 1940 om ändring i vissa delar av epidemilagen den 19 juni 1919 skall ledningen av epidemisjukhusväsendet, som tidigare ålegat hälsövrårdsnämnden, tillkomma en epideminämnd. Jämlikt den av överståthållarämbetet den 31 januari 1942 fastställda instruktionen för Stockholms stads sjukhusdirektion är sistnämnda myndighet stadens epideminämnd. Förvaltningen av epidemisjukhuset överfördes fr. o. m. år 1942 från hälsövrårdsnämnden till sjukhusdirektionen.

Även distriktsläkarinstitutionen skulle enligt ovannämnda fullmäktigbeslut den 15 juni 1939 överföras till sjukhusdirektionen. Frågan om överförandet har tills vidare uppskjutits. Hälsövrårdsnämndens biologiska och kemiska laboratorier upphörde med sin verksamhet, sedan statens institut för folkhälsan inrättats den 1 juli 1941. Enligt ett avtal mellan staten och Stockholms stad, godkänt av k. m:t den 28 juni 1941 och av stadskollegiet den 3 juli 1941, överläts nämnda laboratoriers utrustning m. m. till statens institut för folkhälsan mot att staden enligt vissa angivna grunder skulle få utförda vid institutet sådana undersökningar, som tidigare utförts för de båda laboratorier.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 överflyttades dåvarande tuberkulosbyrån (nuvarande centraldispensären) fr. o. m. 1 oktober 1945 till sjukhusdirektionen. Den fr. o. m. den 16 januari 1935 inrättade Örherms barnkoloni, som förvaltades av en under hälsövrårdsnämnden lydande dispensärstyrelse, överfördes samtidigt med tuberkulosbyrån till sjukhusdirektionen. Led-

ningen av det i november 1938 öppnade Vårby konvalescenthem omhändertades av hälsövrårdsnämnden till år 1940, då hemmet överfördes till sjukhusdirektionens förvaltning.

Genom k. brev den 11 mars 1932 hade hälsövrårdsnämnden bemyndigats att med vissa inskränkningar meddela föreskrifter beträffande sinnessjukhus, som avses i 104 § i stadgan angående sinnessjukvården i riket. I kraft av detta bemyndigande uppdrog hälsövrårdsnämnden åt sjukhusdirektionen att fr. o. m. den 1 januari 1933 å nämndens vägnar handhava förvaltningen av stadens sinnessjukhus med iakttagande av föreskrifterna i nämnda k. brev. Hälsövrårdsnämndens bemyndigande att meddela vissa föreskrifter rörande sinnessjukhusen upphörde, sedan k. m:t den 6 december 1935 fastställt särskilda bestämmelser angående Stockholms stads sinnessjukhus.

Sedan k. m:t den 6 februari 1942 medgivit, att sjukhusdirektionen fr. o. m. den 1 januari 1942 finge vara barnmorskestyrelse, har barnmorskeinstitutionen från nämnda tidpunkt överförts till sjukhusdirektionens förvaltning. Före 1935 funnos särskilda förlossningsläkare anställda med uppgift att i förekommande fall lämna distriktsbarnmorskorna läkarhjälp vid förlossningar. Arvodena till dessa läkare indrogs år 1935 och barnmorskorna fingo efter denna tid tillkalla läkare på hälsövrårdsnämndens bekostnad. År 1945 beslöt sjukhusdirektionen att kostnaderna för sådan läkarhjälp skulle bestridas av anslag å direktionens stat. Från år 1937 har inrättats en särskild epidemiavdelning med tredje stadsläkaren (förutvarande biträdande sundhetsinspektören) som chef. År 1940 har tillkommit en särskild avdelning för handhavandet av den s. k. kommunala tillsynen enligt lagen om arbetsarkydd, varjämte från år 1944 organiserats en särskild s. k. rättutrottningsavdelning för förebyggande åtgärder för utrotande av råttor och möss.

På framställning av hälsövrårdsnämnden har drätselnämnden den 17 januari 1950 anvisat medel till utredningskostnader för upprättande av förslag till uppförande av ny karantänsanstalt.

Enligt hälsövrårdsstadgan den 19 juni 1919 skall varje stad utgöra ett hälsövrårdsområde. Inom varje sådant område skall finnas en hälsövrårdsnämnd, vilken det äligger att ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på allmänna hälsotillståndet i staden. Hälsövrårdsnämnden skall sålunda övervaka efterlevnaden av i hälsövrårdsstadgan m. fl. författningar givna föreskrifter om den allmänna hälsövrården, verka för åstadkommande av goda sanitära förhållanden med avseende å behovet av vatten- och avloppsledningar, bostäder och badmöjligheter m. m. Hälsövrårdsnämnden övar därjämte tillsyn över vård och behandling av djur.

Beträffande stadens sjukhusvård i övrigt, vilken sedan år 1933 omhändertages av sjukhusdirektionen, se sid. 415.

Hälsövrårdsnämnden består i enlighet med 2 § hälsövrårdsstadgan av polismästaren och

HN

förste stadsläkaren såsom självskrivna ledamöter samt fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter för de valda ledamöterna utses av stadsfullmäktige för fyra år. Ledamoten och suppleant i hälsövarðsnämnd kan den ej vara, som icke uppnått tjugutvå års ålder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1950—1953 ägde rum den 5 december 1949 (fyllnadsval den 17 december 1951) och för åren 1952—1955 den 17 december 1951 (fyllnadsval den 26 januari 1953).

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads hälsövarðsnämnd, fastställd av Ö Å 3 mars 1941, med ändr. (Kf 1940: nr 62; 1942: nr 15). Hälsövarðsstadga 19 juni 1919, med ändr. (Kfh 1946: sid. 363, SvF 1951: nr 829). Tuberkulosförförordning 31 mars 1939 (Kfh 1946: sid. 906). Lag om djurskydd 19 maj 1944, med ändr. Stadskollegiets beslut 22 dec. 1932 ang. fördelning av vissa förvaltnings- och arbetsuppgifter mellan hälsövarðsnämnden och sjukhusdirektionen (Kf 1932: nr 73). Stadsfullmäktiges beslut 15 juni 1939 och 26 juni 1945 ang. överförande av vissa förvaltningsuppgifter från hälsövarðsnämnden till sjukhusdirektionen.

Stat år 1953. Utgifter: driftbudgeten 3,409,894 kr. (därav engångs 9,757 kr.), dessutom förlagsmedel 11,400 kr.; inkomster: driftbudgeten 250,820 kr.

Hälsövarðsnämndens ledamöter.

Ordförande (1,200 kr.).

Carlsson, Abel E., kamrerare.

Vice ordförande.

Canholm, C. E., köpman, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Rietz, A. E., förste stadsläkare (självskr.).

Ros, A. K. E., polismästare (självskr.).

Danielson, P. G. F., direktör, stadsfullm.

*Johansson, Lilly E. E., fabriksarbeterska, stadsfullm.

*Paulsson, J. H., ombudsman.

Suppleanter.¹⁾

Geijer, J. L., ombudsman.

*Johansson, O. G., montör.

¹⁾ Vid förfall för de av stadsfullmäktige valda ledamöterna skola enligt stadsfullmäktiges beslut den 17 dec. 1951 suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden samt ledamoten fröken Johansson suppleanterna hrr Geijer, Svedendahl, Johansson, Rathman och fru Salchow, för ledamoten hr Canholm, suppleanterna hr Rathman, fru Salchow, hrr Geijer, Svedendahl och Johansson, för ledamoten hr Danielson suppleanterna hr Rathman, fru Salchow, hrr Geijer, Svedendahl och Johansson samt för ledamoten

*Rathman, E. F. N., kamrerare.

Salchow, f. Bahnson, Anna E., fru.

Svedendahl, C. G. A., inköpschef.

Sekreterare.

Häggmark, C. L. A., sekreterare (se nedan).

Tjänstedelegerade.

(För yttranden till nämnden i personalärenden.)

Carlsson, Abel E., ordf.; Canholm, C. E.;

Danielson, P. G. F.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse årligen i december fem revisorer jämte tre suppleanter för granskning av hälsövarðsnämndens, sjukhusdirektionens och folktandvårdsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under nästföljande år.

Andersson, A. H., kassör, ordf.

Breding, G. E., expeditionsföreståndare.

Eriksson, Ulla M., överpostexpeditör.

Lindqvist, G. R., redaktör.

Ohlson, V. G. H., tjänsteman.

Suppleanter:

Jarlegård, f. Thunvik, Gunvor A., fru.

Johansson, f. Franzén, Astrid Ch., fru.

Kjellgren, f. Larssén, Elsa E., fru.

Central förvaltning.

Hälsövarðsnämndens expedition.²⁾

Vasagatan 6 (postgirokonton nr 51083); t. 22 26 20; expeditionstid: 10—12, 13—15, lördagar 10—12, 13—14.

Stat år 1953. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 412,805 kr., dessutom förlagsmedel 6,400 kr.; inkomster: driftbudgeten 14,000 kr.

Förste stadsläkare (B 21)

(nuv. inneh. g D).

Rietz, A. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Sekreterare (31).

Häggmark, C. L. A.; t. 22 26 20; mottagningstid: 10—11.

En *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, tre *kontorsbiträden*.

hr Paulsson suppleanterna hrr Johansson, Geijer, Svedendahl, Rathman och fru Salchow.

²⁾ Viss personal är t. v. gemensam för hälsövarðsnämndens expedition och sjukhusdirektörens kontoret; jfr sid. 419.

Gemensam personal för hälsovårdsnämnden och sjukhusdirektionen (se sid. 419).

Kamrerare (1 kl.) (30).

Edwall, E. H. A.; t. 22 26 20; mottagningstid: 9—10.

Förste kammarskrivare (23).

Malmström, E. A.

Kontorsassistenter (18).

Ersson, Kerstin M.; Svärd, S. Ch., tjl., tf. Öberg, H.-Å. G.

Förste kontorsskrivare (16).

Vakant, tf. Wrisemo, f. Ternstedt, Sargit T.

Två kanslibiträden, ett kontorsbiträde.

Förste expeditionsvakt (12).

Strömberg, H. H.

Fem expeditionsvakter, två telefonister, ett expeditionsvaktsbiträde.

Stadsläkare och stadsdistriktsläkare.

Förste stadsläkaren tillsättes i den ordning k. m:t bestämmer. Förste stadsläkaren är förman för stadens övriga tjänsteläkare och chef för den under hälsovårdsnämnden lydande personalen. Honom åligger särskilt att fullgöra ej mindre vad enligt allmänna läkarinstruktionen tillkommer förste provinsialläkare och stadsläkare, i den mån icke stadsläkares åligganden tillkomma statens rättsläkarstation (se sid. 65) eller stadsdistriktsläkare, än även att bereda och föredraga ärenden, som enligt den för hälsovårdsnämnden gällande instruktionen ankomma på nämnden att handlägga samt ombesörja verkställigheten av nämndens beslut, att av stadsdistriktsläkarna varje vecka mottaga uppgifter rörande sjukligheten i staden samt upprätta och vid hälsovårdsnämndens sammanträden framlägga sammandrag av de sålunda inkomna uppgifterna, att med biträde av stadens statistiska kontor årligen utarbeta berättelse över hälsovårdsnämndens verksamhet, samt att varje söckendag å tid, som hälsovårdsnämnden bestämmer, vara för allmänheten tillgänglig i nämndens expedition.

De arbetsuppgifter som förut ålegat andre stadsläkaren med avseende å rättsmedicinalväsendet hava fr. o. m. den 1 januari 1945 övertagits av statens rättsläkarstation. Hans åliggande att meddela erforderligt läkarintyg för inträde å försörjningsavdelning av stadens fattigvårdsanstalter har fr. o. m. samma dag övertagits av stadsdistriktsläkarna.

Stadsdistriktsläkarna tillsätts av hälsovårdsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Stadsdistriktsläkares huvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning meddela sjukvård åt sjuka, som äro medellösa eller omhändertagits av polismyndighet samt åt barn, som omhändertagits av barnvårdsnämnden, ävensom sjuka tillhörande den stadens tjänstepersonal som är tillförsäkrad rätt till fri läkarvård och icke enligt gällande föreskrifter är hänvisad till särskild läkare för erhållande av dylik vård, att till intagning å sjukvårdsinrättning anmäla dem som icke lämpligen kunna skötas i hemmet, börande därvid intyg över den sjukets tillstånd avgevas enligt fastställt formulär, att utan särskild ersättning utfärda intyg för personer, som söka eller åtnjuta understöd av fattigvården eller omhändertagits av barnvårdsnämnden eller söka inträde å stadens fattigvårds- eller barnvårdsanstalter eller söka pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring och som vid verkställd besiktning funnits äga nedsatt arbetsförmåga, skolande i det sistnämnda fallet intyget utfärdas enligt fastställt formulär; för intyg åt person som hemortsrikt utom staden äger dock läkaren utfå särskild ersättning av fattigvården; att då dödsfall inträffat inom distriktet på grund av sjukdom, under vilken läkar-tillsyn icke åtnjutits, på anmodan företaga sådan undersökning om sjukvårdsförloppet och besiktning av liket, som för dödsorsakens utronande erfordras, att över sådana förhållanden, vilka kunna utöva menligt inflytande på det allmänna hälsotillståndet, hava noggrann tillsyn och, där omständigheterna sådant påkalla, därom göra anmälan hos förste stadsläkaren, att, om han därtill förordnas, vara ympare inom anvisat ympningsdistrikt.

Stadsdistriktsläkare bör, där hälsovårdsnämnden icke finner skäl medgiva undantag, hava sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Jourhavande läkare till ett antal av fyra finnas att tillgå för allmänheten under tiden kl. 19—7 (juni—augusti kl. 15—7), lördagar och helgdagsaftnar kl. 15—7 samt sön- och helgdagar dessutom kl. 7—19. Dessa tjänstgöra då i stadsdistriktsläkares ställe. Jourtjänsten ombesörjes av medlemmar i Stockholms läkareförening. Upplysningar erhållas på dagen genom sjukhuscentralen, t. 22 66 60: »sjukhuscentralen», nattetid och söndagar namnanrop: »Jourhavande läkare».

Beträffande av staden tillhandahållen barnmorskevärd, se sid. 463.

Beträffande stadssjuksköterskor, se sid. 463.

Instruktioner m. m. Instruktion för förste och [andre stadsläkarna] samt stadsdistriktsläkarna, fastställd av medicinalstyrelsen 13 febr. 1941, med ändr. (Kf 1941: nr 2, 1950: nr 5). K. brev till ÖA 17 juni 1881 ang. förändrade bestämmelser för tillsättning av stadsläkare i Stockholm.

HN

Stat år 1953. (Distriktsläkare.) Utgifter: driftbudgeten 942,160 kr.; inkomster: driftbudgeten 67,140 kr.

Förste stadsläkare (B 21)

(nuv. inneh. g D).

Rietz, A. E. (se sid. 472); hälsovårdsnämndens expedition, Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Läkardistriktet.¹⁾

Nikolai läkardistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* **Jonsson, K. G. G.**; Kornhamnstorg 4, C.; t. 21 74 98 (bostaden: 32 88 61); mottagningstid: 9—10.

Kungsholms läkardistrikt

(omfattande Kungsholms och Klara församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf.* **Blomberg, K. A.**; Klarabergsgatan 42, C.; t. 10 55 88; mottagningstid: vardagar 9—10.

S:t Görans läkardistrikt

(omfattande östra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Ottander, C. O. C.; S:t Eriksgatan 23, K.; t. 50 28 05; mottagningstid: 9,30—10,30, tisdagar och fredagar 10,30—11,30.

Fredhälls läkardistrikt

(omfattande västra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren, ävensom av Bromma församling Stora och Lilla Essingen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Friberg, C. F. S.; Drottningholmssvägen 78, K.; t. 53 50 45; mottagningstid: 9—10.

¹⁾ Rörande stadens nuvarande indelning i läkardistrikt, se Kf 1950: nr 40; 1951: nr 5.

Matteus läkardistrikt

(omfattande Matteus församling utom den del av församlingen, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Magnusson, A. B. F.; Rörstrandsgatan 3, 1 tr. Va.; t. 33 65 28; mottagningstid: 8,30—9,30.

Gustav Vasa läkardistrikt

(omfattande Gustav Vasa församling jämte den del av Matteus församling, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Bexelius, J. G.; Odengatan 85, Va.; t. 32 00 36; mottagningstid: vardagar 9—10.

Johannes läkardistrikt

(omfattande Johannes och Adolf Fredriks församlingar).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Röjdmarm, O. E.; Upplandsgatan 50, 3 tr., Va.; t. 32 45 32 (bostaden: 30 36 00); mottagningstid: 9—10.

Östermalms västra läkardistrikt

(omfattande Jakobs och Engelbrekts församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24)

(nuv. inneh. g 18).

Rülcker, E. R. A. O.; Nybrogatan 28, 4 tr., Ö.; t. 60 10 15; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Östermalms östra läkardistrikt

(omfattande Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24)

(nuv. inneh. g 18).

Floom, J. A.; Storgatan 10, Ö.; t. 61 01 44; mottagningstid: 9—10.

Katarina norra läkardistrikt

(omfattande norra delen av Katarina församling samt östra och södra delarna av Maria Magdalena församling, med gräns för distriktet i öster i Renstiernas Gata, i söder i Folkungagatan, i väster i Rosenlundsgatan, i norr i Maria Prästgårdsgata till Kvarngatan och i densamma norrut i Maria Trappgränd).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Rasch, F. W.; Folkungagatan 61, 2 tr., Sö.; t. 40 00 58; mottagningstid: 9—10.

Katarina södra läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina församling, som begränsas i norr av Folkungagatan, i väster av Timmermansgatan, i söder av Blekingegatan samt i öster av Södermannagatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Sandborgh, L. A.; Götgatan 58, t. h., 4 tr., Sö.; t. 40 45 50; mottagningstid: 10—11.

Sofia östra läkardistrikt

(omfattande norra delen av Sofia församling med gräns i Skånegatan jämte Danviksclippan och Lugnet).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Åkerberg, C. L. K.; Folkungagatan 110, 3 tr., Sö.; t. 40 06 04; mottagningstid: 9—10.

Hammarby läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina och Sofia församlingar, som begränsas i norr av Skånegatan, Renstiernas Gata och Folkungagatan och i väster av Södermannagatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Hansson, A. F.; Folkungagatan 108, 2 tr., Sö.; t. 40 46 00; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Sofia västra läkardistrikt

(omfattande den del av Sofia församling, som ligger väster om Södermannagatan samt den del av Katarina församling, som ligger väster om Södermannagatan och söder om Blekingegatan till församlingsgränsen i väster).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Pettersson, H. T.; Ringvägen 112, Sö.; t. 42 09 20; mottagningstid: 9—10.

Maria läkardistrikt

(omfattande norra och västra delen av Maria Magdalena församling med gräns i öster i Maria Trappgränd och Kvarngatan, i söder i Maria Prästgårdsgata och i väster i Torkel Knutssongatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Engström, R. O.; Södermalmstorg 4, 1 tr., Sö.; t. 40 35 37; mottagningstid: 9—10.

Högalids läkardistrikt

(omfattande Högalids församling utom stadsdelarna väster om Långholmsgatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* **Befrits, K. A.;** Långholmsgatan 26, 4 tr., Sv.; t. 68 46 86 (bostaden: 21 74 21); mottagningstid: 8,30—9,30.

Mälarhöjdens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Aspudden, Hägersten, Mälarhöjden, Jakobsberg och Sättra).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Rosengren, E. G.; Blommensbergsvägen 167, Hägersten; t. 45 65 67; mottagningstid: 9—10, lördagar 10,30—11,30.

Gröndals läkardistrikt

(omfattande av Brännkyrka församling stadsdelarna Gröndal, Liljeholmen, Nybohov, Reimersholme samt av Högalids församling stadsdelarna väster om Långholmsgatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Befrits, K. A., tj. (se ovan), *tf.* **Kaspár, E. R. I.;** Sjöbjörnsvägen 15 C, Gröndal, Sv.; t. 45 19 40 (bostaden: 20 87 68); mottagningstid: 14—15.

Älvsjö läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Fruängen, Herrängen, Liseberg, Långbro, Långsjö, Solberga, den del av Stureby, som ligger i Brännkyrka församling, Örby, Östberga och Älvsjö).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* **Nilsson, G. B.;** Älvsjövägen 5, Älvsjö; t. 47 19 00; mottagningstid: 9—10.

Midsommarkransens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Midsommarkransen, Hägerstensåsen, Västertorp och Västberga).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Pedersen, K. V.; Hypoteksvägen 21, Hägersten; t. 45 65 83; mottagningstid: vardagar 10—11,30.

Årsta läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Årsta, Enskede Gård och Enskedefältet).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Carlberg, G. U.; Hjälmarsvägen 28, 1 tr., Årsta Centrum, Johanneshov; t. 45 69 78 (bostaden: 48 26 23); mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

Enskede norra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Johanneshov, Björkhammen och Hammarbyhöjden samt den del av södra Hammarbyhamnen, som ligger söder om Sickla kanal).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Lindström, B. G.; Gullmarsplan 13, 3 tr., Johanneshov; t. 49 49 15 (bostaden: 44 35 43); mottagningstid: 10,30—11,30.

HN

Enskede södra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Enskededalen, Gamla Enskede, Kärrtorp, Pungpinan, Skarpnäck, Svedmyra och den del av Stureby, som ligger inom Enskede församling).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Andrén, S. A. R.; Tussmötevägen 211, Enskede; t. 49 65 68; mottagningstid: 10—11.

Gubbängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Fagersjö, Farsta, Flaten, Gubbängen, Hökarängen, Orhem, Skrubba, Sköndal och Talkrogen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf. Linnahs, f. Laine, Aino*; Gubbängstorget 122, Enskede; t. 59 96 05; mottagningstid: 9—10.

Bromma östra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockeby, Olovslund, Högländet, Ålsten, Smedslätten, Appelviken, Abrahamsberg, Stora Mossen, Alvik, Traneberg, Ulvsunda och Ulvsunda Industriområde).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Zandrén, S. A.; Kommunhuset, Alvik, Bromma; t. 25 05 02; mottagningstid: vardagar 9—11.

Bromma västra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockebyhov, Åkeshov, Åkeslund, Norra och Södra Angby, Riksby, Bromma Kyrka, Beckomberga, Eneby, Bällsta och Mariehäll).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Dagulf, K. H.; Drottningholmsvägen 382, Bromma; t. 26 58 00; mottagningstid: vardagar 10—11.

Spånga läkardistrikt

(omfattande Spånga församling).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Thorflnn, J. E. F.; Apotekshuset, Spånga; t. 36 00 58; mottagningstid: 10—12.

Ympningsväsendet.

En »koppningsanstalt» öppnades i Stockholm år 1776, men skyddskoppypningen kom till någon allmänna användning först efter 1816 års kungl. reglemente för vaccinationen i riket, som ålade de olika församlingarna skyldighet att antaga vaccinatorer. År 1855 överflyttades ansvaret för skyddskoppypningen i Stockholm på statens därvarande vaccinepåföreståndare,

men blev vaccinationsväsendets handhavande på 1880-talet överflyttat på hälsovårdsnämnden.

Grundvalen för stadens nuvarande ympningsväsen bildar lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppypning, som stadgar, att till förekommande av smittkoppor varje barn skall skyddskoppypas, senast under det kalenderår, då det fyller sex år. I vissa fall kan dock undantag från ympningsplikt medgivas.

Staden är f. n. indelad i elva ympningsdistrikt. För vart och ett av dessa är anställd en (undantagsvis två) ympare (i regel vederbörande stadsdistriktsläkare), som under den blidare årstiden en gång i veckan på av hälsovårdsnämnden upplåtna lokaler i de skilda stadsdelarna går allmänheten till handa med kostnadsfri skyddskoppypning. Ympare skall göra anteckning om varje av honom utförd ympning i en ympningsjournal. Utdrag av denna journal skall enligt lagen före den 10 januari varje år för näst föregående år insändas till vederbörande pastorsämbete för anteckningar i församlingsboken. Enligt medicinalstyrelsens medgivande insändas emellertid i Stockholm samtliga utdragen enligt särskilda formulär till förste stadsläkaren och överlämnas sedermera till mantalsverket för anteckning i folkregistret.

Ympare förordnas av hälsovårdsnämnden och erhåller ersättning av statsmedel.

Offentlig vaccination förrättas under tiden 4—30 maj och 1—26 september 1953 å nedan angivna lokaler och tider. Ympning sker å andra tider vid de mottagningar vederbörande läkare i förekommande fall håller i egenskap av stadsdistriktsläkare (se sid. 473) ävensom under tid då skolarbete pågår å polikliniken Kornhamnstorg 4, 3 tr., torsdagar 16—16,30 samt å barnavårdscentralerna av läkarna vid dessa (se sid. 295).

Författningar. Lag 2 juni 1916 ang. skyddskoppypning, med ändr. K. instruktion 24 nov. 1916 för de i lagen om skyddskoppypning avsedda ympare och besiktningsförrättare, med ändr. K. kung. 24 nov. 1916 ang. ersättning av statsmedel för skyddskoppypning.

Ympare.

(Betr. mottagning å polikliniken vid Kornhamnstorg, se texten ovan.)

1:a ympningsdistriktet

(omfattande Klara, Jakobs och Adolf Fredriks församlingar).

Mottagning: hälsovårdsnämnden, Vasagatan 6, tisdagar 15,30—16.

2:a ympningsdistriktet

(omfattande Johannes, Gustav Vasa och Matteus församlingar).

Mottagning: Gustav Vasa skola, Karlbergsvägen 34, läkarrummet, tisdagar 15—15,30.

3:e ympningsdistriktet

(omfattande Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Mottagning: polikliniken, Jungfrugatan 27, fredagar 14—14,30.

4:e ympningsdistriktet

(omfattande Nikolai, Katarina och Maria Magdalena församlingar).

Mottagning: polikliniken Kornhamnstorg 4, 3 tr., torsdagar 16—16,30.

5:e ympningsdistriktet

(omfattande Kungsholms och S:t Görans församlingar samt Stora och Lilla Essingen).

Mottagning: polikliniken å Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Polhemsgatan 30, måndagar 16—16,30.

6:e ympningsdistriktet

(omfattande Högalids församling).

Mottagning: barnsjukhuset Samariten, Ringvägen 21, de tre första fredagarna i maj och september 13,30—14.

7:e ympningsdistriktet

(omfattande Enschede församling).

Mottagning: Gubbängstorg 122, torsdagar 16—16,30.

8:e ympningsdistriktet

(omfattande Brännkyrka församling).

Mottagning: Västertorps skola, Störtloppsvägen, Johanneshov, fredagar 16—16,30 i maj och samma tid onsdagar i september.

9:e ympningsdistriktet

(omfattande Sofia och Katarina församlingar).

Mottagning för späda barn: Barnavårdscentralens lokal, Nytorpgatan 44, onsdagar 10—10,30.

Mottagning: Arbetsstugans lokal, Nytorpgatan 40, torsdagar 12,30—13.

10:e ympningsdistriktet

(omfattande Bromma församling).

Mottagning: Drottningholmsvägen 382, Riksbys, och andra tredje tisdagen i maj och september 16—16,30.

11:e ympningsdistriktet

(omfattande Spånga församling).

Mottagning: Apotekshuset, Spånga, andra och tredje måndagen i maj och september 13,30—14.

Allmän hälsovård.**Hälsovårdsinspektionen.***Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20*

Hälsovårdsinspektionen avser att bereda hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen över ordningen i staden, vad hälsovården angår. Inspektionens chef närmast under förste stadsläkaren är andre stadsläkaren, som tillsättes av hälsovårdsnämnden. Till hälsovårdsinspektionen räknas också tredje stadsläkaren, byråingenjören och ingenjören, förste stadsveterinären och stadsveterinärerna samt förste veterinären och veterinären vid nämndens anstalter för födoämneskontroll, vilka hava sin huvudsakliga verksamhet vid födoämneskontrollen (se sid. 480) samt kommissarien, förste hälsovårdsinspektörerna och hälsovårdsinspektörerna. Veterinärerna skola vara legitimerade samt med för besiktningssman vid offentlig köttkontroll stadgad kompetens. Hälsovårdsinspektörerna skola hava genomgått utbildningskurs för hälsovårdsinspektörer vid Statens institut för folkhälsan eller hava likvärdig utbildning.

Andre och tredje stadsläkarna hava åliggande huvudsakligen, att utöva tillsyn över stadens allmänna hälsovård, att åt inspektörerna lämna nödig undervisning i allmän hälsovårdslära och annat, som till deras yrke hör, att själva eller genom den övriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskilt ägna sin uppmärksamhet åt infektionssjukdomarnas förhållanden i staden och att dagligen hålla förste stadsläkaren underrättad om inträffade fall av i epidemilagen omförmälda sjukdomar och i anledning därav vidtagna åtgärder, att utöva ledningen av stadens desinfektions-, isolerings- och avlusningsanstalter samt den kommunala yrkesinspektionen, att varje helgfri dag på bestämd tid vara för allmänheten tillgänglig å nämndens expedition. Vid förfall för förste stadsläkaren är andre stadsläkaren skyldig att uppehålla dennes tjänst, såvida han därtill förordnas, utan skyldighet att samtidigt uppehålla egen tjänst.